

február 2019

novinky z radnice

život a kultúra trnavy

foto: Matus Koprda

mesto trnava ■ ročník XXX ■ číslo 1 ■ nepredajné!

Niečo sa zmenilo

Niečo sa zmenilo. Priateľ, ktorý pri spoločných novoročných stretnutiach nepretržite rozprával o svojej práci a dosiahnutých úspechoch, tento raz takmer celý večer mlčal. Keď rozhovor s ostatnými postupne utíchol, obrátil som sa k nemu.

Na jeho pomery ticho a krátko zhrnul svoju skúsenosť. Zistil, že vo svete, v ktorom doteraz žil, nešlo v podstate o neho. Bol len medzičlánkom, ktorý sa dal kedykoľvek a kýmkoľvek zameniť. Roky, ktoré venoval tomu, aby sa presadil, sa mu dnes zdali stratené a vydaná životná energia bola len nezmyselne vypustená do priestoru. Vo svojom zamestnaní už nebol nikým novým, a preto prestal byť zaujímavý. Slová, stopy v duši, ktoré boli preňho čoraz dôležitejšie, už nikto okolo neho nepokladal za schodnú cestu. Chcel preto zastaviť čas a vrátiť sa aspoň o desať rokov dozadu.

Začať znova a inak.

Na prelome rokov takejto lákavej predstave zastaviť čas prepadáme viacerí. No náš život by tým stratil svoju cenu.

Ak by sa nám podarilo opakovať čas, boli by sme ako tovar, ktorý vo svojej bezvýznamnosti skončí, niekedy ešte skôr než uplynie rok, vo výpredaji. Je teda pravdepodobné, že v našom živote nejde hlavne o to, ako získať čas navyše či lepšie postavenie, ale skôr o to, ako darovaný čas naplniť tým, čím sme nenahraditeľní.

Ľudskosťou, ktorá by nikdy nemala ustúpiť do úzadia pod tlakom trhu, povinnosťami zamestnania či vidinou zisku.

Nemala by stáť ani na vedľajšej koľaji oproti rýchlosti a predstavám novej doby. Paradoxne, čím rýchlejšie žijeme, čím viac sa upriamujeme na nové, tým viac strácame schopnosť prežiť naplno darovaný okamih, stretnutie či súlad s okolím.

Ponáhľame sa, aby sme čo najviac stihli a získali, no pritom mnohé strácame. Strácame okamžiky, minúty i dni, ktoré čakajú na naplnenie. Strácame ľudskosť, pretože v návale povinností nemáme čas na seba, deti, rodičov, priateľov.

Pokúšame sa síce zachytiť jedinečnú skúsenosť fotoaparátom, no stopu v duši či srdci, ani harmóniu bytia nesprostredkujeme technikou a množstvom obrázkov v tečúcom svete podnetov, ale iba prejavenu ľudskosťou, ktorou naplníme darovaný čas. Môj priateľ, ktorý každý rok kritizoval spoločnosť, ľudí i pomery, pochopil, že úlohou spoločnosti nie je zabezpečiť každému auto a prepychové bývanie, ale vytvárať priestor, v ktorom sa každý v úcte k iným môže stať sám sebou. Na to nie je potrebné meniť systémy, zriadenia či politikov, ale predovšetkým seba samých.

Viacerí sme dostali do daru ďalší deň v roku. Hodiny a okamihy života, do ktorých môžeme vniesť ľudskosť.

Aby sme na konci každého dňa mohli byť sami sebou medzi tými, s ktorými žijeme.

NOVINKY Z RADNICE

Život a kultúra Trnava

Vydavateľ: Mesto Trnava

IČO: 00313114

Evidenčné číslo: EV 2899/09

ISSN 1339-8989

Náklad 5 000 ks

Šéfredaktorka: Elena Ursinyová

Redaktorka: Miroslava Kuracinová Valová

Redakčná rada: Dušan Vančo, Martin Jurčo

Redakcia: Radnica, Hlavná 1,

917 71 Trnava

Číslo telefónu: 033/32 36 344

E-mail: elena.ursinyova@trnava.sk

Grafická úprava: Andrej Grossmann

Tlač: Bittner print, s. r. o.

Ivanská cesta 2C, 821 04 Bratislava

Periodicita vychádzania:

desaťkrát do roka, august / september

a december / január ako dvojčíslo

.....

Novinky z radnice nájdete

aj na nzs.trnava.sk

(vm)

Samospráva predstavila projekt novej kuchyne s jedálňou v škole na Ulici Jána Bottu ...

Pre žiakov prvých troch ročníkov sa spôsob stravovania nemení, štvrtáci majú obedy zabezpečené na Spojenej škole na Ulici L. van Beethovena vzdialenej zhruba 10 minút peši, žiakov 5. až 9. ročníka budú na stravu na ZŠ na Ulici Andreja Kubinu vozit' autobusy – také je dočasné riešenie situácie na základnej škole na Ulici Jána Bottu.

Komplikácie nastali po tom, ako Stredná športová škola Jozefa Herdu v pôsobnosti Trnavského samosprávneho kraja oznámila, že už nebude ďalej poskytovať stravovanie všetkým žiakom a zamestnancom ZŠ. Zároveň Mesto Trnava rozbieha nový projekt prestavby časti školy, ktorý na toto miesto vráti niekdajšiu kuchyňu s jedálňou. Vlastné stravovacie priestory nie sú na škole už niekoľko desaťročí, odkedy boli prebudované na šesť nových tried. ZŠ na Ulici J. Bottu je totiž medzi rodičmi detí dlhodobo najžiadanejšou školou, tlak záujemcov postupne vyvolal potrebu ďalších kapacít. Po prechode zriaďovateľských kompetencií v roku 2002 prevzalo Mesto Trnava túto základnú školu v režime stravovania na vedľajšej Strednej športovej škole Jozefa Herdu (bývalé športové gymnázium), 2. novembra 2018 však bol riaditeľke ZŠ doručený návrh dodatku k zmluve od riaditeľa strednej školy, v ktorom sa uvádzalo, že od 1. 2. 2019 budú základnej škole poskytovať už iba 150 obedov denne namiesto 590.

Ak riaditelia základnej a strednej školy o tomto zámere spolu komunikovali v predstihu, tieto informácie z ich strany neboli posunuté smerom k zriaďovateľovi ZŠ, Mestu Trnava. Prvé indície sa objavili až koncom októbra minulého roka. Zástupcovia mesta sa okamžite stretli s predstaviteľmi TTSK a jasne komunikovali, že by ukončenie poskytovania stravy pre žiakov ZŠ znamenalo problém. Zo strany TTSK však boli ubezpečení o tom, že sa táto situácia vyrieši. Napriek tomu stredná škola vzápätí počas školských prázdnin v posledný októbrový deň poslala základnej škole návrh dodatku k zmluve a hoci boli rokovania na úrovni mesta stále otvorené, riaditeľka

ZŠ dodatok medzičasom bez vedomia zriaďovateľa podpísala.

S cieľom vyjasniť šíriace sa nesprávne a skreslené informácie o príčinách a riešení situácie, ktoré sa medzi rodičmi žiakov a zamestnancami školy šíрили, a poskytnúť odpovede z prvej ruky, iniciovalo mesto verejné stretnutie. Vo štvrtok 17. 1. 2019 sa ho zúčastnilo zhruba päťsto ľudí, na ich otázky reagovali zástupcovia samosprávy a školy – viceprimátorka Eva Nemčovská, vedúca odboru vzdelávania, športu a kultúry Miroslava Komorníková, vedúci odboru investičnej výstavby Dušan Béreš a tiež riaditeľka ZŠ na Ulici Jána Bottu Danka Gašparíková. Prítomným predstavili dočasný režim stravovania uvedený v úvode článku.

„Samospráva od začiatku vyvíja maximálne úsilie v snahe nájsť riešenie, ktoré by bolo čo najlepšie pre školu, žiakov i mesto. V súčasnosti, po stretnutí s odborníčkou na gastrotechnológiu, ako prechodné riešenie do úvahy pripadá i prebudovanie veľkej telocvične na výdajné miesto, tomu však musí predchádzať rokovanie s Regionálnym úradom verejného zdravotníctva. Samospráva zvolá stretnutie s RÚVZ bezodkladne a ďalšie kroky podnikne na základe jeho stanoviska,“ hovorí Miroslava Komorníková.

Škola však nepochybne potrebuje vlastnú kuchyňu s jedálňou. Na tomto zámere začalo Mesto Trnava pracovať už v priebehu vlaňajška, mesiace pred vypuknutím akútneho problému. Z verejného obstarávania vzišiel projektant, ktorý by mal do 16. apríla tohto roka odovzdať projekt prestavby južného krídla. Zo šiestich tried nachádzajúcich sa v tejto časti by však bolo možné do iných priestorov školy presunúť maximálne tri, preto by sa v novom školskom roku muselo

otvoriť menej prváčkových tried. Proti tejto verzii sa v polovici januára tohto roka postavili zamestnanci školy. Svoj nesúhlas vyjadrili aj rodičia detí na verejnom stretnutí, ktorí majú doma budúcoročných prvákov.

Mesto pôvodný projekt prehodnotilo a ako najvhodnejšia alternatíva sa teraz javí zmena stavebného zámeru z jednopodlažného krídla na dvojpodlažné – s kuchyňou a jedálňou v prízemí a zachovanými šiestimi triedami na poschodí. V prípade, že pôjde všetko podľa plánu, by nová časť budovy mohla stáť v septembri 2020. V prechodnom období bude nevyhnutné na obdobie jedného roka premiestniť dve, maximálne tri prvácke triedy na inú základnú školu v Trnave, ich žiaci však budú zapísaní na ZŠ na Ulici J. Bottu a presťahovaní do jej priestorov po dokončení prestavby. Za súčasných okolností je tento scenár tým najlepším, čo je možné podniknúť, hoci možno nebude vyhovovať úplne všetkým. Mesto Trnava však žiada všetkých zainteresovaných o pochopenie a trpezlivosť a verí, že trvalé koncepčné riešenie novej kuchyne s jedálňou vynahradí spôsobené nepohodlie. V pôsobnosti samosprávy je aktuálne deväť základných škôl na území mesta. Vlastnú kuchyňu z nich nemá okrem ZŠ na Ulici J. Bottu iba ZŠ na Atómovej, ktorá stravníkom vydáva obedy navarené na ZŠ na Spartakovej ulici. Zámerom Mesta Trnava je spustiť proces monitoringu školských jedální z hľadiska ich kapacity, technologického a personálneho vybavenia i priestorov. Okrem toho zodpovedný odbor Mestského úradu v Trnave pripraví aj prehľad rozmiestnenia detí z prilahlých obcí na základných školách v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta.

Reakcie na podnety rodičov z verejného stretnutia 17. januára 2019

■ Príliš veľká pešia vzdialenosť medzi ZŠ na Ulici Jána Bottu a ZŠ na Ulici Andreja Kubinu

Rodičia na stretnutí vyslovili obavy, že pre žiakov 5. až 9. ročníka, t. j. deti vo veku 10 až 15 rokov, bude peši presun príliš náročný. Mesto Trnava preto pre tieto ročníky poskytnie autobusy. Rodičia nebudú za ne platiť nič, náklady na túto prepravu bude znášať samospráva.

■ Problém s posunom začiatku vyučovania na 7.45 h pre niektoré deti

Dlhší čas potrebný na presun žiakov na obed si vyžiada úpravy školského rozvrhu. Na verejnom stretnutí zaznela aj možnosť posunu začiatku vyučovania z 8.00 h na 7.45 h, čo by niektorým deťom, resp. ich rodičom mohlo spôsobiť komplikácie. Vedúca odboru vzdelávania, športu a kultúry Miroslava

(lev)

Komorníková preto prisľúbila túto skutočnosť ešte preveriť. Ako sa ukázalo, tento posun nie je potrebný, preto bolo škole zo strany zriaďovateľa odporučené zachovať začiatok vyučovania o 8.00 h.

■ Kontajnerový výdaj stravy ako dočasné riešenie

Rodičia na stretnutí vyslovili viaceré návrhov, všetky z nich však už predtým boli zo strany kompetentných posúdené a žiaľ, neboli uskutočniteľné. Napriek tomu predstavitelia Mesta na podnet rodičov prisľúbili opäť preveriť možnosť tzv. kontajnerového výdaja stravy. Napriek zdaniu, že ide o jednoduchú a lacnú alternatívu výdajne stravy, je však opak pravdou. Priestorové kapacity školy to neumožňujú (jediné možné umiestnenie tejto dočasnej stavby by bolo v priamom konflikte s vý-

stavbou nového objektu v areáli ZŠ), navyše prenájom zhruba 14 až 16 kontajnerov, ktoré by boli na tento účel potrebné, by bol finančne príliš náročný (približne 40 000 eur ročne), nehovoriac o nákladoch na vybudovanie podkladovej dosky, pripojenia inžinierskych sietí, vzduchotechniky a kúrenia.

■ Informovanie o ďalšom vývoji situácie

Mesto Trnava je otvorené komunikácii o stave riešenia tejto problematiky. Aktuálne informácie nájdu občania na webstránke trnava.sk, prípadne sa môžu obrátiť priamo na odbor vzdelávania, športu a kultúry Mestského úradu v Trnave. Samospráva plánuje uskutočniť aj ďalšie verejné stretnutie s rodičmi žiakov, keď budú známe podrobnosti ďalšieho vývoja. ■

Participatívny rozpočet je opäť šancou pre aktívnych Trnavčanov a ich projekty .....

Mestská samospráva aj tento rok ponúka Trnavčanom možnosť získať finančné prostriedky na realizáciu zaujímavých nápadov. Predstaviť mestu ich budú môcť počas prvého verejného stretnutia, ktoré sa uskutoční 7. februára 2019 o 17.30 h v zasadačke mestského zastupiteľstva na Hlavnej 1.

Dvere sú otvorené pre tých, ktorí majú pocit, že im v meste niečo chýba, alebo by radi niečo zmenili. „Tak ako vlani, aj v roku 2019 participatívny rozpočet dáva možnosť aktívnym Trnavčanom realizovať vlastné nápady z financií mesta, prípadne ponúknuť samospráve svoje návrhy,“ hovorí koordinátorka projektu Lenka Vančová.

Počas prvého verejného stretnutia v zasadačke mestského zastupiteľstva na radnici sa bude môcť verejnosť dozvedieť viac o tom, ako Participatívny rozpočet pre Trnavu funguje a akým spôsobom možno vďaka nemu získať finančné prostriedky. „Vítaní sú nielen jednotlivci, občianske združenia, ale aj zástupcovia materských či základných škôl. Počas verejného stretnutia už môžu predostrieť

svoje nápady, ktorým sa postupne budeme venovať, a hľadať možnosti, ako ich zrealizovať,“ informuje Vančová.

Pravidlá PR pre Trnavu rozlišujú občianske projekty, na ktoré možno žiadať maximálne päťtisíc eur a navrhovatelia ich väčšinou dokážu realizovať sami, a investičné zadania v limite 50 tisíc eur, ktoré realizuje mesto.

Súbežne so spustením štvrtého ročníka Participatívneho rozpočtu pre Trnavu sa v tomto roku začína realizácia víťazných projektov a zadaní z vlašajška. Vďaka finančnej podpore z participatívneho rozpočtu bude môcť Trnavská arcidiécezna charita umožniť svojim klientom opäť získať pracovné zručnosti. Jej projekt Klienti Charity upratujú Trnavu patril v mi-

nulom ročníku PR medzi tie, ktoré verejnosť zaujali najviac.

Peniaze z participatívneho rozpočtu pomôžu v tomto roku zrealizovať aj Detský ekošatník v Centre pomoci pre rodinu. Zelenú dostal i projekt Zaži trnavské remeslá, ktorý sa počas leta zameria na prázdninujúce deti a ich zmysluplné využitie voľného času. V meste by vďaka projektu Rodová aleja mala pribudnúť zeleň, plánuje sa tiež divadelný festival, podujatie s témou sebarozvoja a tiež aktivity zamerané na búranie predsudkov voči zdravotne znevýhodneným. V tomto roku vďaka Participatívneho rozpočtu pre Trnavu vznikne na Coburgovej ulici nový komunitný priestor pre deti zo sociálne slabších rodín a okrem toho sa rozšíri činnosť

Komunitného centra pre stredoškólkov. Spomedzi investičných zadaní získal v roku 2018 najväčšiu podporu verejnosti návrh na vytvorenie mobilnej aplikácie Walk City – Špacírka Trnavou, ktorá turistom a určite aj domácim priblíži krásy nášho mesta. Na ďalších dvoch priečkach v septembrovom hlasovaní sa umiestnilo zadanie na bezpečnejšie parkovanie v areáli základnej školy v Modranke a vybudovanie prírodnej školskej záhrady v ZŠ

s MŠ na Ulici Kornela Mahra. „Záber projektov i zadaní z vlaňajška bol skutočne pestrý. Tematicky sa dotýkali kultúry, sociálneho života i verejného priestoru. Veríme, že aj tento rok Trnavčania ponúknu originálne nápady, ktoré zaujmú verejnosť a budú pre mesto i jeho obyvateľov prínosom,“ hovorí Vančová. O tom, ktoré návrhy sa v ďalšom roku zrealizujú, sa bude hlasovať na jeseň. Povedomie o participatívnom rozpočte na Slovensku pomaly rastie.

Momentálne okrem Trnavy funguje aj v bratislavskom Novom Meste, Hlohovci či Liptovskom Mikuláši. Tento rok medzi mestá, v ktorých majú aktívni obyvatelia šancu realizovať sa takýmto spôsobom, pribudne zrejme aj Považská Bystrica či obec Ďurčiná v žilinskom okrese. Aktuálne informácie o štvrtom ročníku Participatívneho rozpočtu pre Trnavu nájdete na webe pr.trnava.sk a facebookovej stránke Participatívny rozpočet pre Trnavu. ■

(eu)

Vo februári sa začína ďalšia etapa rekonštrukcie Mikovíniho ulice

Rekonštrukcia Mikovíniho ulice, ktorú mestská samospráva začala v októbri minulého roka, pokračuje podľa plánu. Na úseku od mosta nad Trnávku po začiatok križovatky s Priemyselnou ulicou už má komunikácia nový povrch a hotový je aj ľavý chodník v smere od Lincianskej po Nitriansku cestu. Ak to poveternostné podmienky dovoľia, čoskoro bude dokončený aj združený chodník pre chodcov a cyklistov na pravej strane ulice a 4. februára sa začnú práce na úseku od mosta po križovatku so Zelenečskou ulicou.

„Dve etapy rekonštrukčných prác od Zelenečskej po most a od mostu po Priemyselnú ulicu sme v minulom roku zlúčili do jednej súťaže na zhotoviteľa. Náš plán bol začať druhou etapou od mostu po Priemyselnú ulicu, lebo pri rekonštrukcii prvej časti by nás priestorovo obmedzovala výstavba bytového komplexu Miko. Tesne pri chodníku bola totiž vykopaná jama pre podzemné parkovisko budúceho bytového domu a zastabilizovanie tohto úseku chodníka by bolo problematické,“ hovorí vedúci odboru investičnej výstavby Mestského úradu v Trnave Dušan Béreš. Podľa jeho slov zavážil aj fakt, že druhá etapa od mostu po Priemyselnú ulicu je kratšia a bolo reálne, že sa ju podarí dokončiť pred príchodom zimy, aby bola komunikácia počas zimnej údržby prejazdná.

„Počas realizácie tejto časti sme sa museli trochu odchyliť od projektu, lebo aj keď sa robili pri projektovaní georadarové skúšky, nečakane sme objavili v podloží dve veľké

Ich vybúrание sa nám javilo ako neefektívne, preto sme sa rozhodli, že ich ponecháme na mieste a len vyfrézujeme podklad do potrebnej hrúbky, aby sme na ne mohli položiť nové finálne vrstvy v pôvodnej vyprojektovanej výške,“ opisuje Dušan Béreš nepredvídateľné okolnosti, ktoré ovplyvnili priebeh prác. Ďalším prekvapením bola mimoriadna hustota inžinierskych sietí na ľavej strane cesty v smere od Zelenečskej po Nitriansku cestu, ktorá znemožnila výsadbu zeleného pásu vo vyprojektovanom tvare a rozsahu. „Ukázalo sa, že nemôžeme dodržať ochranné pásma pre jednotlivé káble. Po ťažkom rozhodovaní sme museli časť plánovanej výsadby obetovať, ale o to intenzívnejšie sa budeme snažiť nahradiť túto zeleň inde,“ prisľúbil Dušan Béreš.

Druhá časť rekonštrukcie, ktorá sa začne 4. februára, bude zložitejšia, lebo zahŕňa aj obnovu mosta. „Musíme najprv odstrániť všetko až na železobetónový skelet, očistiť a opraviť celú mostovú konštrukciu a až potom položiť nové povrchy

vozovky,“ vysvetľuje Dušan Béreš a dodáva, že opravený most by mal bez problémov slúžiť ďalšie desaťročia.

Ak proces prác nespomalí mimoriadne nepriaznivé poveternostné podmienky, rekonštrukcia tohto úseku má byť hotová do konca mája. Cena stavby je vyčíslená na 1 064 758 eur, financovaná je z úveru, ktorý prijalo Mesto Trnava na tento účel.

Mikovíniho ulica je frekventovaným dopravným koridorom na južnom okraji mesta s prejazdom cez priemyselnú lokalitu a jej obnova významne prispeje k zlepšeniu dopravnej situácie v tejto lokalite. Veľkým prínosom bude aj zvýšenie bezpečnosti cyklistov, ktorí už nebudú nútení riskovať kolíziu s nákladnými vozidlami na vozovke, ale prejdú bezpečne po združenom chodníku pre chodcov a cyklistov.

Tretia etapa obnovy Mikovíniho ulice po jej napojenie na Nitriansku cestu sa uskutoční po ukončení majetkovo-právneho vyrovnania s vlastníkmi pozemkov. ■

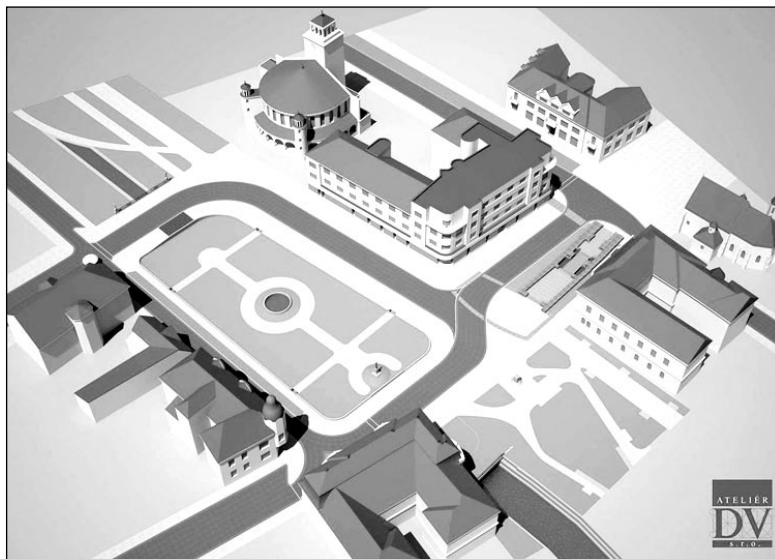
(eu)

Obnova Námestia SNP sa môže začať až po náročnej rekonštrukcii pamätníka Víťazstvo

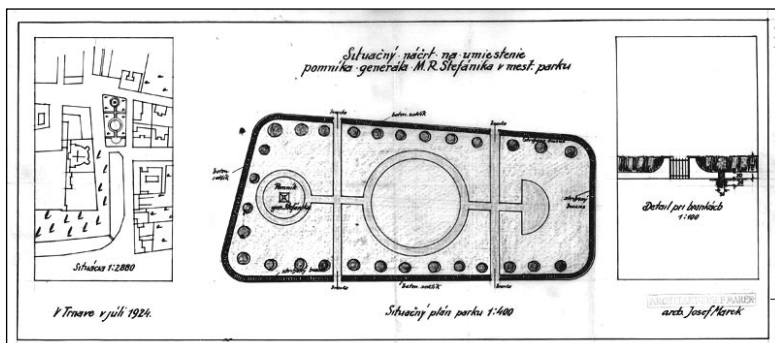
Revitalizácia Námestia SNP, ktorou chcela mestská samospráva nadviazať na Univerzitný parčík, obnovenú pešiu zónu s predĺžením na Hviezdoslavovu ulicu a revitalizáciu parku medzi Evanjelickým kostolom a Hospodárskou ulicou, sa oneskorí. Prioritou bude finančne aj technicky náročná rekonštrukcia pamätníka Víťazstvo, ktorý je zo statického hľadiska takmer v havarijnom stave. Ministerstvo obrany Ruskej federácie vyjadrilo pranie, aby pamätník ostal na svojom mieste a deklarovalo ochotu prevziať veľkú časť finančných nákladov spojených s jeho rekonštrukciou na svoje plecia.

V projektovej dokumentácii revitalizácie Námestia SNP sa pôvodne o premiestnení tohto pamätníka neuvažovalo. Pri prieskume prekrytia Trnávky však vysvitlo, že súsošie leží práve v jej bývalom koryte a sčasti aj na storočnom premostení, kde sa nedá počítať s potrebnou únosnosťou podlažia. Pamätník je preto viditeľne naklonený a hoci kedy môže dôjsť k popraskaniu kamenného obkladu.

Vzhľadom na to, že rekonštrukcia pamätníka na tomto mieste by bola po technickej stránke mimoriadne náročná a projekt obnovy námestia by neúnosne predražila, mestská samospráva navrhla jeho premiestnenie na iné dôstojné miesto. Na tento účel bola navrhnutá študentská ulica, ktorá je dielom významného architekta Iva Beneša a už v čase jej vzniku sa tam uvažovalo o umiestnení sochárskeho diela. Podľa zákona o vojnových hroboch, ktorý sa dotýka aj pietnych miest pripomínajúcich vojnové udalosti, však nie je možné zrušiť, prestaviť ani presunúť hroby či pamätníky bez písomného súhlasu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky. Zároveň sa naň vzťahuje bilaterálna rusko-slovenská dohoda o vojnových hroboch. Paralelne s dokončovaním projektovej dokumentácie sa preto uskutočnili aj rokovania so zástupcami ministerstva vnútra a ruskej ambasády, ktorí sprvoti

Pracovná verzia vizualizácie budúceho vzhľadu námestia z rozpracovaného návrhu obnovy Námestia SNP v Trnave, v ktorom sa ešte počítalo s premiestnením pamätníka Víťazstvo. Do návrhu je začlenená aj prezentácia Dolnej brány mestského opevnenia. (Ateliér DV).

Situačný náčrt budúceho umiestnenia sochy Milana Rastislava Štefánika od významného architekta Jozefa Mareka, autora návrhu Evanjelického kostola v Trnave, tiež slúžil ako jeden z podkladov pri príprave projektu revitalizácie Námestia SNP.

mali pochopenie pre presun súsošia aj jeho dôvody. Zástupcovia Ministerstva obrany Ruskej federácie však neskôr prejavili obavy

z citlivosti tohto problému. „Pre nich bolo prijateľnejšie rokovať o tom, že pamätník ostane na pôvodnom mieste a ruská

strana by prevzala veľkú časť finančných záväzkov spojených s rekonštrukciou na svoje plecia. Momentálne sme teda v situácii, že budeme musieť opätovne rokovať s projektantom o prepracovaní projektovej dokumentácie a hneď ako budeme mať orientačne vyčíslené náklady na samotnú rekonštrukciu pamätníka, prostredníctvom ministerstva vnútra posunieme túto informáciu ruskej strane, ktorá bude zabezpečovať finančné prostriedky," povedal vedúci odboru územného rozvoja a koncepcií Mestského úradu v Trnave Tomáš Guniš.

Pamätník Víťazstvo bol v roku 1959 inštalovaný v priestore, kde stála pôvodne socha Milana

Rastislava Štefánika od zakladateľa slovenského moderného sochárstva Jána Koniarka. Projekt obnovy, ktorý po zistení statických problémov pamätníka už počítal s jeho premiestnením, mal námetu v plnej miere pri navrátiť pôvodný vzhľad v štýle ranej moderny a vytvoriť plynulé prepojenie s už zrekonštruovanou časťou parku, náznačkovou prezentáciou znovu objavenej Dolnej brány stredovekého mestského opevnenia, Hlavnou ulicou a historickým centrom mesta. Socha Štefánika, ktorá bola štyrikrát premiestnená, sa mala vrátiť na pôvodné miesto, kde bola v roku 1924 slávnostne odhalená. Na svoje miesto by sa potom mohli vrátiť aj kópie sôch Panny

Márie a sv. Jozefa, ktoré zdobili voľakedajší barokový most cez Trnávku približne tam, kde stojí socha Štefánika v súčasnosti. Riečku mala pripomínať aj líniová fontána v šírke jej bývalého toku a rovnaké mostné zábradlie ako pri Knižnici Juraja Fándlyho. Mesto Trnava však rešpektuje názor ruskej strany a súsošie Víťazstvo ostane na svojom terajšom mieste. Plány obnovy sa preto musia v mnohých ohľadoch zmeniť. Časový horizont rekonštrukcie Námestia SNP bude závisieť aj od toho, či sa zmeny v projekte budú môcť uskutočniť v rámci pôvodnej zmluvy, alebo bude nutné hľadať finančné prostriedky na novú projektovú dokumentáciu. ■

(eu)

Upokojuvanie dopravy v centre je nevyhnutné, o jednosmernosti na Hollého a Halenárskej rozhodol dopravný inšpektorát

Prešlo už niekoľko týždňov od otvorenia zrekonštruovanej Ulice Jána Hollého, ktorá nadviazala na zrekonštruovanú Halenársku ulicu v súlade s historickým centrom mesta. Podobne ako pri odovzdaní Halenárskej ulice v minulom roku sa aj teraz rozvírila na verejnosti a sociálnych sieťach vášnivá diskusia na tému jednosmernosti týchto ulíc, o ktorej rozhodol Okresný dopravný inšpektorát v Trnave.

Projekty rekonštrukcie Halenárskej a Hollého ulice, ktoré dalo vypracovať Mesto Trnava, v skutočnosti počítali na oboch uliciach s obojsmernou dopravou. Ale vzhľadom na fakt, že intenzita dopravy na nich z roka na rok narastala, križovatka ulíc Hviezdoslavovej, Hollého a Mikuláša Schneidera Trnavského sa stala neuralgickým bodom s vysokým rizikom dopravných nehôd a kolízií s chodcami. Potreba riešiť tento stav bola čoraz naliehavejšia. „V roku 2008 bol spracovaný Generálny dopravný plán mesta (GDP), ktorý označil trasu od Mestskej polikliniky na Starohájskej ulici cez Námestie sv. Mikuláša, Ulicu Mikuláša Schneidera Trnavského, Hviezdoslavovu a Trojičné námestie až po Bernolákovu bránu za jednu z najfrekvento-

vanejších peších trás v meste. Preto bola v roku 2015 pešia zóna rozšírená aj na Hviezdoslavovu ulicu. Priechod pre chodcov na križovatke ulíc Hviezdoslavovej, Hollého, Halenárskej a Mikuláša Schneidera Trnavského však ostal naďalej problematickým bodom tejto trasy," hovorí Miroslav Kadlíček z referátu dopravného urbanizmu na odbore územného rozvoja a koncepcií mestského úradu. Podľa jeho slov bolo prieskumom GDP v roku 2008 zistené, že za 24 hodín po Hollého ulici prejde až 4 628 vozidiel, z ďalšieho sčítania v roku 2013 už vyšlo 5 108 vozidiel za 8 hodín. S intenzitou dopravy sa zvyšovalo aj množstvo kolízií s chodcami a cyklistami. Zhoršujúca sa situácia si vyžiadala každodennú prítomnosť mestskej

polície, nevyhnutné bolo osadenie spomaľovacích prahov a zákazov zastavenia. Riziko kolízií stúpalo aj v súvislosti s blízkosťou základnej školy a gymnázia, nedostatočnými rozhladovými možnosťami a nedisciplinovanosťou vodičov. „Bezpečnosť na tejto križovatke sa v posledných rokoch neustále znižovala. Mestská polícia evidovala arogantných vodičov, ktorí prítomnosť policajtov ignorovali, zastavovali na priechode pre chodcov, na zákaze zastavenia, a čo je najhoršie, väčšina z nich nedodržiavala povolenú rýchlosť 30 kilometrov za hodinu," dodáva Miroslav Kadlíček. Mestská samospráva už v rokoch 2009 – 2010 začala hľadať riešenia, ako usporiadať ulice v meste, aby systém obsluhy centra fun-

goval, zároveň ponúkol čo najviac parkovacích miest a zvýšil bezpečnosť na tejto križovatke. Odbor územného rozvoja a koncepcií mestského úradu spracoval prvé štúdie organizácie dopravy, v ktorých najskôr parciálne analyzoval možnosti vytvorenia parkovacích miest na jednotlivých uliciach a dostupných plochách. Neskôr sa začala riešiť aj otázka rekonštrukcie Halenárskej ulice, ale vzhľadom na pripravované a prebiehajúce stavby v centrálnej mestskej zóne (napríklad City Arena, výstavba polyfunkčnej budovy na Hollého ulici, rekonštrukcia obchodného domu Jednota a podobne) sa jej realizácia neustále odkladala. Názory na organizáciu dopravy v Centrálnej mestskej zóne Trnavy sa líšili, preto odbor územného rozvoja a koncepcií mestského úradu objednal v rokoch 2015/16 jej externé posúdenie. Aj z neho vyplynula potreba riešiť tento neuralgický bod. Stanovené boli jednotlivé etapy zmien s rôznymi stupňami upokojujúcej dopravy v centre a odporúčaniami pre technické riešenia. Výsledným riešením malo byť vytvorenie pešej zóny pred Základnou školou Angely Merici, pričom by sa automobilová doprava vchádzajúca z juhu vracala Paulínskou ulicou a autá vstupujúce zo severu by sa vracali Hornopotočnou, Jerichovou a Jeruzalemskou tak, ako je to v súčasnosti.

Toto riešenie schválil aj okresný dopravný inšpektorát listom z 19. 12. 2016, v ktorom sa uvádza, že Halenárska ulica bude po rekonštrukcii obojsmerná, a po dobudovaní prepojenia s Ulicou Antona Malatinského môže byť jednosmerná, avšak až od križovatky s Kapitúlskou ulicou.

Keď sa v roku 2017 začala rekonštrukcia Halenárskej ulice, počas prác bola dopravná situácia neustále sledovaná a hodnotená. Mesto viackrát rokovalo so spracovateľom projektu aj zástupcami okresného dopravného inšpektorátu. Napriek tomu, že ulica bola projektovaná aj realizovaná v zmysle ich požiadavky ako obojsmerná, na jednom z posledných rokovaní predniesli zástupcovia okresného dopravného inšpektorátu novú požiadavku, aby bola jednosmerná premávka, ktorá mala byť pôvodne len dočasným opatrením počas stavebných prác, zachovaná aj po dokončení rekonštrukcie. V rovnakom duchu sa následne postupovalo aj pri rekonštrukcii Hollého ulice.

„Hoci je upokojuvanie automobilovej dopravy a podpora nemotoristickej dopravy v centrálnej mestskej zóne jedným z dlhodobých cieľov mesta, naším zámerom ani iniciatívou nebolo riešiť ulice Halenársku a Hollého ako jednosmerné už v tomto čase, ale boli sme povinní rešpektovať nariadenie okresného dopravného inšpektorátu,“ konštatuje vedúci odboru územného

rozvoja a investícií mestského úradu Tomáš Guniš.

Podľa jeho slov však vysoký objem dopravy vytvára kolízie s pešimi a cyklistickými ťahmi nielen na križovatke ulíc Hollého, Hviezdoslavovej a Mikuláša Schneidera Trnavského. Upokojuvanie centier miest, podpora nemotorovej dopravy, zvyšovanie bezpečnosti chodcov, podpora ekologickej dopravy na krátke vzdialenosti, znižovanie emisií a vytváranie príjemných pobytových plôch je súčasným trendom v modernom svete a v tomto duchu chce postupovať aj Mesto Trnava. „Cieľom je zachytiť podľa možnosti čo najviac motoristickej dopravy na okrajoch centrálnej mestskej zóny, do centra vpustiť len jazdy v nevyhnutnej miere a vytvoriť priestor na zachovanie historickej hodnoty tohto územia,“ hovorí Tomáš Guniš. Záchytné parkoviská na Rybníkovej, Starohájskej, v City Aréne, na Kollárovej pri bývalých parných kúpeľoch aj pri okresnom úrade sú od centra mesta vzdialené najviac 400 metrov. V nevyhnutných prípadoch by bolo možné využiť centrálné parkovisko na Dolnopotočnej ulici. Do budúcnosti chce mesto zvyšovať kapacitu parkovísk vybudovaním jednoduchých parkovacích domov alebo sprístupniť už existujúce parkovacie domy ako napríklad na Starohájskej, kde už čoskoro pribudne 84 parkovacích miest pre verejnosť. ■

Festhry 2019 ponúknu víkend plný hier, hračiek a zábavy .....

Už po desiatykrát sa v dňoch od 15. do 17. februára 2019 uskutoční v Mestskej športovej hale v Trnave víkend plný spoločenských hier. Pozývame vás na Festhry, tradičné a obľúbené podujatie s neopakovateľnou atmosférou, množstvom súťaží a turnajov o zaujímavé ceny, kde si prídu na svoje všetky vekové kategórie.

Pre deti i dospelákov sú pripravené strategické, rodinné i zábavné party hry, stavebnice, hlavolamy, stolný futbal, air-hockey a tradičné šachy. Pri stoloch vám radi pomôžu naši skúsení promotéri, ak sa vám niektoré z hier zapáčia, môžete si ich hneď zakúpiť u predajcov. Na deti ako každý rok čakajú nafukovacie atrakcie, detský kútik,

v rámci sprievodného programu divadielka, maľovanie na tvár, hodiny angličtiny či tanečné vystúpenie. Organizátorom podujatia je Mestská rada mládeže v Trnave, Mesto Trnava a ihrysko.sk. Viac informácií nájdete na facebookovom profile FestHry Trnava – festival hier, hračiek a zábavy alebo na stránke www.festhry.sk.

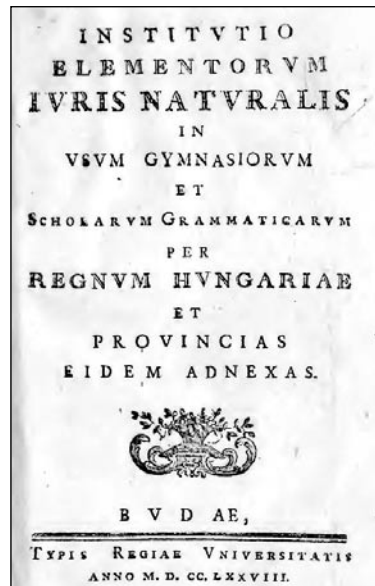

Juraj Žigmund Lakič, prvý svetský rektor Trnavskej univerzity .....

Vstup do nového roka je pre mnohých ľudí signálom dať si nové predsavzatia, alebo zopakovať tie, ktoré si dali v roku predchádzajúcom, a akosi nenašli čas ich naplniť. Medzi takéto predsavzatia často patria aj priania nájsť si viac času pre seba, žiť hlbším duchovným životom či prečítať knihu, ktorá bola zakúpená už dávno, ale nebol na to priestor. Často sa v zoznamoch objavuje aj kolónka venovať sa viac blíznym a byť milší k okoliu.

O takýchto otázkach uvažovali aj univerzitní profesori v 18. storočí, ktorí písali učebnice pre svojich študentov, či tých, ktorí prídu na univerzitu po nich. Tieto myšlienky často dokázali zakomponovať do učebných textov, či už išlo o predhovory, úvody, alebo počiatkové kapitoly kníh. Jednou z týchto osobností bol aj profesor práva, dekan právnickej fakulty a rektor Trnavskej univerzity Juraj Žigmund Lakič (Lakits, Lakics), od ktorého smrti uplynulo začiatkom tohto roka dvestopäť rokov. Juraj Žigmund Lakič sa narodil v rakúskom Podleri 25. 11. 1739, vďaka podpore grófa Žigmunda Batána mohol absolvovať štúdium najprv na gymnáziu v Kőszegu a neskôr na univerzitách v Štajerskom Hradci a vo Viedni. Prvé profesorské miesto dostal na viedenskom Tereziáne, potom prednášal na univerzite v Innsbrucku. Neskôr bol v Trnave menovaný profesorom cirkevného práva a právnej filozofie, zároveň sa tak stal aj prvým svetským profesorom tohto odboru na Trnavskej univerzite (1770). Lakič bol prívržencom školy prirodzeného práva, ktorú vyučoval profesor Viedenskej univerzity Karl Anton von Martini. Na základe jeho vplyvu aj Lakič pokračoval v nastavenom kurze prepojiť prirodzené právo a kresťanskú teológiu. V rokoch 1770 – 1771 zastával funkciu dekana právnickej fakulty. O dva

roky neskôr (r. 1773) sa stal prvým svetským rektorom Trnavskej univerzity. V rokoch 1774 – 1780 mu bola zverená do opatery univerzitná knižnica, ktorá počas jeho pôsobenia zažila sťahovanie spolu s univerzitou do Budína (r. 1777). Súčasne pokračoval v prednášaní cirkevného práva a penzionovaný bol v r. 1780. Koniec tohto roka bol zároveň aj predzvesťou veľkých zmien v politickom, sociálnom a kultúrnom živote krajiny. V novembri tohto roku zomrela cisárovná Mária Terézia a na trón nastúpil jej syn Jozef II., ktorý začal presadzovať radikálne reformy v cirkevnom i svetskom prostredí. Cisár navštívil Budín v auguste 1781 a náležitú pozornosť venoval inšpekcii teologickej fakulty. V dôsledku tejto kontroly bola nariadená výmena starých učebníc za nové a dozorom nad kvalitou nových učebníc bol poverený Juraj Lakič (r. 1781 – 1784). Dôraznou kritikou prešli Hubertove, Preczelove a Horváthove učebné texty, ktoré sa museli prepracovať v novom duchu. Ďalšou zmenou bolo, že poslucháči teológie navštevovali prednášky z kánonického práva na právnickej fakulte. Tu sa stretávali s Lakičom ako prednášajúcim až do jeho odchodu, keď ho nahradil Matej Anton Markovič, ktorý tiež predtým pôsobil na Trnavskej univerzite. Od roku 1789 riadil Lakič univerzitnú tlačiareň

v Budíne. V roku 1794 bol povýšený do šľachtického stavu a vyznamenaný rytierskym krížom Leopoldovho rádu. O tri roky neskôr sa stal členom Ústrednej študijnej komisie Miestodržiteľskej rady v Budíne. Vedenie tlačiarne odovzdal v roku 1813 Samuelovi Vulcanovi. Zomrel v Bratislave 8. 1. 1814. Jeho knižnica bola ako pozostalosť venovaná knižnici Kráľovskej akadémie v Bratislave, ktorá dnes tvorí súčasť fondov Univerzitnej knižnice v Bratislave. Počas svojej rušnej pedagogickej i úradnej kariéry sa stihol Juraj Lakič venovať aj literárnej činnosti. Keďže v stredobode jeho záujmu stálo cirkevné právo, vydal niekoľko diel venovaných tejto problematike. Napísal však aj životopisnú prácu, ktorá mapuje život ruského vojvodu Suvorova. Z učebníc treba spomenúť Úvod do cirkevného práva (Institutio iuris ecclesiastici, Budae 1778), ktorý sa stal aprobovanou učebnicou a prednášalo sa z neho kánonické právo i na trnavskom lýceu. Jeho diela a výťahy z nich boli natoľko

populárne, že sa vydávali nielen v Budíne, Trnave a vo Viedni, ale aj v talianskych Benátkach a v Španielsku.

Nás najviac zaujala jeho útlá učebnica Úvod do prirodzeného práva (*Institutio elementorum iuris naturalis*), ktorá bola vydaná univerzitnou tlačiarňou v Budíne (r. 1778) pre potreby gymnázií v celom Uhorsku a stala sa jedinou aprobovanou učebnicou právnej filozofie. Knižka je rozdelená na úvod a nasledujúcich osem kapitol. V úvode sa dozvedáme, prečo je pre človeka potrebný zákon, čo je prirodzený zákon a čo prirodzené právo a jeho využitie, čo je povinnosť a kolikonásobná, čo je úplná povinnosť a čo povinnosť hypotetická. Na konci úvodu autor hovorí, ako sa rozhodol rozdeliť dielko. Píše, že najlepšie je kapitoly zoradiť podľa dôležitosti povinností, teda najprv voči Bohu, potom voči sebe a druhým a nakoniec voči ľudskej spoločnosti. V prvej kapitole s názvom O povinnostiach voči Bohu odpovedá na otázku, prečo musí byť táto povinnosť na prvom mieste. Hovorí o prejavocho viery, ktoré rozdeľuje na vnútorné a vonkajšie. Vnútorná viera má niekoľko krokov – najprv treba Boha spoznať, následne ho milovať, báť sa a poslúchať ho ako nášho otca, ktorý nám bol daný na zemi. „Isté a živé poznanie božskej dokonalosti nemôže spôsobiť nič iné než to, že vzbudzuje najnežnejšiu lásku k najvyššiemu Bohu. Sú to dve veci navzájom tak prepojené, že jedna vyplýva z druhej. Človek má iste mnoho dôvodov na to, aby miloval Boha nadovšetko. Veď on sám o sebe je dobro, dobro najvyššie a jedinečné a len skrze jeho dokonalosť človek môže byť blažený. Boh nás tak hojne a neprestajne zahŕňa otcovskou láskou, že za toľké jeho dobrodenia nemôžeme cítiť nič iné ako vďačnosť.“ Ďalším krokom je dúfanie a viera v neho a následné podriadenie sa jeho

vôli. Posledným znakom vnútornej viery sú modlitby, ktoré „sú zrodené z viery v Boha, sú to túžby po veciach, ktoré prinášajú blaho človeku či samotnej duši a dajú sa vyjadriť aj slovami. Avšak nie sú Bohu milé tie modlitby, ktoré nie sú spojené s nádejou a vierou v Božiu pomoc. Taktiež od neho nesmieme žiadať niečo, čo by nám mohlo uškodiť, alebo čo by Boh vo svojej prirodzenej múdrosti, добрote a spravodlivosti nemohol udeliť.“

Medzi vonkajšie prejavy viery zaraďuje cvičenia, napríklad čítanie Písma či počúvanie kázni, ktorými sa zväčšuje a upevňuje zbožnosť. Patrí sem aj prejavovanie viery v Boha pred ostatnými, jeho uctievanie v najvyššej možnej miere, návšteva chrámu, účasť na sviatostiach a boj proti rúhaniu a idolatrii. Druhá kapitola sa zaoberá otázkami o povinnostiach voči sebe samému. Sú tu menované tri povinnosti. Prvá je voči mysli a duchu, druhá povinnosť sa vzťahuje na naše telo a posledná má na starosti zovňajšok. Myseľ je treba neustále vzdelávať, aby bola schopná rozpoznať dobré veci od zlých a aby sa tak naučila vyhýbať chybám a omylom. Podobne ako myseľ je potrebné cvičiť aj vôľu a prejavovanie citov. Ako uzda by nám „mala slúžiť striedmosť, bez ktorej žiadny život nemôže byť blažený.“ V tretej kapitole autor obracia pozornosť na povinnosti, ktoré máme voči druhým. Dôležitým vodidlom je spravodlivosť, ktorá nás nabáda v prvom rade poskytovať iným ľuďom čo treba a v druhom rade nikomu nielen neublížovať, ale snažiť sa o to, aby ani iní neublížovali. Aj spravodlivosť má povinnosti a prvou z nich je nikomu neuškodiť tak na duchu, ako aj na tele. Láska samotná, ale aj láska k spravodlivosti nás tiež musí viesť k tomu, aby sme nespôsobovali druhým krivdu.

Po týchto troch častiach sa už dielo stáva ozaj učebnicou práva, pretože v kapitolách 4-7 autor preberá témy ako povinnosti plynúce zo sľubov a dohôd, typy zmlúv, otázky vlastníctva, predaja, kúpy a darov, ale aj získavanie majetku dedičstvom. Posledná kapitola je venovaná sociálnemu právu. Pod pojmom spoločnosť rozumie zoskupenie ľudí, ktorých navzájom spája akýsi spoločný cieľ. Takúto spoločnosť by malo spájať jedno spoločné vedomie a jedna vôľa, z nich potom vzniká zákon, ktorému sa podriaduje celá spoločnosť. Ako najjednoduchšiu spoločnosť uvádza manželský zväzok, potom rodinu a na záver jednotlivé mocenské stupne v hierarchii spoločnosti. Hoci bola knižka napísaná v 18. storočí, mnoho jej myšlienok je možné uplatniť aj dnes. Vždy teda prospeje napiť sa z literárnej studnice dôb minulých nielen pre osvieženie, ale aj pre poučenie či rozšírenie si obzorov poznania. ■

Použitá literatúra:

- Juraj Žigmund Lakič: *Institutio elementorum iuris naturalis*. Budae 1778.
Dejiny Trnavskej univerzity 1635 – 1777, 1992 – 2010. Jozef Šimončíč, Alžbeta Hološová (eds.). Bratislava: Veda 2010.
 Mária Vyvíjalová: *Alexander Rudnay v kontexte slovenského národnobrodenského hnutia*. Martin: Matica slovenská, 1998.
 Miriam Laclavíková – Adriana Švecová: *Dejiny právnického vzdelávania na Trnavskej univerzite*. Trnava: Trnavská univerzita 2017.

Súťažná otázka: Koľko povinností máme podľa Lakiča voči sebe samému?

Správne odpovede zasielajte do 20. februára na adresu: Katedra klasických jazykov, Trnavská univerzita, Filozofická fakulta, Hornopotočná 23, 918 43 Trnava alebo elektronicke na klasjaz@truni.sk. Z účastníkov súťaže vyžrebujeme jedného, ktorý získa knižnú cenu.

PhDr. Radoslav Ragač, PhD.

Niekoľko poznámok k vzniku a heraldickej výzdobe súsošia Najsvätejšej Trojice v Trnave .....

Výskumu a obnove ranobarokového súsošia Najsvätejšej Trojice v Trnave už bola venovaná z historického hľadiska pomerne značná pozornosť.¹ Najmä okolnosti vzniku, demontáže a znovu postavenia súsošia už boli staršími autormi pomerne podrobne opísané. Najnovšie na stránkach predchádzajúcich čísiel Noviniek z radnice predstavil výsledky svojho skúmania heraldickej výzdoby súsošia Rudolf Holkovič.²

V rozsiahlom archívnom fonde Magistrát mesta Trnavy, ktorý je uložený v Štátnom archíve v Trnave, sa však nachádzajú aj ďalšie archívne dokumenty týkajúce sa konkrétnych okolností výstavby súsošia, ktoré doposiaľ unikali pozornosti bádateľov. Na začiatku je potrebné však opätovne zdôrazniť, že pôvodným zámerom mesta Trnavy bolo postaviť na verejnom mieste súsošie sv. Floriána a ďalších svätých ako ochranu pred požiarmi. Nepochybne išlo aj o prejav kolektívnej pamäti mesta, ktoré sa ešte stále bolestne vyrovnávalo s veľmi trpkými následkami katastrofálneho požiaru z roku 1683. Veľkému symbolickému významu súsošia pre Trnavčanov zodpovedá aj jeho prestížne umiestnenie priamo na námestí a vedľa mestskej veže, ústredného bodu protipožiarnej ochrany mesta.

Na základe záznamov v účtovných knihách mesta môžeme známe fakty o výstavbe súsošia Najsvätejšej Trojice doplniť o viaceré nové detaily. Napriek tomu, že J. Šimončičom publikovaná veľmi

podrobná zmluva so sochárom Jánom Krištofom Khienom zo 16. 7. 1695 ho zaväzovala vyhotoviť súsošie do jedného kalendárneho roka,³ v roku 1695 konkrétne výdavky spojené s výstavbou súsošia v účtovných knihách mesta nenachádzame. Korešponduje to s už známymi potvrdenkami, na základe ktorých vieme, že v druhej polovici októbra 1695 sochár kvôli súsošiu odcestoval do Bratislavy a aj priamo do kameňolomu.⁴ Väčšina spomínaných stavebných prác prebehla až na jeseň 1696 a posledné položky spojené so súsoším pochádzajú až z roku 1697.⁵ Účtovné záznamy svedčia o tom, že mesto v roku 1696 zakúpilo veľké množstvo tehál (takmer 450 000 kusov), z ktorých menšia časť bola konkrétne určená na tehlové základy súsošia. Mesto zaplatilo aj za päť povozov na prepravu častí súsošia a pomocníkom (8. 11. 1696).⁶ V októbri 1696 mesto napríklad zakúpilo za sumu 34 zlatých aj dve hrubé laná, ktoré mali slúžiť na vyťahovanie sôch nahor na ich miesto na súsoší.⁷ Paradoxne, najpresnejšie

vieme výstavbu časovo ohraničiť na základe evidencií vydaného mestského vína, ktoré sa ako naturálie spotrebovalo pri výstavbe súsošia. Dňa 10. 9. 1696 dostali toto mestské víno tesár, kamenár a sochár pracujúci na súsoší a 27. 11. 1696 je pri výdaji vína konkrétne uvedené, že na súsošie vyťahovali stĺp a plastiky. Po úspešnom ukončení týchto prác bol opätovne poskytnutý oldomáš. Z ďalšej takejto položky vieme doložiť, že na výstavbe súsošia pracoval v roku 1695 aj známy trnavský murársky majster Peter Karave (Carave).⁸ V marci a apríli 1697 evidujeme posledné výdavky mesta spojené s výstavbou súsošia.⁹ Dňa 4. 4. 1697 bol ako posledný preplatený účet spomínaného Petra Karaveho za prácu na základoch súsošia.¹⁰ Bola to jedna z povinností mesta podľa kontraktu so sochárom Khienom.

Osobitná pozornosť bádateľov, naposledy R. Holkoviča, avšak so zmiešanými výsledkami, bola venovaná aj heraldickej výzdobe súsošia. Táto zložka výzdoby súsošia historicky pozostávala

¹ ČAMBÁL, Pavol a kol. Reštaurovanie a znovupostavenie súsošia Najsvätejšej Trojice. In: *Zborník prednášok IX. medzinárodného seminára o reštaurovaní, Chateau Krakovany*. Obec reštaurátorov Slovenska: Mária Mollerová – MARPO, 2010, s. 46 – 58; ŠIMONČIČ, Jozef. Súsošie Najsv. Trojice v Trnave. In: Šimončič, Jozef (ed.). *Trnava 1988. Zborník materiálov z konferencie Trnava 1238 – 1988*. Bratislava: Obzor, 1991, s. 260 – 267; ŠIMONČIČ, Jozef. Súsošie Najsvätejšej Trojice znovupostavené. In: Šimončič, Jozef (ed.). *Mojej Trnave. K dejinám Trnavy a okolia*. Trnava: B-print, 1998, s. 305 – 308.

² HOLKOVIČ, Rudolf. Erby na súsoší Najsvätejšej Trojice v Trnave (1. časť). In: *Novinky z radnice. Život a kultúra Trnavy*, november 2018, s. 27 – 30; HOLKOVIČ, Rudolf. Erby na súsoší Najsvätejšej Trojice v Trnave (2. časť). In: *Novinky z radnice. Život a kultúra Trnavy*, december 2018, s. 21 – 23.

³ Štátny archív v Trnave, fond Magistrát mesta Trnavy (ďalej ŠA TT, MgT), Deputationalia, škat. 1.

⁴ ŠA TT, MgT, III f/1 *Adnotationes super Oblatis...*, fol. 7 a-c.

⁵ ŠA TT, MgT, III/137 (účtovná kniha z roku 1697), fol. 105.

⁶ ŠA TT, MgT, III/136 (účtovná kniha z roku 1696), fol. 55, 129, 108.

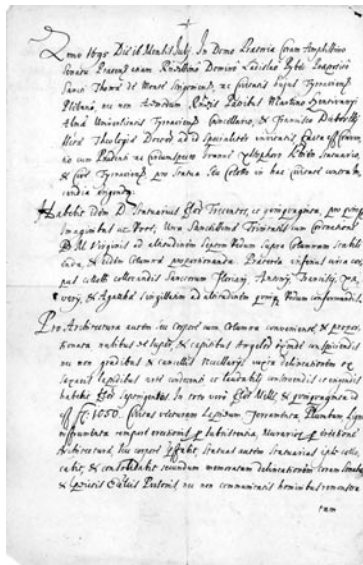
⁷ ŠA TT, MgT, III/136 (účtovná kniha z roku 1696), fol. 128.

⁸ ŠA TT, MgT, IV b/23 Kniha účtov mestského hospodárstva, rok 1696/ fol. 12 – 13, 23.

⁹ ŠA TT, MgT, III/136 (účtovná kniha z roku 1697), fol. 101, 122.

¹⁰ ŠA TT, MgT, III/136 (účtovná kniha z roku 1697), fol. 123 – 124.

zo štvorice erbových kartuší. Literatúra trojicu dodnes existujúcich erbových kartuší považuje za súčasne so vznikom súsošia, nie je však s určitosťou isté, či je to skutočne tak. Spomínaná zmluva so sochárom Khienom totiž vyhotovenie sochársky pomerne náročných erbových kartuší aj napriek svojej podrobnosti vôbec nespomína, aj keď sa venuje aj stĺpikom, stupňom, či otázke dopravy. Je preto možné, že sochár Khien nebol autorom kartuší, ale boli vytvorené a zaplatené v réžii mesta iným sochárom alebo sú mladšie. Rovnako nemusí byť úplne pôvodné ich súčasne umiestnenie na súsoší, ktoré dnes z väčšej časti prekrýva chronostichon. K opatrnosti nabáda aj kartuša s uhorským erbom, kde je veľmi netypicky v štíte použitá na trojvrší namiesto otvorenej listovej koruny uzatvorená svätostefánská koruna, z ktorej vyrastá dvojkriž. Interpretácia obsahu erbových kartuší bola doposiaľ tiež rozporuplná. Uvedená heraldická výzdoba súsošia má pritom veľmi jasný program. Zaniknutá erbová kartuša s dvojhľavým cisárskym orlom, doložená v kanonickej vizitácii trnavskej farnosti z roku 1823, reprezentovala nemeckého cisára a zároveň uhorského kráľa (nie rakúskeho arcivojvodu!), s najväčšou pravdepodobnosťou Leopolda I., ktorý bol zemepánom Trnavy. Uhorský štiepený (nie štiepaný!) znak celkom prirodzene reprezentoval Uhorské kráľovstvo, kde sa mesto Trnava nachádza. R. Holkovič pravé pole erbu omylom opisuje ako sedemkrát delené, i keď je zrejme, že v tomto prípade sochár vytesal do jeho poľa štyri vystupujúce brvná, v ľavom poli zase dvojkriž nestojí (inde zase vystupuje) na korune, ale vyrastá z trojvršia a koruny. Viaceré omyly sú aj v časti príspevku venovanej histórii uhorského štátneho znaku. Štiepený uhorský erb rozhodne nevznikol až v priebehu 16. storočia ako „nový

Zmluva so sochárom Jánom Krištofom Khienom zo 16. 7. 1695, zdroj: Štátny archív v Trnave

erb“, ale už v stredoveku. Na nezodpovedanú otázku, prečo erb zo súsošia po vzniku Československa v roku 1918 neodstránili, je zase najlepšou odpoveďou charakter novovzniknutého štátu. Maďarské nápisy, rakúsko-uhorské erby a iné viditeľné symboly bývalého režimu (napr. aj sochy Sissi, manželky Františka Jozefa), boli prirodzene odstraňované z úradných budov a verejných miest a nahrádzané novými v úradnom jazyku, ale neprichádzalo k masovej deštrukcii historických pamiatok. To bolo typické až pre obdobie po roku 1948. Pomerne insitne je poňatá aj stať o trnavskom mestskom erbe. Zrejme najväčším problémom je otázka tretej erbovej kartuše s dvojhľavým levom so šablou a dvojkrižom v štíte a mitrou v klenote. Mitra poukazuje na duchovný stav donátora. R. Holkovič ju aj na základe starších výskumov a príbuzného erbu na kartuši priradil biskupovi Štefanovi Dolnému. Chybné však opisuje jeho zásluhy na výstavbe súsošia, na ktoré mal venovať vysokú sumu 1 000 zlatých. V skutočnosti nešlo o dar na výstavbu súsošia, ale o mladšiu Štefanovu fundáciu v uvedenej

výške, vytvorenú zrejme až krátko pred smrťou v roku 1707, z ktorej sa pre potreby súsošia používali ročné úroky. Štefan Dolný však v roku 1695 na výstavbu súsošia daroval len skromných šesť zlatých (J. Šimočič uvádza 5 zlatých).¹¹ Príspevky ostatných prelátov žijúcich v Trnave boli výrazne vyššie. Medzi donátormi súsošia okrem mesta Trnavy výčnieva najvyššou darovanou sumou ostrihomský kanonik Andrej Kúrtosy, ktorý na výstavbu súsošia prispel 100 zlatými. Jeho rodový erb, ktorého hlavnou figúrou je taktiež lev so šablou a štítom, je taktiež obsahovo veľmi príbuzný. Je preto dôvodný predpoklad, že by mohlo ísť aj o jeho erb. Ďalším kandidátom by teoreticky mohol byť aj trnavský farár, ostrihomský kanonik a titulárny biskup Ladislav Pyber, ktorý stál pri zrode uvedenej myšlienky a na výstavbu súsošia sám prispel sumou 60 zlatých, avšak v jeho rodovom erbe je odlišné bobor s križom. Aj tento príspevok je dôkazom, že historický výskum nikdy nie je uzavretou kapitolou a aj v prípade už opakovane skúmaných pamiatok sú možné mnohé prekvapenia. ■

¹¹ ŠA TT, MgT, III f/1 *Adnotationes super Oblatis...*, fol. 2.

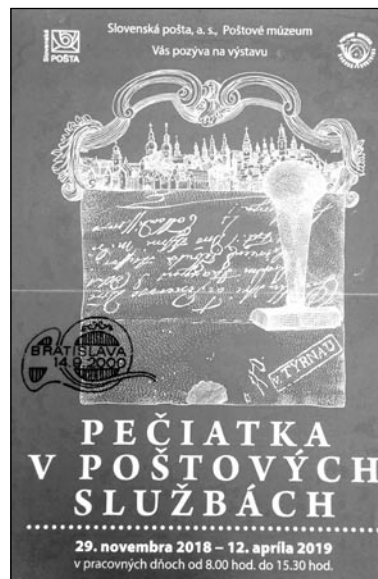
Mgr. Ján Mička

Jubilejná filatelistická výstava CS salón 2018 .....

Rok 2018 so svojimi jubileami, aj s tým hlavným – 100 rokov od vzniku ČSR – je už niekoľko týždňov za nami. Ale filatelisti mali ešte jeden dôvod na oslavu storočnice, keď si 18. decembra pripomenuli 100. výročie vydania prvej česko-slovenskej poštovej známky, dnes legendárnych Hradčian od českého secesného maliara Alfonsa Muchu. Pomlčka v predošlej vete je skutočne na mieste, pretože tieto prvé poštové známky naozaj niesli text POŠTA ČESKO-SLOVENSKÁ. A filatelisti tieto dva sviatky oslávili po svojom – filatelisticky – organizovaním jubilejnej nesúťažnej filatelickej výstavy, ktorá niesla označenie „salón“.

Miesto konania výstavy bolo na najvyššej možnej úrovni. Veď či si možno predstaviť významnejšie miesto ako to, ktoré bolo v minulosti svedkom korunovácií rakúnskych a uhorských kráľov a cisárov? Reprezentatívnejšie miesto, ako je Bratislavský hrad nad Dunajom a jeho zrekonštruovaná Západná terasa, si sotva možno predstaviť na predvedenie vynikajúcich exponátov slovenských a českých vystavovateľov, ktoré na svetových a medzinárodných výstavách získali tie najvyššie ocenenia. V koncepcii salónu boli aj tie exponáty, ktoré ukazovali začleňovanie a miesto Slovenska v novej republike od vcelku nedávnej histórie až po súčasnosť, teda pokryli obdobie pred vznikom ČSR až po dnešok. Dôstojné miesto malo vydanie Muchových Hradčian, nechýbalo obdobie Protektorátu Čechy a Morava a Slovenského štátu, povojnové obdobie, menová reforma, 25 rokov známkovej tvorby Slovenska, medzinárodné aj domáce ocenenia slovenských poštových známok a iné. Trnavčanov, vrátane mladých filatelistov z našich krúžkov mohlo tešiť, že podiel poštových a filatelistických dokumentov mesta a pošty Trnava, okresu aj Trnavského samosprávneho kraja či širšieho regiónu bolo viac ako náhodné. Veď návštevníci jubilejnej výstavy mohli vidieť skutočné slovenské poštové a známkové klenoty na jedinom mieste pohromade, čo nebýva každodennou udalosťou. Na prvom mieste to bolo

predstavenie najstaršej poštovej pečiatky z územia Slovenska na liste z r. 1752 na celistvosti – V. TYRNAU (vo filatelistickom žargóne označovaná ako „šľachtická“, z nemčiny skratka „v.“ znamená „von“, teda „z Trnavy“). Uvedená poštová pečiatka je dokumentom spoločenského, kultúrneho a vzdelávacieho významu, ktorý malo mesto Trnava v tom období – veď tu sídlila univerzita, Trnava bola náboženským centrom, žilo tu veľa kultúrnych a spoločenských osobností Uhorska, ktorí poštu potrebovali a aj využívali. Vydaný katalóg výstavy predstavuje celý rad takýchto výnimočností Trnavy (vlastne „tirnavík“ spojených s naším mestom). V príhovore generálny riaditeľ Slovenskej pošty, a. s., Mgr. Peter Helexa spomína autora príležitostnej poštovej známky k storočnici ČSR akad. mal. Igora Piačku, ktorý detstvo prežil vo Vrbovom, maturoval na piešťanskom Gymnáziu a vystavoval aj v našej Galérii Jána Koniarka. Rytcom známky je akad. mal. Martin Činovský, čestný člen KF Tirnavia. Predseda organizačného výboru výstavy CS Salón Ing. Mírko Bachratý v príspevku Boj o Slovensko 1918 – 1920 ako poštovo-historická téma spomína boje českých četníkov v Trnave, s čím súvisí nedávne znovu odhalenie pamätnej dosky na železničnej stanici v Trnave. V katalógu je zobrazená aj poštová známka A. Muchu Buď pozdravený, požehnaný prameň zdravia, ktorej originálny obraz

je v piešťanskom hoteli Thermia. Za svojský podiel tirnavík na výstave možno pokladať aj exponát Srdcu najmilší“ zo známok nestora československej známkovej tvorby hlohovského rodáka akad. mal. Jozefa Baláža, častého návštevníka Západoslovenského múzea v Trnave, ktoré mu pripravilo jubilejnú výstavu k jeho 70-ke pod názvom Tisíc čiar života s ilustráciami dlhoročného seriálu poviedok uverejňovaných v obrázkovom časopise Život. V múzeu sa vtedy uskutočnila aj inaugurácia jeho poštovej známky Slovenský skauting. Medzi exponátmi v Klenotnici je aj list so známkou I. rakúskej emisie z pošty Trnava 1. júna 1850, čo boli prvé rakúske známky po zavedení prvých poštových známok sveta. M. Bachratý v príspevku Stopy I. svetovej vojny na Slovensku uvádza ako ilustráciu poštový

lístok poľnej pošty z 3. novembra 1916 odoslaný z Moravian nad Váhom pri Piešťanoch. Veľmi pozorne sledovaným exponátom výstavy bol M. R. Štefánik – vevec, vojak, diplomat, venovaný pamiatke tejto významnej osobnosti Slovenska so zásluhami na vzniku ČSR od Ing. J. Maniačeka z Nitry. Záhorské múzeum Skalica predstavilo muzeálne dokumenty z pôsobenia Československej dočasnej vlády na Slovensku v r. 1918. Zaujímavým poštovým dokladom je aj uvedenie definitívneho poštového lístka s 20-halierovou známkou Hradčian odoslaného doporučené z poštovne na Dobrej Vode (s rekomandačnou nálepkou maďarského typu jóko do Prahy v decembri 1920).

Z nášho kraja je zobrazená aj uhorská poštová poukážka s vylepenou 5-halierovou známkou Hradčany z pošty v Galante 19. februára 1919. Medzi vzácne príklady použitia známok Hradčian na Slovensku je uvedená miešaná výnimočná frankatúra s maďarskými a rakúskymi známkami 27. 2. 1919 na telegrafickej poštovej poukážke z Trnavy (pečiatka Nagyszombat). A ako posledný doklad z nášho okresu je v katalógu zobrazená na pohľad síce nič nehovoriaca obálka s dvomi služobnými známkami z Obvodného úradu N.V. v Bohunicach 2. 11. 1945, k čomu však sprievodný text uvádza, že ide o významný doklad veľmi skorého použitia 1. emisie služobných známok na obyčajnom liste. (!)

Už som chcel končiť. Veď toho bolo dosť pre odborníka a ešte viac hádam pre radového návštevníka výstavy, keby som náhodou na internete nenadšabíl na pozvánku návštevy výstavy Pečiatka v poštových službách v Poštovom múzeu Banská Bystrica, ktorú pripravila Slovenská pošta, a. s. Červený plagát ma upútal hneď trikrát: Je na ňom veduta Trnavy, predznámkový list z Trnavy do maďarského mesta Pápa a najstaršia poštová pečiatka V.TYRNAU z r. 1752. Či treba uviesť ešte viac o historickom význame nášho mesta a jeho pošty v dejinách Slovenska? Uvedené poštovo-historické doklady to verne dokumentujú. ■

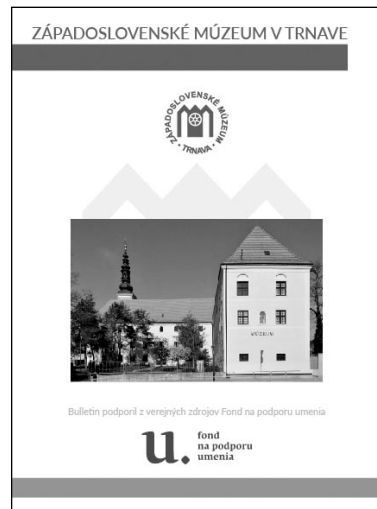
Simona Jurčová, Západoslovenské múzeum v Trnave

Západoslovenské múzeum v Trnave vydalo nového sprievodcu po expozíciách

Západoslovenské múzeum v Trnave vydalo propagačný materiál pre domácich i zahraničných návštevníkov, ktorý je aktuálnym tlačným sprievodcom po expozíciách múzea v jeho troch budovách. Bulletin podporil z verejných zdrojov Fond na podporu umenia.

Sprievodca po expozíciách Západoslovenského múzea v Trnave má formát A5 a tvorí ho súbor 21 ks voľných listov – kariet v obale. Materiál poskytuje základné informácie o troch budovách múzea a expozíciách, ktoré sa v nich nachádzajú. Každá karta obsahuje text v slovenskom, anglickom a nemeckom jazyku. Textová časť je doplnená obrazovým materiálom. Folderový obal uschováva všetky vložné listy. Obal obsahuje základnú informáciu, logo múzea a Fondu na podporu umenia, fotografie Západoslovenského múzea, Domu hudby Mikuláša Schneidera Trnavského a Múzea knižnej kultúry, plán centra Trnavy s vyznačením budov múzea a tiráž bulletinu. Vložné listy s textom dopĺňajú fotografie expozícií a vybra-

ných zbierkových predmetov. Obsah aktuálneho sprievodcu pripravili odborní zamestnanci múzea. V obale sa nachádza aj karta s plánom expozícií na jednotlivých poschodiach budovy na Múzejnom námestí 3. Legenda v troch jazykoch uľahčí návštevníkom voľný pohyb po výstavných priestoroch. Návštevníci nájdu v obale aj informácie o otváracích hodinách múzea a o odbornej knižnici múzea, v ktorej je možné prezenčné štúdium pre verejnosť. Bulletin ponúka múzeu k všetkým typom vstupeniek za cenu 1 euro. Propagačný materiál Západoslovenské múzeum v Trnave – sprievodca po expozíciách uľahčí návštevníkom individuálnu prehliadku expozícií Západoslovenského múzea v Trnave

vo všetkých troch budovách, ponúka základnú informáciu preloženú do dvoch svetových jazykov doplnenú obrazovým materiálom a prispeje k propagácii tejto kultúrnej inštitúcie doma i v zahraničí. ■

Martin Jurčo, foto: autor a archív

Obnovenú fasádu odhalili na výročie prvej slovenskej inscenácie

Zámerné a symbolicky na deň 150. výročia uvedenia prvej inscenácie v slovenčine na doskách trnavského divadla slávnostne sprístupnili novú zrekonštruovanú fasádu budovy Divadla Jána Palárika. Práve 11. januára 1869 uviedli na doskách divadla Kotzebueho hru Gróf Beňovský v slovenčine a podľa dobovej tlače vzbudili veľký rozruch. Budova je najstaršou divadelnou budovou na Slovensku upravenou pre takéto potreby a dodnes sa v nej hrá. Nový šat divadla zvýraznila laserová šou, ktorá sa stretla s veľkým záujmom Trnavčanov a pri prezentácii rekonštrukcie fasády ukázala budovu v rôznych farbách. Divadlo bolo už poslednou z budov na Trojičnom námestí, ktoré nemali nový kabát.

O novej fasáde budovy porozprávali pred krátkou svetelnou hrou aj odborníci. A hovorilo sa aj o histórii budovy. Riaditeľka divadla Zuzana Šajgalíková pripomenula rozsah rekonštrukcie a plán postupnej obnovy interiéru a exteriéru, ktoré budú nasledovať. Rekonštrukciu fasády realizovala firma vybratá zo súťaže od augusta do decembra minulého roka a bola uhradená priamo z rozpočtu Trnavského samosprávneho kraja sumou vyše 170 tisíc eur. Rekonštrukcia nadväzuje na postupné opravy divadla v posledných rokoch. Aj v tomto roku sú v rozpočte schválené finančné prostriedky na opravu v hodnote 300 tisíc eur. Tentoraz

sa budú modernizovať šatne, sociálne zázemie v zákulisí a Zrkadlová sieň.

„Celej oprave predchádzal architektonický prieskum. Ten datoval vizuál rekonštrukcie do roku 1907, keď vznikla Zrkadlová sála,“ povedala riaditeľka divadla Zuzana Šajgalíková. Doplnil ju predseda Trnavského samosprávneho kraja Jozef Viskupič, pre ktorého je rekonštrukcia takejto významnej pamiatky aj jednou z priorit župy. „Sme jediné divadlo na Slovensku, ktoré má celokrajскую pôsobnosť. A keďže sme si povedali, že kultúra nemá byť na poslednom mieste, rozhodli sme sa viac investovať do rekonštrukcie. Tento rok chceme

Ľudia a udalosti . . .

■ **1. 2. 1974** – V Trnave umrel predseda a doživotný čestný predseda spevokolu Bradlan FRIDRICH KUCHÁR (45. výročie).

■ **2. 2. 1919** – V Trnave bola založená telocvičná jednota Sokol (100. výročie).

■ **3. 2. 1719** – V obci Rybník sa narodil básnik, filológ a pedagóg ANTON MUŠKA, profesor Trnavskej univerzity, jej kancelár a dekan teologickej fakulty, ktorý v Trnave aj umrel (300. výročie).

■ **3. 2. 1864** – V Bratislave umrel trnavský rodák ANTON PALŠOVIČ, zakladajúci člen Slovenského učeného tovarišstva, cirkevný hodnostár a náboženský spisovateľ (155. výročie).

■ **4. 2. 1999** – V Trnave sa uskutočnila slávnostná prezentácia poštovej známky s portrétom trnavského rodáka, prvého záhrebského arcibiskupa a kardinála JURAJA HAULÍKA, ktorá vyšla týždeň predtým súčasne na Slovensku i v Chorvátsku (20. výročie).

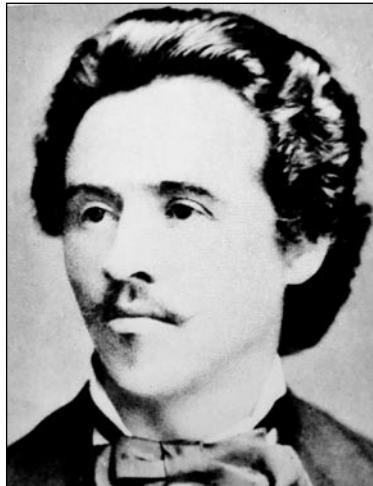
■ **6. 2. 1919** – V Trnave sa narodil archívár a pedagóg JOZEF MAZÚR, ktorý pôsobil ako učiteľ v Hlohovci a mestský archívár v Trnave (100. výročie).

■ **7. 2. 1959** – V Trnave sa narodil futbalový brankár a kapitán Spartaka Trnava VLAS-TIMIL OPÁLEK, ktorý umrel vo veku len 36 rokov na následky zranení pri autohavárii (60. výročie).

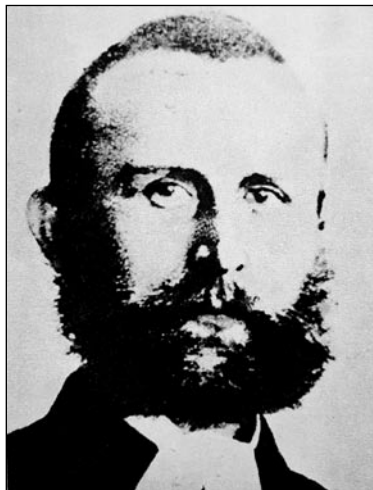
■ **8. 2. 1664** – V Trnave umrel básnik a protiturecký bojovník PETER BENICKÝ, autor barokovej poézie, ktorú písal po slovensky i po maďarsky (355. výročie).

pracovať na odvlhčení budovy, aby sme potom mohli pokračovať v ďalších prácach, napríklad obnove pohľadu na budovu z Divadelnej ulice. Chceme, aby sa dali využívať aj vnútorné priestory, a to átrium alebo nádvorie divadla,“ povedal a pripomenul, že v prípade rekonštrukcie ide o financie župy, aj keď kraj hľadal aj európske peniaze. „V rámci eurofondov sú peniaze pre kultúru zhruba 270 miliónov eur. Prostriedky sa nedajú využiť na taký účel ako je rekonštrukcia divadla. Dúfam, že ministerstvo kultúry vyvinie maximálnu aktivitu, aby peniaze na kultúrno-kreatívne centrá využívali regióny a dostali sa aj do Trnavy. Čerpať ich majú kraje a použité majú byť v hlavných mestách kraja. Pre náš región je to okolo 21 miliónov eur. Do projektu kultúrno-kreatívneho centra by sme išli spolu s mestom a v hre by bola budova na Hlavnej 17 a budova bývalého Tatraskla. Mohol by vzniknúť kultúrny stánok, ktorý by bol opravený z eurofondov. Hovorili sme aj o budove prachárne, tá však nespĺňa veľkostné kritériá na takúto dotáciu. V Prachárni by som si vedel predstaviť mestské múzeum, ktoré by aj vizuálne dotvorilo súčasnú fasádu divadla.“

Daniela Zacharová z Krajského pamiatkového úradu Trnava na slávnostnom uvedení fasády hovorila o význame datovania súčasnej rekonštrukcie fasády do roku 1907: „Tento vizuál je zachovaný z historických fotografií. Predstavu, ako predtým vyzeralo divadlo, si môžete urobiť, ak sa naň pozriete z Divadelnej ulice. Ten úsek fasády je zachovaný a prestavba divadla z roku 1907 sa ho výraznejšie nedotkla. Nová rekonštrukcia by mala zachovať pôvodný empírový výraz budovy aspoň z bočnej časti,“ hovorí. Dnes má predná fasáda divadla bielu farbu a po odvlhčení by mal čiastočne zmeniť odtieň aj kameň umiestnený v spodnej časti. Biela farba divadla by mohla v budúcnosti slúžiť aj na videomapping, čo je smer vizuálneho umenia využívajúci projekciu vo voľnom

Cyrl Hodža

Vendelín Kutlík

priestore na rôzne objekty. Okrem rekonštrukcie sa na prezentácii pripomenul aj historický význam roka 1869 v dejinách divadla v Trnave. V rozsiahlych prácach sa tomuto obdobiu venovala divadelná historička Milena Cesnaková-Michalcová (*27. január 1924 Praha – †6. apríl 2018 Praha) v prácach Premeny divadla a Z divadelných počiatkov na Slovensku. Na tieto práce nadviazal a o dejinách svojho mesta rád písal aj Ladislav Čavojský (*17. január 1932 Trnava – †9. január 2014 Bratislava). V súvislosti s dejinami trnavského divadla sa spomína najmä rok 1831, keď sa otvárala divadelná budova na účel, ktorému slúži dodnes. Keďže sa dlhé roky hralo v maďarčine a nemčine, menej sa

Ľudia a udalosti . . .

■ **8. 2. 1679** – V Hrušovom sa narodil pedagóg, teológ a dramatik ADAM FITTER, profesor a v rokoch 1733 – 35 aj rektor Trnavskej univerzity (340. výročie).

■ **9. 2. 1919** – V Nitre sa narodil FERDINAND THALMEINER, majiteľ obľúbenej kaviarne Othon v Trnave, ktorú premenoval na Európu, no v meste sa zaužíval názov U Thalmeinera. Jeho meno dnes nesie nová kaviareň na Trojičnom námestí (100. výročie).

■ **9. 2. 1999** – V Bratislave umrel muzikológ, redaktor, odborný publicista a trnavský rodák MARIÁN JURÍK, riaditeľ Slovkoncertu a umelecký šéf Opery SND (20. výročie).

■ **12. 2. 1909** – Vo Valči sa narodil pedagóg, dirigent spevokolu Bradlan, zbormajster Okresného učiteľského spevokolu a regenschori v Kostole sv. Mikuláša v Trnave DANIEL BULLA, ktorému r. 1999 udelili Cenu mesta Trnava in memoriam (110. výročie).

■ **14. 2. 869** – V Ríme umrel spoluzakladateľ kresťanskej kultúry na Slovensku a zakladateľ slovenského písomníctva sv. KONŠTANTÍN / CYRIL, ktorého meno nesie Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave (1 150. výročie).

■ **16. 2. 1969** – V Trnave sa uskutočnila prvá verejná diskotéka (50. výročie).

■ **17. 2. 1749** – Cisárovná MÁRIA TERÉZIA schválila štatúty trnavských lekárníkov, ktoré boli prvými v celom vtedajšom Uhorsku (270. výročie).

spomína, odkedy sa začalo v divadle hrať aj po slovensky. Takto napríklad píše Ladislav Čavojský v jednej zo svojich kníh o tom, čo predchádzalo prvému slovenskému predstaveniu v Trnave: „Keď v roku 1868 Štefan Růčka písal knižku o 'historicko-miestopisnom náčrte krutých osudov a pamätností Trnavy', zmienil sa v nej o divadle v seminári, ktoré ktovie prečo nazval 'národným' a ďalej napísal, že: 'znamenité je divadlo nemecké. Stavanie veľkolepé. Na toto prispievali i mešťania Slováci, a mnoho obetovali, a predci, bohužiaľ nebolo im dovoleno to, keď chceli v ňom pričinením pp. Palárika, Paikerta a Tamaškoviča po slovensky vystúpiť a divadelný kus po slovensky predstaviť',“ píše Čavojský. Všetky tri osobnosti – teda Ján Palárik, Alois Paikert a Martin Tamaškovič, stáli pri prvom uvedení slovenského predstavenia. Divadlo bolo vtedy nemecké a práve oni chceli uviesť na jeho doskách po slovensky hru nemeckého dramatika Kotzebueho Zavretí milenci. Úrady však ich žiadosť neakceptovali. F. Čavojský zvlášť vyzdvihuje Palárikovu aktivitu, ktorý sa nevzdával a organizoval divadelné hnutie v Trnave, písal hry a dokonca k nim aj hudbu. Tlak na zorganizovanie predstavenia po slovensky naďalej silnel najmä v ochotníckom prostredí, ktoré žilo slovenským povedomím. Spomínanú žiadosť zopakovali v roku 1868, keď už aj trnavskí mešťania žiadali „v milom materskom meste divadlo aj v slovenskej reči predstavenie vidieť“. Žiadali napríklad aj riaditeľa nemeckej divadelnej spoločnosti Ignatza Siegeho, aby do svojho programu zaradil slovenské predstavenie. Z uvedenia nebolo nič (herci zrejme neovládali slovenčinu), a tak skupina spomenutých uvedomelých Slovákov spolu s ďalšími predložila 8. decembra 1868 žiadosť mestskej rade, aby mohli v divadle vystúpiť slovenskí ochotníci. Trinásti žiadatelia na čele s ich režisérom Vendelínom Kutlíkom sa o to už pokúšali viackrát, vtedy však zrejme pomohlo,

Žiadosť trnavskej mestskej rade o povolenie divadelného predstavenia v slovenčine na doskách v divadelnej budove.

že ochotníci sa zaviazali venovať výťažok trnavskej chudobe a žiadali o poskytnutie divadla práve v čase, keď spomínaná nemecká spoločnosť I. Siegeho mala voľný deň. V januári 1869 teda v riadnom divadle vystúpili prví slovenskí ochotníci. Dovtedy mali k dispozícii krčmy, školy či súkromné budovy. Za necelé tri roky zahrali dvanásť predstavení. Potom sa slovenský divadelný život podarilo postupne rozširovať. Ján Palárik v Trnave založil 13. februára 1870 Besedu slovenskú, ktorá organizovala aj slovenské divadelné predstavenia. Významnú úlohu v rozširovaní slovenského divadla zohral Vendelín Kutlík (*5. apríl 1834 Stará Pazova – †4. jún 1904 Bratislava), ktorý sa v Trnave ako advokát usadil v roku 1868 so svojou manželkou Boženu (dcérou evanjelického farára Michala Miloslava Hodžu) a spolu prispeli k rozširovaniu slovenských predstavení v našom meste. K mnohým aktivistom, ktorí boli pri prvom slovenskom uvedení hry v na trnavských doskách, patrili aj Cyril Hodža (*15. september 1844 Liptovský Mikuláš – †27. jún 1914 Trnava), ktorý bol od roku 1875 trnavským advokátom a do Pešťbudínskych vedomostí písal v rokoch 1868 – 70 publicistické texty o kultúrnom živote pod názvom Dopisy z Trnavy. ■

Ľudia a udalosti ....

■ **20. 2. 2009** – V Trnave umrel športový funkcionár a bývalý prezident FC Spartak Trnava IVAN LIPOVSKÝ (10. výročie).

■ **21. 2. 2004** – V Trnave umrel provinciál františkánov, spisovateľ a kazateľ FIDÉL AMBRÓZ JURČOVIČ (15. výročie).

■ **22. 2. 1619** – V Trnave umrel historik a cirkevný hodnostár PAVOL RUBER (400. výročie).

■ **22. 2. 2014** – V Trnave umrel bývalý prvotligový futbalista, športový funkcionár, vysokoškolský pedagóg a publicista JOZEF HAGARA, hráč a tréner Spartaka Trnava, v rokoch 1973 – 81 predseda MNV v Trnave a nositeľ Ceny mesta Trnava za rok 2000 (5. výročie).

■ **23. 2. 1969** – V Trnave umrel herec a osvetový pracovník JÁN PUŠKÁR (50. výročie).

■ **25. 2. 1989** – V Bratislave umrel operný spevák a dlhoročný sólista SĽUK-u ELEMÍR SIEGEL, rodák z Trnavy, kde je aj pochovaný (30. výročie).

■ **28. 2. 1744** – V Trnave sa uskutočnila posledná verejná poprava bosoriek (275. výročie).

■ **28. 2. 1889** – V Trnave sa narodil ovocinár, priekopník ochrany prírody a odborný publicista KORNEL MAHR, ktorého meno nesie jedna z ulíc v Trnave (130. výročie).

■ **28. 2. 1949** – V Trnave sa narodil športový fotograf a hudobný producent PETER HARUŠTIAK (70. narodeniny). ■

P.R.

Simona Jurčová, Západoslovenské múzeum v Trnave

Marcel Beneš a Trnava

Trnava je mesto, ktoré svojou panorámou s vežami, ale i atmosférou uličiek v historickom centre inšpirovalo nejedného profesionálneho i amatérskeho umelca. Marcel Beneš patrí medzi tých, ktorí si maľovanie zamilovali ako koníček a venovali mu svoj voľný čas. Nebol trnavský rodák, ale mesto vnímal v dobe, kedy mladý človek nasáva plnými dúškami atmosféru okolo seba.

Marcel Beneš (1910 – 1974) sa do Trnavy dostal s rodičmi, ktorí sa sem presťahovali. Jeho otec dostal ako kováč prácu v roku 1928 vo Vozovke. Študijné plány nesúviseli s umením, vyučil sa v Nových Zámkoch za zubného technika. V Trnave začal aj v tomto odbore pracovať. Zamestnal sa v Okresnej nemocenskej poisťovni. Popri profesii sa venoval aj zaúčaniu mladých adeptov na toto povolanie. Po druhej svetovej vojne sa stal vedúcim zubného laboratória zriadeného v novom zubárskom oddelení v Trnave na dnešnej Hlavnej ulici. Viacposchodovú budovu s bytmi a prevádzkami dal postaviť podnikateľ Vencl v polovici štyridsiatych rokov 20. storočia. Z ulice bol vstup do priestorov banky (po r. 1950 tam bolo sídlo trnavskej pobočky Štátnej banky československej). V dvorovej časti objektu na poschodí sa nachádzalo plne vybavené zubárske oddelenie aj s technickým pracoviskom. Marcel Beneš časom pokračoval v štúdiu za zubného lekára a po jeho ukončení sa zamestnal na oddelení ako dentista.

Kresleniu sa amatérsky venoval ako samouk. V minulosti sa v hŕstke trnavských umelcov nevyčleňovali tak prísne profesionáli a amatéri. Tí, ktorí sa venovali výtvarnému umeniu, sa väčšinou poznali a profesionálni umelci nemali problém na výstave prijať medzi seba šikovného laika. Marcela Beneša prijala trnavská umelecká komunita medzi seba. Na toto obdobie si spomínal v rozhovore, ktorý bol uverejnený v októbri 1971 v časopise *Kultúra a život Trnavy*: „Do arény trnavských maliarov som vstúpil v r. 1941, keď som so skupinou trnavských umelcov – Jozefom a Júliusom Baloghom,

Oláhov seminár, Marcel Beneš, akvarel, zbierka ZSM

Radničná ulička, čb. fotografia, Juraj Beneš, šesťdesiate roky 20. storočia, archív Marcely Jakubčiakovej

Pavlom Lukacichom, Jánom Marecom, Andrejom Kováčikom a dr. K. Boreczkým vystavoval 15 olejomalieb, zväčša krajín. V r. 1942 som vystavoval so Spolkom slovenských výtvarníkov v Bratislave

Radničná ulička, Marcel Beneš, akvarel a pastel, zbierka ZSM

obraz *Zátišie s jablkami*, odkúpený Českou besedou v Prahe. V r. 1944 som vystavoval na VII. členskej výstave Spolkom slovenských umelcov tri olejomalby. Po oslobodení som sa zúčastňoval sporadicky výstav poriadanych Okresným osvetovým

Hornopotočná ulica a mestská veža, čb. fotografia, Juraj Beneš, šesťdesiate roky 20. storočia, archív Marcely Jakubčíakovej

Hornopotočná ulica a mestská veža, Marcel Beneš, akvarel, zbierka ZSM

Paulínska ulica, Marcel Beneš, kolorovaná kresba fixom, zbierka ZSM

domom. Pôsobil som ako spevák zboru Bradlan aj ako huslista v Symfonickom orchestri v Trnave. Som aktívnym šachistom.“ Podľa zachovaného katalógu sa výstava obrazov trnavských maliarov konala 2. – 9. novembra 1941 a výstavy Spolku slovenských výtvarných umelcov v rokoch 1942 a 1944 boli v Dome umenia v Bratislave. V šesťdesiatych rokoch vystavoval svoje obrazy na výstavách amatérskeho výtvarníctva. Čakáreň zubného oddelenia sa v roku 1966 stala malou galériou trnavských výtvarníkov. Výstavný priestor vyriešila umelecká dvojica Jozef Dóka – Július Bartek, ktorí navrhli postupne na seba nadväzujúce vertikálne panely sivej farby a závesný systém. Premiéru mala výstava akademického maliara Emila Pauloviča, potom postupne vystavovali Július Bartek, Jozef Dóka st., Ladislav Čech, Jozef Jurča, Miloš Balgavý st., Štefan Cpin, Karol Hučko, Teodor Tekel, Jozef Šturdík, Edita Ambrušová, Július Oravský, Jozef Ilavský, Alexander Salontay i Marcel Beneš. O výstavách pravidelne od roku 1970 in-

Panoráma Trnava od západu, Marcel Beneš, suchý pastel, zbierka ZSM

Na zubnom oddelení: zľava Dezider Michaletz, Marcel Beneš, MUDr. Edita Polívková, MUDr. Koloman Bella, Jozef Dóka st., 1972, fotografia Ludovíta Boledoviča

Marcel Beneš: Autoportrét, 1956, kresba ceruzkou, archív Marcely Jakubčiakovej

formoval mesačník *Kultúra a život* Trnavy.

Na sklonku roka 2018 prijalo Západoslvenské múzeum v Trnave od Benešovej dcéry Marcely Jakubčiakovej ako dar 20 skíc zo starej Trnavy do svojej umeleckej zbierky. Ide o akvarelové, pastelové i tušové skice najmä z týchto trnavských zákutí z obdobia šesťdesiatych rokov 20. storočia: Invalidská ulica, Oláhov seminár, Kapitulská ulica, múzeum, Hornopotočná ulica, mestská veža, univerzitný kostol, Hornopotočná ulica, panoráma Trnavy od západu, Jeruzalemská ulica, Radničná ulička, Dolnopotočná a Paulínska ulica. Mnohé vznikli priamo v plenéri, k niekoľkým sa vracal viackrát aj prostredníctvom fotografií svojho syna Juraja Beneša, ktoré mu na objednávku vyfotografoval. Marcel Beneš nepatril medzi typických amatérskych maliarov, ktorí sa držali presnej perspektívy, tvarov a farieb. I keď vo svojich obrazoch nevybočuje z realisticky znázornenej krajiny, jeho ruka bola ľahká a skice veľmi svieže. Zachytil v nich atmosféru i ducha historickej Trnavy, ktorá v čase vzniku jeho obrázkov práve začala postupne miznúť. Zomrel v novembri 1974 v Trnave. ■

Akad. sochár Joseph Jurča a Štefan Packa na výstave jeho koláží na zubnom oddelení, fotografia z archívu autorky

Hornopotočná ulica, Marcel Beneš, akvarel, zbierka ZSM

Kapitulská ulica a bočná fasáda kostola pri múzeu, Marcel Beneš, suchý pastel, zbierka ZSM

Martin Jurčo, foto: autor a archív LB

Šli by ste radšej k zubárovi, alebo na výstavu? V Trnave ste mohli absolvovať oboje naraz .....

V našom seriáli o trnavskej nemocnici sa prechádzame jednotlivými odvetvami medicínskych profesií súvisiacimi s osobnosťami Trnavy. Dnešný rozhovor bude trošku iný. Budeme sa venovať stomatológii a zubným náhradám, ale reč bude aj o umení a umelcoch. O tom, že tieto témy môžu spolu súvisieť, a najmä v trnavskom kontexte, nás presvedčí zubný technik Ľudovít Boledovič (nar. 1. februára 1931 v Lehote pri Nitre), ktorý vo svojom odbore začínal už v roku 1946.

V dejinách trnavského zdravotníctva sa dozvedáme, že systematická stomatologická starostlivosť nemá dlhú históriu. Až v roku 1935 (nemocnica vznikla v roku 1824) bolo otvorené zubné ambulatorium Okresnej nemocenskej poisťovne v Trnave. Nachádzala sa v budove neskoršej polikliniky, dnešnej budove Právnickej fakulty Trnavskej univerzity na Kollárovej ulici. Dovtedy stomatologickú prax vykonávalo zopár zubných lekárov a dentistov. Zubné ambulatorium malo dve kreslá, štyroch pracovníkov a vraj na ten čas bolo neobvyklým zariadením. Šéflekárom bol František Pretzelmaier. Po roku 1949 sa počet kresiel zvýšil o dve. Podľa štatistík sa napríklad v roku 1936 uskutočnilo 4 017 extrakcií zubov a 3 608 výplní. Pripravených bolo asi 75 celkových náhrad, a keďže protetika nebola na dobrej úrovni, tieto náhrady zriedkakedy uspokojivo plnili svoju funkciu. V roku 1950 bolo otvorené nové ambulatorium v budove vtedajšej Štátnej banky na dnešnej Hlavnej ulici.

Podľa zachovaných záznamov bolo toto oddelenie veľkým pokrokom v zabezpečení stomatologickej starostlivosti. Malo 7 boxovo usporiadaných kresiel, laboratóriá i priestrannú čakáreň. Zásľuhu na vybudovaní tohto oddelenia mal vtedajší vedúci lekár Juraj Furda. V tom istom roku bolo v suteréne infekčného pavilónu zriadené aj stomatologické oddelenie, ktoré viedol primár Koloman Bella a jeho zástupkyňou bola Edita Polívková. Prvým

Ľudovít Boledovič s dcérou Monikou

sekundárnym lekárom tohto oddelenia sa stal Vladimír Stanko. Zaujímavosťou bolo, že v roku 1967 bolo stomatologické oddelenie polikliniky dejiskom prvej časti mesačného kurzu sociálneho zubného lekárstva, ktorý usporiadala Svetová zdravotnícka organizácia a zúčastnili sa ho vedúci stomatológovia členských štátov SZO. „Môj starý otec bol učiteľ a organista v Lehote pri Nitre. V tom čase, za Rakúsko-Uhorska, malo remeslo zlaté dno. Otec bol zbrojár, puškár – mechanik. V tom čase sa vyrábali zbrane ručne. Najprv pracoval v Nitre a potom prešiel do podobného podniku do Trnavy. Ako dvojročný som sa stal Trnavčanom a som ním dodnes,“ hovorí Ľudovít Boledovič, ktorý je stále aktívny ako zubný technik v rámci súkromnej praxe svojej dcéry, stomatologičky Moniky Bo-

ledovičovej a sleduje aj súčasné trendy v oblasti zubnej protetiky. „Začínal som už v roku 1946 u Viľama Martinkoviča. Bol dentista a pôsobil na Štefánikovej ulici. Ordinácie boli vtedy pomerne skromne zariadené. Napríklad sa sterilizovalo varom. Po troch rokoch som prestúpil do nemocenskej poisťovne. Odtiaľ som prešiel na zubné oddelenie do nemocnice, kde bol vytvorený primariát pod vedením primára Kolomana Bellu. Bol som tam od roku 1950 dva roky. V nemocnici bolo lôžkové oddelenie so šiestimi posteľami. Je to až na neuverenie, že sme sídlili v suteréne infekčného oddelenia v areáli vzadu. Potom som narukoval a v roku 1954 som nastúpil už do polikliniky. Jej súčasťou bolo zubné oddelenie na dnešnej Hlavnej ulici, v budove banky,“ hovorí.

„Pamätám sa, že sme ani neboli ako legalizovaná profesia. Boli sme skôr zubní praktikanti. Nevedeli sme, akú budeme mať v tomto odbore budúcnosť. No zriadila sa škola pre zubných technikov v Bratislave. Bolo nadstavbové školenie, ako špecializácia pre snímateľné a fixné náhrady. Absolvoval som školenia a špecializoval som sa na snímateľné náhrady. Tieto kurzy viedol v tom čase docent Vladimír Martinko.“ Zaujímalo nás, aké boli možnosti v tom období, pokiaľ ide o zubnú protetiku. V desaťročiach po vojne bol vraj problém vytvoriť perfektný odtlačok, aby potom zubný technik vedel v príslušnom materiáli urobiť náhradu, ktorá by výborne sedela a splňala funkciu. „Zubné náhrady boli rozdelené do fixných a snímateľných. Základ dostal zubný technik od lekára v odtlačkoch v sadre. Technik pripravil zubnú náhradu, totálnu alebo fixnú ako korunky a mostíky. Najmä v desaťročiach po vojne sa používalo zlato, zlato-paládiové zliatiny a väčšia časť bola nehrdzavejúci kov (tzv. oceľové mostíky), ktorý vtedy nemal nejaké špeciálne zloženie ako je to dnes. Živice prišli až neskôr. Najprv boli kaučukové snímateľné náhrady a na fixné náhrady sa používal porcelán. Boli sme trochu ako sochári. Modelovali sme, liali a cementovali. Materiály sa postupne obnovovali. Prelom prišiel až na začiatku 90. rokov. Začali k nám prenikať zo západu rôzne firmy a vtedy to dostalo riadne tempo. Myslím, že sme na európskej úrovni, používajú sa zahraničné materiály, dnes je dostupné všetko,“ hovorí Ľudovít Boledovič a reaguje aj na otázku, aká by mala byť životnosť dnešných zubných náhrad. „Náš český protetik profesor Miloš Voldřich hovoril o triedach rozdelenia fixných a snímateľných náhrad. Aj keď to patrí do sféry stomatológie, myslím, že dnes sa to berie trochu benevolentnejšie.

Akad. sochár Joseph Jurča s Bohumilom Chmelikom na otvorení výstavy.

Ale životnosť snímateľnej náhrady by mala byť okolo 5 rokov.“ Keď sa Ľudovít Boledovič v roku 1952 presunul do spomínaného zubného oddelenia v budove banky na dnešnej Hlavnej ulici, práce mal nad hlavu a venoval sa aj vtedy veľmi populárnemu zlepšovateľskému hnutiu. Napríklad navrhol nový typ letovacej pištole na zemný plyn pre zubno-technické práce, ktorá sa potom vyrábala a inštalovala takmer na všetky pracoviská na Slovensku. Veľká éra stomatológov sa tam skončila koncom 80. rokov, keď bola odovzdaná do prevádzky rozsiahla budova polikliniky Družba. „Presťahovali sme sa na 3. poschodie novej polikliniky. Vľavo boli ordinácie a vpravo bola zubná technika. Postupne som prešiel do dôchodku. Keďže moja dcéra je zubná lekárka, pomáham jej ešte v rámci mojej profesie,“ hovorí. Už sme spomínali, že dcéra Ľudovíta Boledoviča, Monika, je stomatologička. A tak časť dňa trávi u nej ako zubný technik. A to je príležitosť, aby sme sa dozvedeli viac aj o jeho vzťahu k výtvarnému umeniu, ktorý rovnako ako vzťah k tejto profesii, zdedila aj jeho dcéra. „Moja manželka je tiež zubná technička. Syn Ľudovít nechcel ísť na

cestu stomatológie. Jeho odborom je priemyselné inžinierstvo, kde optimalizujú a nastavujú vo firmách procesy, aby produktívnejšie vyrábali a vykonávali služby. Nemal k tomu vzťah, myslím, že by pitevnou ani nebol prešiel (smiech). Dcéra mala, našťastie, výdrž. Po štúdiách bola lekárkou v rôznych ambulanciách na Okresnom ústave národného zdravia Trnava, neskôr prešla do ambulancie v ŽOS, napokon sa rozhodla prestúpiť na súkromnú prax,“ hovorí Ľ. Boledovič a ukazuje krásnu skicu Júliusa Balogha inšpirovanú jeho francúzskym pobytom. „Július Bartek je bratranec mojej manželky (pozn. aut.: Július Balogh, Július Bartek, trnavský výtvarní umelci). Možno aj pri ňom vznikla v 60. rokoch myšlienka vytvoriť v našom stomatologickom oddelení na dnešnej Hlavnej ulici takú improvizovanú galériu. Stomatológ Kornel Borecký mal kedysi ordináciu na rohu Divadelnej ulice a námestia. Bol mecenášom umenia, aj amatérsky maľoval a poznal sa s trnavskými umelcami. A uňho som videl čakáreň a ordináciu plnú výtvarných diel. Jeho myšlienkou bolo odpútať pacienta umením od čakania a myšlienky na prípadný stomatologický zákrok. Keď sa robila

u nás na Hlavnej rekonštrukcia, rozmýšľal som, ako toto prostredie poľudštiť. Nepáčilo sa mi, že prídete do čakárne, máte tam kopec brožúr na háčikoch, ktoré aj tak nikto nečíta. V improvizovanej galérii teda vznikol priestor jedenástich panelov na rovnaké množstvo väčších alebo dvojnásobok menších diel. Používali sa aj plochy mimo panelov. Malo to dve obrovské výhody. Keď pacient čakal, mal urobený program a vedel, kto a čo vystavuje. Bolo to v čase, keď ešte nebola galéria a vystavovalo sa len príležitostne v trnavskom divadle a v múzeu. V čakárni stomatológie sa autori obmieňali každý mesiac aj s vernisážou a všetkým, čo k tomu patrí. Žiaľ, dodnes ľutujem, že som nerobil fotografickú dokumentáciu z týchto vernisáží a výstav. Pamätám sa, že raz k nám prišla delegácia až z Francúzska, keď videli našu galériu, boli veľmi

prekvapení a chceli tento nápad hneď zrealizovať aj u nich. Na výstavách spolupracovali všetci trnavskí výtvarníci. Dost' sa angažovali Emil Paulovič, Jozef Jurča, ktorý prepožičal aj jednu sochu sediacej ženy na stále vystavovanie, Miloš Balgavý, Teodor Tekel, Ladislav Čech, Marcel Beneš a mnohí ďalší, vystavovali aj piešťanskí a hlohovskí výtvarníci,“ hovorí Ľ. Boledovič a spomína si, že v tej dobe sa žiadne z diel nestratilo a ani nebolo poškodené. Veľká éra výstav sa skončila presťahovaním do nových priestorov na poliklinike, resp. vznikom novej galérie. „Pôvodne som chcela študovať výtvarné umenie, nakoniec to osud vyriešil inak. Skončila som Lekársku fakultu UK v odbore stomatológia, čo som vedela od začiatku, že nepôjdem iným medicínskym smerom,“ nadväzuje na otcovo rozprávanie Monika Boledovičová, ktorá sa aj dnes

v ordinácii obklopuje svojimi výtvarnými dielami. Jej výtvarné aktivity sa vyvíjali nezávisle od práce lekárky. Dnes je členkou Združenia výtvarných umelcov západného Slovenska. Začínala pastelmi, využíva akryl, ale aj olej či kombinované techniky. Vystavovala na rôznych miestach na Slovensku, no najviac si cení samostatnú výstavu v Západoslovenskom múzeu v roku 1998, na ktorú vtedajší riaditeľ Milan Petráš vybral na podnet Miloša Balgavého st. z jej viacerých diel 59 obrazov. A ako ona charakterizuje svoje umenie? „Je to reč symbolov, farieb, harmónia, prenesenie vnútorného sveta do výtvarného umenia a jeho vyváženie s vonkajším svetom.“ V Západoslovenskom múzeu bývajú pravidelné výstavy členov spomínaného združenia a medzi vystavujúcimi autormi môžeme zakaždým vidieť aj diela Moniky Boledovičovej. ■

(red)

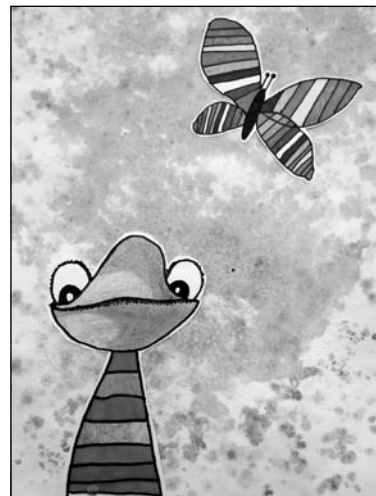
V kaplnke na radnici má výstavu Rybička

V kaplnke západného krídla trnavskej radnice došlo k metamorfóze. Kto mal šťastie navštíviť výstavu Ilus-Trnavátor, kde boli predstavené knižné ilustrácie Evy Luky, Veroniky Jablonickej a Oksany Lukomskej určite si všimne dokonalú premenu. Poznáte techniku akvarelu? Farby sa prelinajú, presvitajú, vlievajú jedna do druhej a vytvárajú fascinujúce divadlo maľby. Je to iba málo z bohatého spektra spojitosti výstavy dospelých umelkyní – ilustrátoriek a výstavy detí z trnavského výtvarného krúžku Rybička, ktoré intenzívne snívajú svoj sen budúcich veľkých umelcov.

Ale práve toto spojenie je pre súčasnú výstavu detskej tvorby v kaplnke západného krídla charakteristické. Ilustrácie zrelých autoriek sa akoby premenili na tvorbu malých a veľkých talentovaných žiakov výtvarníčky Oksany Lukomskej. Vytvorila sa zaujímavá umelecká paleta rozmanitých tém a techník, kde sa odzrkadľujú rôzne žiacke povahy a charaktery.

„Obdivuhodná je húževnatosť starších; to sú žiaci, ktorým môžeme závidieť ich vytrvalosť, trpezlivosť a želanie učiť sa niečomu pre nich novému a neobvyklému. Tvoria akrylom, akvarelom,

temperovými farbami, pastelom, používajú aj kombinované techniky; učia sa z obrazov iných umelcov, a tak ako kedysi starí majstri, študujú techniky a štýly profesionálov a zdokonaľujú sa v nich. Inokedy si vyberú zo svojich vlastných fotografií prírody, potom sa podľa charakteru záberu spoločne rozhodujeme o technike výtvarného spracovania predlohy. Niekedy menia aj farebnosť a dotvárajú obraz podľa vlastnej fantázie. Počas našej práce vládne nádherná atmosféra,“ hovorí ich učiteľka, známa trnavská grafička a ilustrátorka Oksana Lukomska. Do výtvarného krúžku Rybička

chodia deti vo veku od šesť rokov. „Sú veľmi živelné, kreatívne a bys-

tré, preto je práca s nimi vzrušujúca, plná prekvapení. Stále chcú spoznávať niečo nové, veľmi ich baví experimentovať, a to nielen s farbami, ale aj s rôznymi inými materiálmi, ktoré majú k dispozícii. Pri tvorbe spievame a rozprávame si zaujímavé zážitky, ale niekedy zavládne aj neobvyklé ticho, keď sústredene miešajú zvláštne odtiene a skúmajú obrázok či predmet, ktorý by chceli nakresliť. Pretože chodia na rôzne

krúžky, cez prestávku ukážu, čo sa tam naučili, tancujú, hrajú sa na schovávačku a naháňačku – a aktívne si pri tom oddýchnu,“ s nadšením rozpráva o svojich žiakoch Oksana.

Ako učiteľka pristupuje ku každému dieťaťu individuálne, s rešpektom k jeho povahe a danostiam. Aj vďaka tomu je ich tvorba svojská, spontánna a rozmanitá. „Stále spolu komunikujeme, spoznávame sa a snažíme sa prijímať

takí, akí sme. Deti sa ľahko inšpirujú aj jeden od druhého a pomáhajú si navzájom. Dlhú dobu čakali na to, že ich práce budú vystavené, aby svojou tvorbou mohli potešiť aj verejnosť. Konečne sa to stalo a my vás s radosťou môžeme pozvať do umeleckého priestoru na nádvorí trnavskej radnice.“ Výstava výtvarného krúžku Rybička v kaplnke západného krídla radnice bude otvorená do 27. februára. ■

(B)

Pred päťdesiatimi rokmi sa v Trnave uskutočnila prvá verejná diskotéka .....

Vo februári si v našom meste pripomíname 50. výročie zrodu tanečno-hudobného fenoménu s názvom diskotéka. Diskotéky sú v dnešných dobách úplne bežnou záležitosťou, no nie je to až tak dávno, čo sme o nich ani nechyrovali. Na Slovensku sa objavili až koncom šesťdesiatych rokov uplynulého storočia. Trnava nebola ani v tomto prípade žiadnou výnimkou, ba dalo by sa povedať, že bola jedným z prvých miest na Slovensku, kde sa pravidelne usporadúvali verejné diskotéky. Tá prvá sa uskutočnila len niekoľko týždňov po Bratislave. Zachoval sa aj jej presný dátum – nedeľa 16. február 1969.

Tancachtiví návštevníci obľúbených mládežníckych popoludní, tzv. „Té o péci“, teda čajov o piatej, boli v spomínanú nedeľu veľmi prekvapení, keď zrazu v prestávke produkcie tam účinkujúcej hudobnej skupiny TAZ Kvintet prišli na pódium dvaja priekopníci tohto, v tom čase u nás ešte úplne neznámeho druhu zábavy, Peter Horváth a Peter Radványi, priniesli si zo sebou stolík s gramofónom a kopou vinylových platní a začali s pozvaním do tanca. Po krátkom počiatočnom vzájomnom okukávaní a odznení vtedajších hitov ako boli skladby Baby Come Back od Equals, Hey Jude od The Beatles či Yummy Yummy od americkej skupiny Ohio Express, sa ľady prelomili, tanečný parket sa zaplnil a nedôverčivé pohľady vystriedalo nadšenie. Hodinová diskotéka s názvom Music Box si postupne získala veľkú popularitu medzi mládežou a znela na nedeľných čajoch pravidelne až do roku 1972.

Netrvalo dlho a v Trnave sa čoskoro vyrojila celá plejáda nových „púšťačov platní“, diskotekárov, diskdžokejov, alebo jednoducho dídžejev, ktorí robili zábavu po okolitých obciach i v novootvorenom klube mládeže Fortuna v Trnave. Okrem toho sa v sále DK Kovosmalt v marci roku 1970 uskutočnil pod záštitou SZM (Socialistický zväz mládeže) prvý a nadhlo aj jediný celoslovenský festival diskdžokejov, na ktorom sa predstavila diskotekárska elita z celého Slovenska.

Naši dvaja priekopníci diskotéky v Trnave pripravili a odmoderovali na čajoch počas štyroch rokov 65 úspešných pokračovaní Music Boxu. Keďže na diskotéke zneli najmä najnovšie skladby z angloamerických hitparád, aj napriek veľkej priazni návštevníkov – na čaje chodilo pravidelne okolo tisíc mladých ľudí – visel nad ňou neustále Damoklov meč zákazu. Ten prišiel niekedy v polovici štvrtej sezóny, keď obaja diskotekári dostali od usporiada-

teľov „zdvorilý list“, v ktorom im oznámili, že kvôli implantovaniu západných hudobných vplyvov do socialistickej kultúry ich diskotéky sú už ďalej nežiaduce. No diskotéky pretrvali aj napriek zákazu, problémom a rozličným kvetúcim hlasom až do dnešných čias, sú tu aj po polstoročí a stále patria k najpopulárnejšej a najžiadanejšej forme zábavy mladých ľudí.

Spomienke na diskotekový pravek v Trnave je venované aj podujatie s názvom 50 rokov diskoték v Trnave, ktoré sa uskutoční v stredu 20. februára o 17. hodine v trnavskom Malom Berlíne. Spomienkové podujatie dokumentujúce významnú kapitolu v histórii populárnej hudby v Trnave bude spestrené ukázkami dobových hitov a okrem oboch prvých trnavských diskdžokejov tam nebudú chýbať ani jeden z najznámejších protagonistov tohto žánru v Trnave Pavol Opatovský či riaditeľ Trnavského rádia Dušan Vančo. ■

Martin Jurčo, foto: autor

Patrik Slanina opisuje v novom cestopise radosti i smútky turistu od Dukly až po Devín .....

Cestopis nebýva takým častým literárnym žánrom, ktorý by bol v súčasnosti v priamej pozornosti autorov literatúry faktu. Možno aj preto sa uvedenie knihy Patrika Slaninu (nar. 17. októbra 1990 v Trnave) s názvom *Červená* (podľa farby označenia turistickej trasy) stretlo v čítárni Knížnice Juraja Fándlyho v Trnave s mimoriadnym záujmom. Autor zaujímavým a príťažlivým spôsobom opísal osemstokilometrový pochod po Ceste hrdinov SNP naprieč celým Slovenskom z Dukly na Devín. O knihe rozprával autor, a predstavil aj svojich spolupútnikov, najmä autorov fotografií. Podujatie moderovala a aj zaspievala herečka Ľubomíra Dušaničová. Knižka bola uvedená do čitateľského sveta borovičkou aj slaninou, ktorá autora sprevádza v priezvisku celý život.

Knižka s názvom *Červená* je zložená z tridsiatich pomyselných zastavení od Duklianskeho priesmyku, kde autor a jeho priateľka (dnes manželka Dominika) začali svoju dlhú púť, až po Bratislavu. Na portáli turistov Cesty hrdinov SNP sa zaregistrovali ako Líška 1 a 2. „Máme radi piesne Banketu a Richarda Müllera, a podľa jednej z nich sme si zvolili dva kryptogramy Líška 1 a Líška 2. Chcel som si splniť svoj sen a ísť niekde na takúto dlhšiu túru, dovtedy to boli najmä prechádzky po Malých Karpatoch. Dlhو som nevedel nájsť niekoho, kto by ju mnou absolvoval, napokon sa dala nahovoriť priateľka Dominika, ktorá to potom aj niekoľkokrát oľutovala,“ hovorí so smiechom Patrik Slanina. Je človekom Trnavskej roviny, kým Dominika pochádza z Námestova, čo je predsa len trošku hornatejšia lokalita. „Venoval som sa spočiatku koničkom ako každý iný, povedzme futbalu. Až som sa dostal k fotografiám z rôznych miest Slovenska a otvorili sa mi oči. Veľmi sa mi tie miesta páčili a nepoznal som, že je to na Slovensku.“

Prvé zastavenie, a teda aj kapitolu na Dukle, píše s dátumom 29. apríla 2016. Presne o mesiac, 29. mája, prichádzajú do Bratislavy. Úvodná časť knihy je venovaná historickému významu SNP a vzniku najdlhšej turistickej trasy Slovenska. Každá z kapitol je zastavením na trase s mapkou lokality, pomyselným odkazom formou krátkeho emailu a krátkym príbehom z danej lokality v beletrizovanej forme, doplneným

viacerými fotografiami. „Až do troch štvrtín cesty mi nenapadlo písať knihu a nemyslel som na nejaké výstavné fotky. Kniha sa skladá z menších kapitol, každá jedna sa začína kurzívou. Text sme písali priamo na ceste pre našich známych, ktorí si to mohli následne prečítať na internete. Každý takýto report je rozvinutý a do textu sú zakomponované aj historické fakty o SNP, či zaujímavosti zo sveta fauny a flóry tamojšej prírody. A, samozrejme, naše súkromné strasti a radosti počas cesty. Kapitoly sú nepravidelne písané raz v mužskom rode, keď som opisoval moje zážitky, inokedy zase v ženskom, keď som sa snažil dostať do textu priamy pohľad mojej dnešnej manželky,“ hovorí Patrik Slanina a priznáva, že najmä v prvej časti túry boli trochu skeptickí. „Na začiatku sme si hovorili, aby sme to mali už

za sebou, a naopak, keď sa blížila Bratislava, chceli sme ísť na začiatok trasy. Ako sa má aj možnosť čitateľ dozvedieť, sprevádzala nás eufória, radosť, ale aj smútok, zdesenie, únava a dezilúzia. Presne takto som to chcel, aby sme neprežívali len radostné chvíle, ale aj situácie, ktoré sme jednoducho nútení prekonávať. Pre mňa to bola akási psychohygiena a očista...“

Knižka je zaujímavá, jednoducho a pútavo napísaná, a to aj napriek tomu, že autor nemal s takýmto vážnym písaním väčšie skúsenosti. Vyštudoval v Banskej Bystrici na vysokej škole fyzioterapiu, v súčasnosti pôsobí v oblasti medzinárodnej dopravy. Venuje sa fotografovaniu prírody, ale i umeniu. Zamestnávajú ho aj príjemné rodinné povinnosti, keďže majú s Dominikou malého syna. ■

Martin Jurčo foto: autor

Pavol Híc myslel nielen na matematiku, ale aj na ľudí .....

Nebýva to bežné, aby spolupracovníci a známi na akademickej pôde spomínali na svojho kolegu, vedca a pedagóga nielen ako na odborníka, ale aj charakterného človeka s mnohými pozitívnymi vlastnosťami a prínosmi v pracovných a medziľudských vzťahoch. Takéto bolo stretnutie v aule Trnavskej univerzity venované spoluzakladateľovi novodobej univerzity, dekanovi Pedagogickej fakulty, vedcovi a pedagógovi v oblasti matematiky Pavlovi Hícovi (*30. december 1948 Devičany – †15. január 2016 Trnava) pri príležitosti výročia jeho narodenia.

Pavol Híc pôsobil na Katedre matematiky na VŠP v Nitre (1973 – 1987), Katedre matematiky Materiálovotechnologickej fakulty STU v Trnave (1987 – 1994) a od roku 1994 až do smrti bol vedeckým a pedagogickým pracovníkom na Katedre matematiky a informatiky Pedagogickej fakulty Trnavskej univerzity, dlhšie obdobie aj ako vedúci tohto pracoviska. V rokoch 1996 – 2004 a 2008 – 2012 bol aj dekanom Pedagogickej fakulty Trnavskej univerzity. Študentmi Pavla Híca boli napríklad známy informatik a zakladateľ softvérovej antivírusovej firmy Miroslav Trnka alebo súčasný vedúci Katedry matematiky a informatiky na spomínanej fakulte Milan Pokorný. Spomienková slávnosť sa, napodiv, neniesla v znamení prednesu štúdií či diskusných príspevkov odborného zamerania, ale jej tvorcovia z materskej fakulty chceli priblížiť osobnosť Pavla Híca ako vedca a pedagóga, ktorý na jednej strane pracoval v oblasti exaktnej disciplíny, kde sú dané čísla i rovnice, no nechýbal mu ľudský rozmer. „Bol človekom, ktorého pri pracovných a životných situáciách na pracovisku bolo možné zaradiť do jednoduchej matematickej rovnice. Nie preto, že by bol zdeformovaný svojou profesiou, ale preto, že bol priamy, obozretný, primerane zvažujúci argumenty a jasne formulujúci možné riešenia,“ povedal v úvode stretnutia pedagóg a jeho

kolega z fakulty Juraj Hladký. Pavol Híc bol pri vzniku univerzity hneď v roku 1992, od roku 1994 viedol vtedajšiu Katedru prírodných vied. Všade, kde pôsobil, učil predmety zamerané na geometriu, diskretnú matematiku, aritmetiku, logiku, aj teoretickú informatiku. Aj na Pedagogickej fakulte to boli prednášky z matematiky v primárnom vzdelávaní. Z množstva jeho aktivít spomeňme, že bol školiteľom doktorandského štúdia v teórii vyučovania matematiky na Fakulte prírodných vied UKF Nitra a v predškolskej a elementárnej pedagogike na svojej materskej fakulte v Trnave. Bol členom celoštátnej komisie grantovej agentúry KEGA, štyri roky aj členom celoštátneho kola matematickej olympiády. Sumár jeho práce zahŕňa 21 vedeckých projektov, niektoré vypracoval ako hlavný riešiteľ, niektoré ako spoluriešiteľ. V projektoch grantových agentúr a projektoch podporovaných Európskou úniou sa venoval tvorbe elektronických kurzov z matematiky pre žiakov základných škôl a osemročných gymnázií, aj tvorbe nových učebníc pre 1. ročník základných škôl, vtedy s súladom s Miléniom. Neskôr, ako vedúci európskeho projektu, sa podieľal na transformácii vzdelávania na 8-ročných gymnáziách. Na spomienkovom stretnutí hovoril o svojom kolegovi z od-

borného pohľadu aj odborník na matematiku (teóriu grafov) zo Západočeskej univerzity v Plzni Roman Nedela: „Matematika žije a vyvíja sa vo vlastnom svete. Keď sa robí dobre, potom aplikácie, teda využitie v praxi, prichádza samo. Matematika opisuje v zjednodušených modeloch reálne situácie a reálne deje, a na tieto schémy nadväzujú aplikácie. Jeho oblasťou boli témy z teórie grafov, čo je súčasť diskretnéj matematiky. Začala sa prudko rozvíjať po druhej svetovej vojne a súvisí to s rozvojom počítačov, kde grafové modely nachádzajú aplikácie. Nebola to len čistá veda sama pre seba, ale nie vždy matematik rieši konkrétny aplikačný problém. Pavol bol odo mňa starší o desať rokov a prvýkrát sme sa stretli, keď on bol pedagóg a ja ešte študent. Stretli sme sa na Matematickom ústave SAV na seminári o teórii grafov. Vtedy nebolo takýchto odborníkov až tak veľa, v tom čase bolo ťažké kontaktovať ľudí zo západu a z Ameriky. Ale ak robíte dobrý výskum, tie správne cesty si vás nájdu. Pamätám si, že v tomto čase, keď sme sa zoznámili, neskorší nositeľ Nobelovej ceny Lederer konzultoval s našou skupinou nejaké témy.“ Na stretnutí zaznel aj celý rad osobných spomienok, napríklad

ako kolegovia poznali Pavla Híca ako milovníka chalupárčenia a dobrého jedla pri stretnutiach známych na víkendovom dome. „Náš vzťah bol kolegiálny, ale aj kamarátsky. Často pri ňom človek mal pocit, ako keby bol synom pri otcovi. Najprv bol dekan a ja prodekan a potom sme si úlohy vymenili, aj vtedy bol ochotný nado mnou držať akúsi poradcovskú ruku. To matematické v ňom sa prenášalo do presnosti v plnení povinností a aj v disciplíne ekonomickej činnosti fakulty. Jeden kolega mi spomínal, že Pavel Híc, ešte ako dekan niekedy v 90. rokoch, bol na porade s ministrom školstva Milanom Ftáčnikom a argumentoval, že vedie rozrastajúcu sa fakultu a nemá na výplatu. To je ukážka, v akej situácii fakultu prebral a ako sa to všetko zmenilo za jeho pôsobenia až do súčasnosti,“ hovorí dekan Pedagogickej fakulty

TU René Bílik a dodáva, že Pavel Híc bol precízny, prísny a spravodlivý, a aj preto sa Pedagogická fakulta Trnavskej univerzity neskôr stala ťahúňom celej univerzity, pokiaľ ide o počet študentov, kvalitu vzdelávania (podľa viacerých hodnotení) aj o ekonomickú stránku v porovnaní s ostatnými fakultami.

„Jeho základnou úlohou v prvom období bolo fakulte zabezpečiť priestor. On odsúhlasil, že budova fakulty bude na Priemyselnej ulici. To mu mnohí aj vyčítali, keďže je veľmi na okraji mesta, ale inak by fakulta vlastný priestor nemala. Tým si na seba zobral bremeno stavby, kolaudácie a sťahovania, čo naozaj nebolo málo. Vo svojej funkcii zaviedol mnohé motivačné prvky a systémy hodnotenia, ktoré sa využívajú dodnes. Uplatnenie motivačných nástrojov aj zlepšenie činnosti v pedagogickej

a vedecko-výskumnej a umeleckej činnosti zabezpečilo pedagogickej fakulte niekoľkonásobné prvenstvo v hodnotení medzi pedagogickými fakultami na Slovensku,“ hovorí prorektorka Trnavskej univerzity Viera Peterková.

Na Pavla Híca spomínala aj jeho dcéra, detská lekárka Lucia Haruštiaková. Trnavčania si ju možno pamätajú ako začínajúcu pediatričku na novorodeneckom oddelení FN v Trnave, neskôr sa prepracovala na podobné pracovisko nemocnice v pražskom Motole. Dnes pôsobí na novorodeneckom oddelení Nemocnice na Bulovce v Prahe, špičkovom pracovisku, kde sa liečia predčasne narodené deti. Pripomeňme, že Pavel Híc bol nositeľom viacerých ocenení, medzi inými aj Ceny Martina Palkoviča Trnavskej univerzity (2014) za pedagogickú činnosť. ■

Malý Berlín vo februári

■ Akustika

Zastavme svet tour 2019

Prešovská kapela Akustika pôsobí na hudobnej scéne šiesty rok. Skupina je známa svojím netradičným letným Street tour, kde zabáva ľudí hudbou priamo na uliciach slovenských miest. Ročne zvládajú viac než 40 koncertov, no klubové turné absolvujú po prvýkrát. Akustika na ňom predstaví svoj nový album Zastavme svet, ktorý vydala v júni 2018 pod hlavičkou Batelier records. Zimné turné na dvoch dodávkach, s vlastným zvukom a v deväťčlennej zostave uzatvára práve koncert v Trnave.

Akustika, to je improvizácia, hlboké basové linky, zvukové efekty, hypnotické rytmy a nad všetkým radosť z prítomného okamžiku a prepojenia s publikom, ktoré dosahujú svojim dub-experimental-fusion zvukom.

Koncert sa uskutoční v sobotu 16. februára o 20.00 h v kultúrnom centre Malý Berlín. Vstupné 5 € v predpredaji a 7 € na mieste.

■ Cestovateľský večer: Brazília

Brazília je najväčšia a najľudnatejšia krajina juhoamerického kontinentu a patrí medzi najnavštevovanejšie krajiny západnej pologule. Je to živá zmes farieb, temperamentu a architektúry.

Zastavíme sa v najľudnatejšom meste São Paulo aj na karnevale v Rio de Janero, v Amazonskom pralese či na plantážach, ktoré spolu vyprodujú najväčšie množstvo kávy ročne. Vydajme sa spolu po najatraktívnejších miestach tejto nádhernej krajiny. Premietať a rozprávať bude Peter Koutný, ktorý navštívil Brazíliu po prvýkrát v roku 1996 a odvtedy sa do nej pravidelne vracia.

Podujatie sa uskutoční vo štvrtok 28. februára o 19.00 h v kultúrnom centre Malý Berlín. Vstupné je 4 €.

■ b minor: Miki Skuta

Koncertom Mikiho Skutu sa v Malom Berlíne otvorí séria štyroch podujatí venovaných klasickej hudbe 20. a 21. storočia pod spo-

ločnou hlavičkou b minor. Miki Skuta patrí medzi najvýznamnejších slovenských klaviristov a skladateľov, ktorého hudobné kompozície boli odprezentované na viac ako stovke koncertov v Rakúsku, Nemecku, Švajčiarsku, Maďarsku, Francúzsku či Holandsku. Okrem klasickej hudby sa venuje aj jazzu a populárnej hudbe.

V programe b minor predstaví skladby významných skladateľov nielen pre piano, ale aj pre elektrickú gitaru. Také skladal napríklad Tristan Mirail, predstaviteľ spektrálnej hudby. Ďalej predstaví tvorbu rakúskeho skladateľa a dirigenta Beata Furrera aj skladbu amerického minimalistu Johna Adamsa. Výber diel určených pre elektrickú gitaru doplní ďalší reprezentant spektrálnej hudby, francúzsky filozof a skladateľ Hugues Dufourt a minimalista Steve Reich.

Podujatie sa uskutoční v stredu 23. februára o 19.00 h v kultúrnom centre Malý Berlín. Vstupné 8 € v predpredaji a 10 € na mieste. ■

Martin Jurčo, foto: archív MN

Karola Ježíka aj priezvisko predurčovalo na kritickú novinárčinu

Karola Ježíka (1953 – 1998) si budeme navždy pamätať ako trnavského rodáka a čestného občana Trnavy, novinára, ktorý svojím žurnalistickým pôsobením prispel k formovaniu slovenskej spoločnosti po roku 1989. Bol zakladateľom a prvým šéfredaktorom jedného z významných slovenských denníkov v zložitom období deväťdesiatych rokov 20. storočia, no bol nielen ním. Ocenenie jeho života možno nájsť v slovách sprevádzajúcich Rad Ľudovíta Štúra I. triedy, ktorý mu bol v roku 2000 udelený in memoriam. Žil len 45 rokov. Na oslavách 50. narodenín speváka Pavla Hammela v DK Zrkadlový háj v bratislavskej Petržalke v decembri 1998 spadol a následky úrazu neprežil. Pri 20. výročí úmrtia sme si koncom minulého roka pripomenuli aj 65. výročie jeho narodenia.

Vyštudoval žurnalistiku na Filozofickej fakulte UK v Bratislave, dlhé roky bol športovým novinárom Česko-slovenskej tlačovej kancelárie na Slovensku. Neskôr bol redaktorom, zástupcom šéfredaktora a šéfredaktorom mládežníckeho denníka Smena. Po politickom zásahu do vedenia Smeny na začiatku roka 1993, ktorý predstavoval reakciu na kritický postoj denníka k mečiarovskému režimu, začal pod jeho vedením vychádzať nový denník Sme, do ktorého spolu s ním prešla veľká časť novinárskeho tímu Smeny. Pre väčšinu ľudí sa Karol Ježík spája najmä s denníkom Sme. O Karolovi, jeho novinárskej práci, dejinách periodika, ktorému venoval významnú a poslednú časť života, sa písalo veľa. Menej sa však vie o jeho trnavskom zázemí.

O týchto Karolových kontextoch sme sa rozprávali s jeho manželkou Mirou Nábělkovou, ktorá v súčasnosti žije v Prahe, kde ako jazykovedkyňa učí slovenčinu na Karlovej univerzite. Pochádza zo známej rodiny Nábělkovcov pôsobiacej v Trnave – jej mama bola dlhé roky primárkou trnavskej anestéziológie a otec primárom oddelenia urológie v trnavskej nemocnici. „Karol vyrástol v rodine späť s Trnavou a jej blízkym okolím. Ježíkovci bývali na Kopánke, no Karolove otcovské korene vedú do Modranky. Tam sa aj narodil, dnes je v Modranke ulica Karola Ježíka. Z matinej strany bol späť so Suchou nad Parnou. To bola

krajina jeho detstva osvetlená láskou starých rodičov. Aj ja som ich dobre poznala, milú babenku aj dedenka, svetobežníka a remeselníka. V jeho obuvníckej dielni sa neraz na kus reči zastavil František Hečko, Hečkove diela boli potom Karolovi blízke aj literárnym stvárnením známeho prostredia. Karolovi rodičia každý svojou mierou prispeli k tomu, že sa stal novinárom. Na jednej strane mama, Anna, obdarená nesmiernou prirodzenou vnímavosťou, so zmyslom pre príbeh i pre humor, na druhej strane otec Karol – dlhoročný športový dopisovateľ. To, čo ho ako budúceho novinára formovalo, bolo mnohoraké. Karol bol veľmi vnímavý, sčítaný, otvorený prijímať a originálne spracúvať to, s čím sa

stretal,“ hovorí Mira Nábělková. Usmieva sa nad úvahou o podobe jeho priezviska, ktoré ho priam predurčovalo na kritickú novinársku prácu. „Keď sa ho v jednom rozhlasovom rozhovore pýtali, či sa pri svojej ježíkovskej pichlavosti o seba nebojí, odpovedal, že sa bojí, ale nie o seba – bojí sa, aby niekomu svojím textom nespravodlivo neublížil.“

Cesta Karola Ježíka k profesionálnej novinárčine nebola celkom priamočiara. Po skončení strednej školy študoval rok v Prahe ekonómiu, žurnalistika ho však stále vábila. „Vrátil sa do Trnavy, robil v tlačiarni, potom sa už hlásil na novinárstvo v Bratislave, ale nezobrali ho, ďalší rok pracoval v ČSTK. Podobne ako jeho otec

podával aj aktuálne správy z trnavských športových podujatí do rozličných novín – možno pripomenúť, že bol veľkým fanúšikom Spartaka. Keď potom začal študovať žurnalistiku, poznal už rozličné typy práce súvisiacej s prípravou novín.

Po skončení štúdia sa Karol v ČSTK a potom v Smene predstavil ako nadaný a stále známejší novinár. Písal najmä o športe, no ešte z pozície športového novinára pripravoval aj iné ako športové rozhovory a texty dotýkajúce sa kultúrneho života. Jedným z nich bol veľký článok s válkovským názvom Rovina je večná, v ktorom vzdal hold nielen vtedy 750-ročnej Trnave, jej histórii a osobnostiam, ale aj svojej škole,“ spomína jeho manželka, ktorá sa s ním spoznala, ako inak, v Trnave. „Karola poznám od trnavských stredoškolských čias, zoznámil nás brat. Bol neobyčajný chlapec, inšpiratívny a hľadajúci. Na strednej škole sme spolu spoznávali svet, čítali knihy, počúvali hudbu, písali básne. Aj do Suchej, do miest jeho detstva, sme chodili, neraz na bicykli. Tak si to nesiem v pamäti. A toľko iného. Keď už bol on vysokoškolák a ja ešte gymnazistka, na našom prvom spoločnom výlete do Bratislavy ma zobral do Univerzitnej knižnice – také je to symbolické, že práve do knižnice – a tam mi vo všeobecnej študovni priniesol do rúk Štúrove Slovenské národné noviny. Myslela som na to potom, keď som po desaťročiach zaňho preberala štátne vyznamenanie in memoriam, Rad Ľudovíta Štúra. Karol nebol na tomto svete dlho, no stihli sme spolu prežiť vyše dvadsať naplnených rokov, mali sme krásne, múdre dieťa. Júlia svojho otca prežila len o päť rokov. Ale boli tu a nestratili sa celkom. Pre mňa bol a stále ostáva život s nimi zázrakom. To, čo sme žili, to, čo Karol predstavoval v našom širšom priestore, to nevyvanulo, nestratilo sa. Som vďačná, keď sa pripomína,“ hovorí Mira Nábělková. Spolu s Karolom spomína na

dcéru, ktorá zomrela na následky úrazu po páde z koňa, keď mala 26 rokov.

Mira Nábělková z Prahy často prichádza na Slovensko, sporadicky aj do Trnavy, kde žijú Karolova mama a sestra Marta s dcérami. Jej mama, Darina Nábělková, ktorá vlani oslávila 95 rokov, žije už v Banskej Bystrici u syna, banskobystrického psychiatra, v dome, ktorý pamätá rozličné obdobia slávnej éry nábělkovského lekárskeho rodu. A pamätá aj mladučkého Karola, ktorý sem a na Donovaly, späť s rodinnou

Karol s dcérou Júliou

S Júliou na jednom z výletov na Hrebeni na Donovaloch.

povstaleckou tradíciou, chodieval už ako študent cez prázdniny za svojou budúcou manželkou Mirou. S Trnavou sa spája čas ich spoločne prežitej mladosti, ďalšie roky rodina žila v Bratislave. Hoci bol Karol Ježík prácou v redakciách viazaný na Bratislavu, dobre poznal a mal rád mnohé miesta na Slovensku, ktoré priebežne spoznával aj na svojich pracovných cestách a pri stretnutiach s ľuďmi rozličného zamerania, profesií i názorov. Jeden z jeho najbližších spolupracovníkov Robert Kotian osobitne oceňoval Karolov neuveriteľne široký spoločenský záber: „Bol rovnocenným partnerom pre politikov, umelcov i športovcov a všetci ho ako partnera aj vnímali, či už išlo o bývalého či súčasného predsedu vlády, o olympijského víťaza alebo spisovateľa svetovej úrovne.“

Šírku vzťahov Karola Ježíka spomína aj Mira Nábělková. „O takomto jeho spoločenskom pôsobení svedčila aj rozmanitosť ľudí, ktorí sa s ním prišli v roku 1998 rozlúčiť, aj to, čo o ňom písali. Vtedy sa mu aj dostalo viacerých spoločenských ocenení. Myslím, že osobitnú váhu má potom novinárska cena Mercurius veridicus ex Slovakia, ktorú mu v roku 2010 udelil Slovenský syndikát novinárov za celoživotné dielo v oblasti žurnalistiky. V zdôvodneniach rozličných ocenení sa spája zreteľ na jeho novinárske pôsobenie spolu s jeho ľudskými danosťami. Verím, že to, akú žurnalistiku predstavoval a rozvíjal, sa celkom z vedomia slovenskej spoločnosti nestratilo,“ hovorí. „S odstupom času je dôležité, čo si kto o ňom pamätá z jeho novinárskeho pôsobenia. A zaujímavé sú aj predstavy

ľudí, ako by Karol pôsobil dnes, keď by už – ako aj iní – prešiel dvadsaťročným osobnostným vývinom. To si v našom čase môžeme len domýšľať, podľa toho, ako sme ho kto poznali. Bez toho, že by sme mu niečo podsúvali. Vo vyjadreniach rozličných ľudí, novinárskych kolegov a ešte skôr čitateľov v spätnom pohľade vystupuje dôraz na nejednostrannosť v novinárskej práci, ktorý mu bol vlastný. Chcel, aby noviny prinášali dostatok mnohorakých spoľahlivých, overených informácií, na základe ktorých si možno utvárať názor. Pamätám si jeho slová, že každý by si mal kultivovať pochopenie a tolerantnosť k iným názorom a k iným ľuďom. Myslím, že v tom by mohol byť jeden z jeho odkazov – viera v pozitívny vývoj, na ktorom sa spolu máme podieľať všetci, v dialógu či diskusii, v spolupráci.“

Pri nedávnom výročí trnavského gymnázia prispeli do pamätnej publikácie aj Mira Nábělková a Ludvík Nábělek spoločným spomienkovým textom písaným v mene troch súputníkov – Karola, Luča a Miry. Z textu, v ktorého úvode je úryvok z Karolovej básne *Bežcom*, vystupujú rozmanité obrazy ich stredoškolského života. „Končili sa a doznievali ‚zlaté (sladké?) šesťdesiate, no poaugustová normalizácia do školy prichádzala len akosi po povrchu... Hoci sa atmosféra školy postupne predsa menila, naše stredoškolské roky leteli viac menej slobodným priestorom, bez pocitu ideového znásilňovania, bez násilného vytvárania ‚trinástych komnát‘, v subjektívne prežívanej otvorenosti času zrenia... Nepochybne aj vďaka prístupu našichv záchnych profesoriek Melánie Pavelekovej, Kamily Zahradníkovej, Valérie Krahulcovej a Márie Drábikovej a ostatných profesorov, ktorí nás v našich smerovaniach súběžne podporovali, motivovali aj primerane krotili. A my sme žili, učili sa, čítali, na čo sme dočiahli, surrealistov/nadrealistov aj Kafku

Karol s manželkou Mirou

(boli v osnovách), okrem iných aj ‚našich‘ trnavských básnikov (a stretávali sme sa s nimi na školských besedách), odoberali sme literárne časopisy, profesor Schultz nás zásoboval krásnymi výtvarnými knihami a púšťal nám Bacha v spustnutej kaplnke múzea, športovali sme, chodili na čundra a do Čukotky a do Fortúny a do auly na liter vína a jedny paličky, Hammela a Collegium Musicum, profesor Krahulec viedol krúžok poézie, Mira chodila s Karolom... na školských diskotékach a majálesoch sme púšťali Santanu, Led Zeppelin a Deep Purple, na výletoch a lyžiarskych sme občas schytali nejaké to zaucho (ozaj, za čo to bolo?) a na stužkových dávali najavo odpor voči konzumnej spoločnosti v akomkoľvek politickom zriadení. A boli sme nasmerovaní ďalej, s očakávaniami a túžbami – a v nevedomosti o tom, čo ďalší čas priniesie a čo my prinesieme jemu...“ Pokračovanie príbehu trojice trnavských študentov, jeho výnimočnosť aj tragickosť, sú dnes už známe.

Do spoločnosti Karolových blízkych ľudí patrili i postavy sloven-

skej (či česko-slovenskej) hudobnej scény, Pavol Hammel, Marián Varga, Jožo Ráž, aj textár a spisovateľ Boris Filan. Pri jednom z Karolových výročí Boris Filan napísal: „Pred desiatimi rokmi ma Karol Ježík zlákmal na besedu do knižnice v Trnave. Dal mi neodolateľnú ponuku. Že tam pôjde so mnou a zoznámia ma so svojím otcom. Bol to senzačný chlap, akého je dar mať ako otca. Veľa som vtedy o Karolovi pochopil. Po kom je bystrý, slušný a spoľahlivý. Nedávno som bol v trnavskej knižnici znova. Kvôli Karolovi, on vždy dokázal nenásilne priviesť ľudí aj tam, kam sa im veľmi nechcelo. A za odmenu som sa stretol s Karolovou sestrou. Priniesla mi keramické srdce. Povedala, že bolo Karolovo. Báľ som sa, že Karolovo srdce sa pod tým strašným tlakom vtedy dávno rozbilo. Mám dobrú správu, je celé, strážim ho ako poklad. Do jednej knižky som napísal venovanie: Karolovi Ježíkovi, ktorý bojoval podľa pravidiel proti tým, čo žiadne pravidlá neuznávajú. Veľmi mi chýba, mal som ho rád ako mladšieho brata.“ ■

Martin Jurčo, foto: archív

Svetobežník Peter Ambros sa napokon vrátil do svojho rodného mesta

Napriek tomu, že existuje čulá komunikácia Trnavy a Trnavčanov so svetom, a mnohí z nich sa aj vo svete hlásia k svojmu rodnému mestu, viacerým našim súčasníkom sú mená niektorých osobností a ich životné príbehy celkom neznáme. Jednou z nich je aj sociológ, historik, judaista, prekladateľ, publicista a spisovateľ Peter Ambros (* 22. október 1948 Trnava – †5. január 2018 Bratislava), s ktorým sa na trnavskom židovskom cintoríne presne pred rokom rozlúčili jeho blízki a priatelia pri hrobe, kde je pochovaný spolu so svojimi rodičmi.

V roku 1968 Peter Ambros emigroval do Izraela, žil v Kanade, neskôr v Nemecku, a po roku 1990 v Prahe. Potom opäť niekoľko rokov v Nemecku a neskôr, po rôznych životných peripetiách, ho život priviedol na začiatok, na Slovensko a do Bratislavy. Počas tohto putovania (okrem iného bol aj tlačovým atašé dlhoročného predsedu Ústrednej rady Židov v Nemecku Hainza Galinského) uňho trval stále veľký záujem o literatúru. Rozumel najmä židovskej literatúre, prekladal ju a sprostredkoval ďalej pre tých čitateľov, ktorí ju nevedia čítať v origináli. Zostavil a preložil do nemčiny napríklad súbor textov *Literatur aus dem jüdischen Osteuropa heute* (Súčasná židovská literatúra z východnej Európy, 1992) alebo *Golems leiser Atem* (Golemov ľahký dych) s podtitulom *Súčasní židovskí autori z Čiech, Moravy a Slovenska*, 2001). Z množstva aktivít Petra Ambrosa spomeňme, že do nemčiny preložil román Arnošta Lustiga *Tma nemá tieň* (*Finsterniswirft keine Schatten*, 1994 a 1997), či román *Vlastu Třešňáka Minimax*. Spolu s W. Spitzbardtom preložil do nemčiny divadelnú hru známeho českého dramatika Arnošta Goldflama *Skúška*. Z jidiš do češtiny to boli *Cesty Binjumina Tretieho od Mendeleho Mojchera Sforima* (2001). Z hebrejčiny do slovenčiny preložil denníkové zápisky známeho bratislavského rabína ChatamaSofera zo začiatku 19. storočia. Je tiež autorom po

nemecky napísanej knihy *Leben vom Blattgespielt* (Životopis hraný z listu, 2008), čo je životopisná kniha klaviristky Elišky Kleinovej, učiteľky hudby a sestry skladateľa Gideona Kleina. Ako pripomenuli na stránkach Roš Chodeš (vestníka židovských náboženských obcí v Českých zemích a na Slovensku) v jeho nekrológu pred rokom, poslednou knihou Petra Ambrosa bol preklad knihy Šábesový poklad a iné poviedky. Je to melancholická kniha so zvláštnym humorom s príbehmi klasika jidiš literatúry Jicchoka Lejbuša Pereca (Bratislava, 2016).

V roku 2014 pripravila Jana Mielcarková jeden z rozhovorov s Petrom Ambrosom aj pre časopis

Židovskej náboženskej obce Bratislava. Neskôr (v roku 2016) vyšiel rozhovor spolu s inými v zaujímavej knihe rozhovorov *Ľudia z Kile*. V rozhovore sa Petra Ambrosa autorka opýtala aj na jeho rodné mesto.

„Na tomto mieste sa rád tvojej otázke vyhnem egoistickým trikom: Spísal som svoj životopis pod názvom *Len tam*, nie spiatočný s podtitulom *Z Trnavy do Sv. Jura cez Jeruzalem, Berlín, Toronto, Prahu a Karl-Marx-Stadt*. Vydavateľa pre celú knihu som zatiaľ nenašiel, aj keby vari mohla mnohých čitateľov zaujať. V septembri 1967 som sa zapísal na sociológiu na FFUK v Bratislave, ostalo však iba pri

dvoch semestroch. Bolo by teda mylné nazývať ma sociológom. August 1968 skatalyzoval potom môj už od jari 1967 pomaly sa kvasiaci sionizmus. Tak som sa 9. septembra 1968 ocitol na rohu ulíc Ben-Yehuda a Bograšov v Tel Avive a uzrel tam po prvý raz v živote more. Prečo som potom v Jeruzaleme nepokračoval so sociológiou, ale presedlal na židovskú históriu, to by bolo na dlhé vysvetľovanie. Štúdium som zakončil ako zrelý tridsiatnik a otec svojej staršej dcéry magisterskou skúškou z histórie a judaistiky na Freie Universität v západnom Berlíne,“ povedal Peter Ambros. V púťavom a rozsiahlom rozhovore hovoril o svojich zaujímavých peripetiách, napríklad o svojom študijnom pobyte v Toronte. „Venoval som sa tam všetkému, čo má v popise práce otec a muž v domácnosti (za študijný pobyt som to začal označovať v CV, aby to pri žiadostiach o zamestnanie pôsobilo lepším dojmom). Moja vtedajšia a zároveň prvá manželka tam totiž dostala asistentkú profesúru na univerzite a my sme si na dva roky vymenili tradičné rodové roly. Bolo to v rokoch 1983–85 a feminizmus bol vtedy aj v severnej Amerike ešte v plienkach. Na kartičke, ktorá ma oprávňovala na používanie univerzitnej knižnice, som mal poznámku For wife sofstaff, teda, pre manželky profesorov. Moje prvé manželstvo táto situácia síce zruinovala, ale na druhej strane som sa zasa zo samej nudy pustil do písania. Tomu – totiž písaniu – rovnako ako židovskej histórii a judaistike som dodnes ostal verný,“ povedal.

Okrem úctyhodnej prekladateľskej práce hovoril aj o svojich koničkoch. „Mám dokonca dva. Jedným je úchylná záľuba v štruktúrach. Mám pasiu z toho, hrať sa s hudobnými štruktúrami a prerábať ich do slovesných. Na verejnosť som sa s tým odvážil doteraz iba dvakrát. Mojou beletristickou

prvotinou bol román Das Abschlusskonzert – po slovensky Záverečný koncert – ktorý vyšiel v roku 2004 v drážďanskom vydavateľstve Thelem. Vyblbol som sa v ňom tým spôsobom, že som takt za taktom prepísal podľa partitúry kompletnú štruktúru Beethovenovej Deviatej symfónie do prozaického textu. A ešte raz som si to vyskúšal – doslova otestoval – s lyrikou. Zobral som jednu menšiu, ale sofistikovanú kompozíciu Bélu Bartóka 14 bagatel pre klavír, a pomenil som jej štruktúru pri zachovaní atmosféry do štrnástich básničiek. Potom som oslovil jednu skvelú maďarskú pianistku z Rumunská žijúcu vtedy v Berlíne a uviedli sme to celé v niekoľkých mestách v Nemecku na javisku. Test spočíval v tom, vyskúšať si, či sa moje básničky zlejú štruktúrne s Bartókovými skladbičkami do nového organického celku, preto sme cyklus uvádzali na striedačku. Najprv Bartók I, potom Ambros II, Bartók III, Ambros IV atď., a potom to celé ešte raz s prvkami, ktoré v prvom kole neodznali. Bol som veľmi rád, lebo obecenstvo bralo tento nový celok pri všetkých predstaveniach, proste, fungovalo to. Druhým mojim koničkom je celožitovná strelenosť prameňiac z mladistvého sna stať sa hercom. Z VŠMU mi po skúškach odpísali, že ma neberú pre nedostatok miesta, ale mňa to až do dneška nepustilo. Celý život som všade, kde sa dalo, liezol na javiská a pred mikrofóny najradšej, samozrejme, ako herec – amatér, ale prijal som aj úlohu moderátora pri panelovkách. V posledných rokoch pred odchodom do dôchodku som sa dokonca vypálil k podnikaniu ako vydavateľ audiokníh. Bolo to krkolomné a dopadlo zle, lebo som sa dal na podnikanie celkom bez peňazí. Celý môj kapitál predstavovala moja hlava. Nápad bol jednoduchý. Rozhodol som sa začať prekladať do nemčiny pár tých najväčších

klasikov jidiš literatúry a sám ich potom nahral na cédečku. Recenzie boli skvelé, ale pri mojej absolútnej obchodníckej neschopnosti to bolo celé od počiatku odsúdené k zániku, aj keby som nebol býval so svojím podnikaním vletel rovno do svetovej finančnej krízy. Vydal som dokopy osem cédečiek s kompletným textom Mliekara Tojvneho od Šolema Alejchema a dodnes ma blaží pocit, že mi ich odkúpila a celé odvysielala lipská verejnoprávna rozhlasová stanica MDR-Kultur. Na CD je okrem geniálnych Alejchemových poviedok aj trošku klezmeru,“ povedal v jednom zo svojich rozhovorov Peter Ambros. Pred rokom sa s ním na poslednej rozlúčke na trnavskom židovskom cintoríne za spolurodákov a rovesníkov lúčil Trnavčan Pavol Lager. „Peter sa narodil v rodine Armanda a Valérie Ambrosovcov. Jeho mamička zomrela veľmi skoro, keď mal 12 rokov. Celú mladosť prežil v Trnave. Má dcéru Leu a Ruth a sedem vnúčat. Nemôžem zabudnúť na jeho záľuby, ku ktorým patrila okrem hudby a predčítania aj trnavčina. V základnej škole pod mestskou vežou patrila medzi mojich spolužiakov a kamarátov. Veľmi rád recitoval a na pódiu sa vždy cítil výborne. Kedykoľvek som po jeho návrate zo zahraničia potreboval niečomu porozumieť z judaistiky, prípadne jidiš, ktorý ovládali naši otcovia, bol vždy ochotný a najmä schopný mi pomôcť. Na naše rozhovory sa nedá zabudnúť. Zostane mi však naňho aj pamiatka v podobe kníh, ktoré napísal alebo preložil, a následne mi ich venoval s oslovením Najstaršiemu z kamarátov,“ povedal Pavol Lager. Z množstva ďalších aktivít Petra Ambrosa spomeňme, že napríklad počas svojho pôsobenia v meste Chemnitz (predtým Karl-Marx Stadt) pracoval ako referent primátora mesta. Prednášal aj v Inštitúte judaistiky Univerzity Komenského v Bratislave. Dvanásť

rokov (1986 – 1998) pôsobil na Židovskej obci v Berlíne ako horovca. Dva roky pracoval v pražskom Židovskom múzeu (1999–2001). Nemecké nakladateľstvo Argument Verlag v Hamburgu mu napríklad vydalo knihu *Das wortreiche deutsche Schweigen* (Veľavravné nemecké mlčanie), v ktorej skúmal pod mikroskopom nemeckú kolektívnu pamäť a kolektívnu vinu.

Aj keď Peter Ambros zomrel už pred rokom, správa o príprave tejto spomienky prekvapila jeho spolužiaka, právnik Romana Cibulku. S Petrom sa naposledy rozprával pred niekoľkými rokmi, a to, že sa odmlčal, pripisoval len strate telefonického kontaktu. „Boli sme rovesníci a spolu sme navštevovali bývalú SVŠ na Hollého v Trnave. Nechodili sme však do tej istej triedy a vídali sme sa len náhodne. Spriatelili sme sa až v období nášho vysokoškolského štúdia. On študoval na Filozofickej fakulte UK odbor sociológia a ja na Právnickej fakulte. Na deň, keď sme sa spriatelili, si dodnes veľmi dobre spomínam. Už neviem, prečo a ako sme sa jedného mrazivého dňa spolu stretli, ale spomínam si, že sme takmer štyri hodiny spolu chodili ulicami Trnavy a bavili sa o politike, kultúre, vymieňali si navzájom svoje názory a zisťovali, že ako názorovo, tak i hodnotovo máme k sebe blízko. Od toho dňa sa z nás stali veľmi dobrí priatelia a spolu sme strávili veľa voľného času. Peter ma v Bratislave zoznámil so skupinou mladých ľudí, ktorú, neviem už z akého dôvodu, nazýval Baraniát. V nej okrem neho boli ešte dvaja študenti sociológie, jeden študent medicíny, jeden biológ, ďalší psychológ a jeden, ktorý študoval žurnalistiku. Posledným členom Baraniátu som sa stal ja. Táto skupinka študentov sa vo voľnom čase schádzala a jej členovia viedli medzi sebou nekonečné debaty o aktuálnych udalostiach politického, spoloč-

čenského a kultúrneho života. Stretávali sme sa a takto debatovali v bratislavských vinárňach U zbrojnoša, U františkánov, alebo pri dobrom pive. Peter tam nikdy nechýbal a v skupine bol prirodzenou autoritou. On mi bol zo všetkých jej členov najbližší. S Petrom sme dokonca jeden čas spolu bývali v tzv. švédskych domčekoch v Bratislave. Bol veľmi vzdelaný, inteligentný a schopný svoje myšlienky a názory formulovať precízne a presvedčivo. Pôvodne chcel študovať herectvo a mal na to i veľké predpoklady. Výborne recitoval básne, pekne spieval a napriek tomu, že nikdy nešportoval (šport ho nebavil), mal i prirodzené nadanie na tanec. V čomsi mi vždy vzdialene pripomínal Jana Wericha, ktorého sme obaja milovali. Napriek spomenutým prednostiam sa mi viackrát zdôveril s tým, že priateľov veľa nemá. Ľudia si ho síce vážili a uznávali, avšak práve tieto okolnosti im zrejme bránili v tom, aby s ním nadviazali bližší priateľský vzťah,“ hovorí trnavský právnik Roman Cibulka.

Práve Romanovi sa Peter zdôveril pred rokmi, že plánuje emigrovať. „Dokonca ma žiadal, aby som to po jeho odchode do cudziny vysvetlil jeho otcovi, ktorého tu zanechal. S tým sa vnútorne ťažko vyrovnával, keďže ani otcovi sa o emigrácii nezmienil. To už bolo, samozrejme, v období, keď sa po uliciach Slovenska valili ruské tanky a tanky spojeneckých armád. Pred jeho odchodom sme si ešte vzájomne na pamiatku vymenili dve knižky, ku ktorým sme mali vzťah. On mi daroval román od Stefana Heyma *Križiaci na západe*, ktorý bol vtedy jeho obľúbeným čítaním a ja som mu daroval *Malé básne v próze* od Charlesa Baudelaira.“

Roman Cibulka vtedy nepredpokladal, že sa čoskoro znovu stretnú. „Peter teda emigroval a ja som bol o to viac prekvapený, keď som ho po mesiaci, alebo

dvoch, stretol znovu v Trnave. Vysvetlil mi, že sa vrátil, lebo z obsahu listu, ktorý dostal od dievčaťa, ktoré miloval, a ktoré bývalo v Trnave, získal vraj nádej, že jeho láska bude z jej strany opätovaná. Keď sa po príchode na Slovensko presvedčil, že sa mýlil a obsah listu si trochu prispôbil svojej túžbe, emigroval druhýkrát. Nevie, ako sa mu to podarilo, ale o niekoľko mesiacov som dostal od neho list z Izraela. Peter sa v ňom prezentoval takmer ako ortodoxný žid silne ovplyvnený komunitou, v ktorej sa nachádzal. Potom sme sa stretli až po našej revolúcii, keď sa na Slovensko vrátil a navštívil ma v kancelárii. Pozval som ho na obed a on mi stručne vyrozprával svoj príbeh. Rozpovedal mi, ako odišiel z Izraela a ako začal žiť a pracovať v Nemecku. Naznačil mi niečo o problémoch, ktoré tam sám so sebou mal, i dôvod, prečo sa rozhodol vrátiť na Slovensko. Neskôr v dôsledku cukrovky prišiel o obe nohy a býval v Bratislave v rodinnom dome u svojej priateľky. Napriek situácii, v ktorej sa ocitol, bol stále plný optimizmu, hovoril mi, aké pokroky robí, ako sa učí pohybovať na protézach, a tiež o tom, že sa snaží písať a venuje sa prekladateľskej činnosti. Skutočne som ho obdivoval, ako sa dokázal so všetkým vyrovnávať. Dokonca mi spomínal, že plánuje uzatvoriť manželstvo so svojou priateľkou, u ktorej býva a ktorá mu veľmi pomáha...“ spomína na priateľa Roman Cibulka. Peter Ambros naposledy býval v Bratislave na Kúpeľnej ulici, na mieste, kde v 60. rokoch býval aj známy tvorca kabaretu a významná osobnosť Ján Kalina, vl. menom Ladislav Schwarz, autor zaujímavej autobiografickej trilógie o svojich životných peripetiách. Zaujímavá je aj Ambrosova rukopisná pozostalosť – životopisná kniha *Len tam*, nie spiatočný. Zrejme si na jej vydanie ešte budeme musieť počkať. ■

Miroslava Kuracinová Valová, foto: Ctibor Bachratý

Obolus aj pre prevozníka

Legendárny trnavský divadelný súbor DISK koncom minulého roka uviedol svoju novú autorskú hru Obolus. 73. premiéra v 64. sezóne tohto nezávislého divadla sa odohrávala na javisku takmer bez slov, ale zato s vypätými emóciami.

Režisér Blaho Uhlár s výtvarnou spoluprácou Miriam Struhárovej a obrovským vkladom hereckého kolektívu divadla postavil nové predstavenie DISK-u ako vždy na „človečine“, o ktorej už z rozprávok vieme, že občas aj smrdí. Pri pohľade na hercov v kostýmoch ľudí bez domova a líčením pripomínajúcim „zažratú špinu“ na tvárach sociálne vylúčených sa veru pachová zložka divákovi natíska aj sama. Zároveň však má pohľad na prázdne javisko, kde sú kostýmy hercov zväčša jedinou rekvizitou, aj silné univerzálné prepojenie: „haute couture“ vládnucich vrstiev sa možno počas stáročí menila, ale handry tých najúbohejších sú v podstate stále rovnaké – vrstvené, špinavé a deravé, mení sa len materiál. Takže nie je dôležité, kedy a kde sa príbehy z javiska odohrávajú, dôležité je, že človek sa v podstate vôbec nemení: má potrebu jesť, piť a spať, prijímať a vylučovať, potrebu pohodlia a pochopenia, ale aj pudy a túžbu po kráse. Aj v súčasnom svete potrebuje hlavne fyzické teplo a aké také ľudské pochopenie. Ďalšiu nadčasovosť vzbudzuje v divákovi sprievodná hudba francúzskeho barokového skladateľa Jeana-Baptista Lullyho. Lully mal talianske korene a bol najvplyvnejší skladateľ obdobia panovania Ľudovíta XIV. Spev aj zvuk dobových nástrojov dodávajú predstaveniu istý druh jemnosti, zmiernenia tvrdosti scén, ktoré by svojou „rudimentárnosťou“ v istých momentoch mohli obecenstvo celkom „prevalcovať“. Taká je však podstata experimentálneho divadla – hľa-

dať cesty k zobrazeniu toho, čo „vyrušuje“, čo ponúka iný a neošúchaný pohľad, alebo aj obracia naruby spokojný život „odvážneho diváka“. Bolesť a poníženie na javisku, emócia strachu, ale aj smiech nad ľudskou existenciou, pohľad na našu ľahostajnosť či provokácia k prehodnoteniu svojho miesta v živote, to všetko ponúkajú herci Monika Babicová, Missi Chudá, Daniel Duban, Silvia Ištoková, Zuzana Jankovská, Braňo Mosný, Ján Rampák a Peter Tilajčík takmer bez slov. Scenár vznikol metódou kolektívnej tvorby od 8. marca do 24. novembra 2018. Samotný názov Obolus odkazuje nielen na almužnu hádzanú žobrákovi pre utíšenie svedomia, ale aj na „prepitné“ pre Chárona, mytologického prevozníka do ríše mŕtvych. Je to slovo, ktoré je medzinárodne zrozumiteľným drobným peniazom, za ktorý si už nič pre život nekúpime. Ale sú ľudia, ktorí z takýchto drobných žijú – zbierajú v nich možnosť úniku

zo sveta vylúčených, aby v ňom naďalej zostali. Aj celé predstavenie začína takýmto radikálnym únikom, smrťou, ktorá sa celkom „nepodarí“. Dávať sa na tých, čo sa na ňu dívajú na javisku a nič nepodniknú, nie je nič iné, ako reflektovať život diváka televíznych správ. A takáto, iba na prvý pohľad účelovo provokatívna, je väčšina z dvadsiatich deviatich scén. Bez slov disponujú výrazom, ktorý je všeobecne zrozumiteľný divákovi z rôznych krajín a s rôznou skúsenosťou. Niekomu možno po predstavení budú chýbať vlastné slová a niekoho herecké emócie oslovia natoľko, že nebude môcť zastaviť ich príval. A tu je načas urobiť koniec a odporučiť vlastnú skúsenosť, pozvať do divadla DISK. Tvorbu inscenácie Obolus podporili Mesto Trnava, Trnavský samosprávny kraj a PwC Nadačný fond v Nadácii Pontis, ale bez divákov by jej poslanstvo vyznelo naprázdno. ■

Martin Jurčo, foto: gjk

Jana Geržová: Mnohé z výstav v synagóge boli jedinečnými a neopakovateľnými udalosťami .....

Trnavská synagóga status quo ante z konca 19. storočia prešla od revolúcie dvomi rekonštrukciami. Po prvej rekonštrukcii, ktorá v 90. rokoch 20. storočia zastavila chátranie objektu, začala Galéria Jána Koniarka využívať synagógu ako výstavný priestor – Centrum súčasného umenia. V rokoch 1995 – 2000 sa tam uskutočnili tri veľké výstavné cykly odkazujúce na genius loci synagógy: Umenie aury, Pamäť miesta a Vymedzenie priestoru. V súčasnosti podrobný profil týchto cyklov vydala Galéria Jána Koniarka ako výpravnú knižnú publikáciu s názvom Pamäť miesta. Nielen o nej sme sa porozprávali s autorkou knihy a kurátorkou všetkých výstav spomínaných cyklov kunsthistoričkou Janou Geržovou.

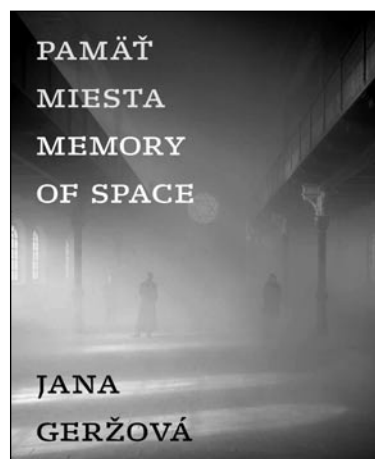
Pripomeňme, že historička, kritička a kurátorka Jana Geržová (nar. 18. 2. 1951 v Bratislave) sa špecializuje na rôzne aspekty umenia druhej polovice 20. storočia, súčasného umenia aj aplikácie metódy vyrozprávannej histórie (oral history) na výskum umenia 20. storočia. V rokoch 1994 – 2001 bola kurátorkou Synagógy – Centra súčasného umenia pri Galérii Jána Koniarka v Trnave. Potom pôsobila ako vedúca Sekcie vedy a výskumu Inštitútu umenia a vedy pri VŠVU v Bratislave. V rokoch 2000 – 2008 bola prezidentkou Slovenskej sekcie AICA (Association internationale des critiques d'art). Je nositeľkou Ceny Martina Benku (2000) a Ceny Andreja Kmeťa (2017).

Čo priviedlo Janu Geržovú do nášho mesta? „Koncom roka 1994 ma oslovila vtedajšia riaditeľka galérie Priska Tokarčíková-Štubňová, či by som sa nechcela stať kurátorkou synagógy na Halenárskej ulici. Po čiastočnej rekonštrukcii sa stala popri Kopplovom kaštieli druhým výstavným priestorom Galérie Jána Koniarka. Bola to pre mňa obrovská výzva, pretože ide o veľmi zvláštne miesto, s vyžarováním ducha miesta. Ten nesúvisí len s historickou architektúrou z konca 19. storočia, ale predovšetkým s pôvodnou funkciou synagógy, jej duchovným rozmerom, ktorý sa ani po holokauste nestratil a dodnes spoluvytvára magickú atmosféru miesta. Hneď pri prvej návšteve som si uvedomila, že tento

výnimočný priestor bude veľkým testom pre súčasné umenie a uspejú v ňom len tí umelci, ktorí sú dostatočne silní a súčasne dostatočne citliví, aby boli schopní pohybovať sa na hrane medzi potrebou sebaaprezentácie a schopnosťou prijať danosti prostredia,“ spomína Jana Geržová.

Prvá výstava úvodného cyklu Umenie aury sa otvárala 26. januára 1995 a predstavil sa na nej český sochár Jan Ambrúz spolu so slovenskou umelkyňou, vtedy čerstvou absolventkou VŠVU Emöke Vargovou. „Bolo dôležité, že tento pilotný projekt sa vydaril, napriek tomu, že bol veľmi náročný na realizáciu. Ambrúzova 14-metrová inštalácia vytvorená z tabuľového skla bola súčasne monumentálna i veľmi krehká. Zavesená na konopných povrazoch sa ako príznak vznášala nad hlavami divákov. Projekt zarezonoval nielen v umeleckej obci. Pamätám sa na pochvalné slová maliara Rudolfa Filu. Navyše, ukázalo sa, a budúcnosť to len potvrdila, že som mala šťastie na ľudí. Priska Tokarčíková-Štubňová mi dokázala vytvoriť optimálne podmienky na uskutočnenie podobne odvážnych projektov a išla so mnou aj do realizácií, o ktorých by iní riaditelia štátnych inštitúcií ani neuvažovali,“ pokračuje Jana Geržová.

Deväťdesiate roky boli nielen začiatkom mnohých projektov, o ktorých sa tvorcom jednotlivých umení ani nesnívalo, ale nová doba priniesla aj mnohé nega-

tíva. Na Slovensku bola spojená s rôznymi negatívami rodiacej sa demokracie, počnúc ľudáckymi a „slovákštátovskými“ resentimentmi, ktoré súviseli aj s nacionalizmom a mečiarizmom, až po korupciu a politizáciu umenia. „Veľká časť projektov vznikala práve v nepriaznivej politickej situácii, keď bol výstavný život

v hlavnom meste do značnej miery paralyzovaný mocenskými zásahmi. Platí to predovšetkým pre Slovenskú národnú galériu, ktorú viedol výtvarník – politický nominant HZDS. V tejto situácii boli projekty v synagóge spolu s činnosťou ďalších galérií mimo centra dôležitými miestami, kde sa mohlo prezentovať experimentujúce súčasné umenie. Tri cykly, ktoré sa uskutočnili počas môjho pôsobenia, boli zastrešené vždy inou, spoločnou témou. Prvý cyklus *Umenie aury* bol inšpirovaný vplyvnou esejou Waltera Benjamina. V práci, ktorú napísal v tridsiatych rokoch, vyslovil provokujúcu tézu o strate aury umeleckého diela. Reagoval tak na dobovú situáciu, keď sa pred originálom začala masovo šíriť jeho technická reprodukcia, teda fotografia. Na ilustráciu uvádzal príklad katedrály, ktorá sa prostredníctvom fotografie a jej ďalšej časopiseckej reprodukcie dostáva aj k divákovi, ktorý by ju inak nenavštívil. Práve preto bol v mojej koncepcii dôraz položený na ten typ umenia, ktorý dokáže rehabilitovať nesprostredkovaný priamy kontakt diváka s dielom. Poslednou výstavou z cyklu *Umenie aury* bol projekt virtuálnej reality Romana Galovského *Inside*. Na základe špeciálneho softvéru, v ktorom využil dobové fotografie synagógy a s pomocou dátovej helmy ponúkol divákovi virtuálny exkurz do jej histórie. Divácka odozva na projekt urýchlila moje rozhodnutie zastrešiť ďalší cyklus spoločným názvom *Pamäť miesta*. Je celkom prirodzené, že vizualizácia holokaustu sa objavila už v úvodnom projekte Ľuba Stacha *Plátna spomienok a zabudnutia* z roku 1997. Išlo o inštaláciu, v ktorej dominovalo osemdesiattri odtlačkov tvárí ľudí, ktorí prežili holokaust. Autor ich kombinoval s čistými plátnami bez stopy. Stali sa symbolmi tých, ktorí sa z koncentračných táborov nevrátili.“ V poradí druhý cyklus *Pamäť*

Ľubo Stacho: Plátna spomienok a zabudnutia, úvodný projekt cyklu Pamäť miesta

miesta bežal v synagóge rokoch 1997 – 1998. „Použili sme ho aj ako strešný názov aktuálnej publikácie, ktorá takmer po dvadsiatich rokoch sumarizuje význam spomínaných výstavných cyklov,“ dáva svoje kurátorské projekty do širších súvislostí J. Geržová. Tretí cyklus bol zameraný predovšetkým na autorov, ktorí boli disponovaní na to, aby dokázali pracovať s danosťami architektúry. Názov *Vymedzenie priestoru* a samotná téma neboli podľa Jany Geržovej vybrané náhodne. „Už v predchádzajúcich výstavách sa objavilo niekoľko realizácií, v kto-

rých autori premyslene využívali osobitosti existujúcej architektúry alebo jej kládli prekážky. Platí to napríklad o monumentálnej vzducholodi Patrika Kovačovského alebo o stene impozantných rozmerov, ktorú vybudoval zo skla, dreva a ocele Anton Čierny tak, že tento nový architektonický prvok nútil diváka pozrieť sa na dôverne známy priestor inými očami. K vypracovaniu úvodného projektu som celkom zámerne neoslovila voľného výtvarníka, ale architekta Imra Vaška, ktorý inštaláciu ...sieť (net...) postavil latku veľmi vysoko. Minimálnymi

prostriedkami (2 957 metrov bieleho lyka) vytvoril horizontálnu sieť, ktorá v priemernej výške človeka rezala synagógou a nútila diváka pokorne skloniť hlavu a vojsť do nového priestoru.“ Jana Geržová zdôrazňuje, že aj keď sa synagóga stala centrom súčasného umenia, tvorcom záležalo na tom, aby sa zmena pôvodnej funkcie synagógy chápala ako jeden z možných spôsobov jej zachovania a otvorenia pre širšiu kultúrnu verejnosť. Po roku 1989 bola prvým projektom, kde sa z tohto sakrálneho priestoru nestalo múzeum, ale miesto určené na prezentáciu súčasného umenia. A hoci o niečo neskôr, v roku 1996, vznikla At Home Gallery v šamorínskej synagóge, dlho to boli dva ojedinelé projekty, pretože pamiatková ochrana a obnova synagóg bola v 90. rokoch minimálna.

„Do môjho kurátorského zámeru neplánovane vstúpila neúplná rekonštrukcia budovy, ktorá tým, že ponechala časť architektúry bez reštaurátorských zásahov, odhalila jej reálny fyzický vek. Stala sa stavbou, ktorá má nielen svoje dejiny, ale aj skutočný príbeh podobný ľudskému osudu. Na rozdiel od galérie, bielej, neutrálnej kocky, kde je dielo iba vystavené, projekty vytvorené špeciálne pre synagógu vstupovali do dialógu s priestorom a vytvárali s ním zvláštny druh symbiózy. Vzajomne si odovzdávali časť svojej identity. Dobré to ilustruje projekt poľskej výtvarníčky Zuzanny Janin, ktorá použila veľmi netradičný materiál, ktorý nás v synagóge môže prekvapiť i zaskočiť ako niečo nepatričné. Napriek tomu, bola to práve efemérna masa hmly, ktorá spôsobila, že fyzická stavba stratila svoje kontúry podobne ako spomienka, ktorú sa snažíme vyťahovať zo zasunutých vrstiev pamäti. Vďaka tejto jasnej symbolike sme reprodukciu jej diela dali na obálku knihy. Navyše, toto dielo podobne ako

mnohé ďalšie inštalácie vytvorené pre trnavskú synagógu sa nedajú uchovávať ako hmotné artefakty, existujú iba ako jedinečné neopakovateľné udalosti v spomienkach tých, ktorí ich videli a precítili naživo. To je jeden z dôvodov, prečo vznikla táto najnovšia kniha,“ objasňuje Jana Geržová. Na projektoch vytvorených v rokoch 1995 až 2000 v trnavskej synagóge sa zúčastnili kľúčoví autori domácej scény a prizvaní zahraniční umelci. Kurátorka oslovovala tých, s ktorých tvorbou dovedy mala nejaké skúsenosti (Daniel Fischer, Ladislav Čarný, Otis Laubert, Monogramista T.D., Ľubo Stacho, Peter Meluzin, Peter Rónai), alebo ju zaujali ako osobnosti ovplyvňujúce charakter umenia 90. rokov (Ilona Németh, Anton Čierny, Roman Galovský, Miloš Štofko). Veľký priestor dávala najmladším, v tom čase ešte len študentom (Dorota Sadovská), alebo čerstvým absolventom VŠVU (Emőke Vargová, Patrik Kovačovský, Peter Ondrušek). „Keďže išlo o projekty vytvorené pre daný priestor, podmienkou bolo navštíviť synagógu v predstihu pred plánovanou výstavou a až na základe bezprostrednej skúsenosti s priestorom navrhnúť konkrétny projekt. Platilo to aj pre zahraničných umelcov, čo bolo časovo aj finančne náročné. V prípade renomovaných francúzskych umelcov Anne a Patricka Poirierovcov nám veľmi pomohol Jacques Defert, vtedajší riaditeľ Francúzskeho inštitútu v Bratislave, ktorý dlhodobo sledoval a podporoval dianie v synagóge.“

Napriek tomu, že išlo o umelcov rôznych národností, generácií a výtvarnej orientácie, mohli by sme hovoriť o istých príbuznostiach. Uplatňovali metaforu a symbolický jazyk materiálu, ktorý bol nevýtvarný. „Nie sú to maľby, ani sochy, ale inštalácie, kde má materiál funkciu kultúrneho archetypu (voda, chlieb,

svetlo, vrátane kontrastu svetla a tmy), primárneho stavebného materiálu spájaného s pozitívnymi (parafín, kamene, perie) i negatívnymi asociáciami (páchnuce vrecia s pieskom). Môžeme tu hovoriť o podvedomej potrebe umelcov vyhnúť sa estetizovaniu tejto tragickej udalosti. Problém, na ktorý tu narážame, sa týka širšej reflexie holokaustu v umení. Umelci, ktorí vstúpili do synagógy, sa museli vedome alebo podvedome vyrovnávať s otázkou, či je vôbec možné vizuálne vyjadriť tragédiu, ktorej hĺbka je pre tých, ktorí ju neprežili, nepredstaviteľná. Možno práve preto oproti silnému obsahu použili slabú formu minimalistického či banálneho jazyka,“ hovorí Jana Geržová a pripomína ešte jeden opakujúci sa ikonografický motív: tematizáciu prázdna. „Objavuje sa v podobe bielych plátien bez stopy, symbolizujúcich obeť holokaustu (Ľ. Stacho), ako sugestívna zvuková koláž naplňajúca priestor synagógy hlasmi neprítomných (D. Samuels) alebo transparentná svetelná (D. Sadovská), či zvuková inštalácia (A. Oldörp).“ Od pilotného projektu v januári 1995 boli jednotlivé výstavy sprevádzané veľkým záujmom laickej i odbornej verejnosti. K ich reflexii sa po takmer dvadsiatich rokoch vrátila mladšia generácia kurátorov na výstave PARADOX 90 (2014). Trom kurátorským projektom Jany Geržovej sa venoval Juraj Čarný, ktorý si vybral päť inštalácií, pričom sa rozhodol pre radikálny krok – prezentovať ich divákovi virtuálne prostredníctvom iPadu v ruke. „Na druhej strane treba priznať aj to, že časť lokálnej kultúrnej obce sa voči projektom v synagóge vy-medzovala negatívne. Dôvodom nebola len nepripravenosť na tento typ súčasného umenia, ale aj predstava, že trnavská synagóga má byť predovšetkým priestorom na prezentáciu regionálnych umelcov,“ dodáva Jana Geržová. ■

Martin Jurčo, foto: autor

Benjamín Škreko: Už nemusím paberkovať na podenkových témach

Hovorí sa, že január je pre prezentáciu rôznych druhov artefaktov uhorkovou sezónou. Na stretnutí hneď s dvomi novými knihami celý tento rok jubilejného Benjamína Škreka (nar. 1949 v Hrnčiarovciach nad Parnou) sa potvrdilo, že to môže byť presne naopak. Do posledného miesta nabitá čítareň Knižnice Juraja Fándlyho počúvala Benjamínovo rozprávanie nielen o najnovšej básnickej zbierke so slovnou hračkou *Kam z kanapy*, ale aj diela, ktoré vzniklo spoluautorsky. Útla knižka *Pätnásť chrámov a jedna veža* je na medzi básnickej zbierky, populárno-historickej zaujímavosti až po nevšedného sprievodcu Trnavou. K Benjamínovým básňam pridral kus histórie Ladislav Šebák a fotografiami prispel Jozef Šelestiak.

Je všeobecne známe, že Benjamín Škreko pochádza z Hrnčiaroviec nad Parnou, študoval na Filozofickej fakulte UK v Bratislave a že bol dlhé roky literárnym redaktorom v populárnom humoristickom časopise *Roháč*. Tam mal možnosť sa stretnúť s výraznými osobnosťami tohto časopisu ako napríklad Klára Jarunková, Tomáš Janovic alebo Viktor Kubal. Ako autor bol veľmi aktívny aj na poli rozhlasu v podobe rôznych humorných scénok, pásem i mikropoviedok. Knižne debutoval spoluautorsky zbierkou humoresiek *Výhovorka* (1984), a potom až v roku 2011 to bola zbierka *Neskorý zber*. V roku 2015 vydal *Sonety pre Trnavu* (s fotografom Waldemarom Švábenským), neskôr skladby *Babie telo* a *Ja som nespal*. Najnovšia zbierka *Kam z kanapy* vznikla vďaka Združeniu internetových autorov *Pars Artem* a je rozdelená do dvoch častí: *Zákaz klopať* a *Môžeš kričať*. Básne dopĺňajú aj zaujímavé fotografie

Sprava Zlata Matláková, Benjamín Škreko a Ladislav Šebák.

českého fotografa Miroslava Hupytcha, s ktorým sa autor zoznámil ako s hosťom festivalu poézie v Kremnici 2017 a vytvorili tak zaujímavú symbiózu. Názov najnovšej zbierky *Kam z kanapy* naznačuje hľadanie odpovedí na základné životné otázky od medziľudských vzťahov až po existenciálnu neistotu. Jasne to charakterizovala poetka Zlata Matláková: „Benjamín zostáva verný svojej poetike. Z trojice doteraz vydaných básnických súborov potvrdzujú tento fakt i *Sonety pre Trnavu*, hoci sa líšia žánrovo. V zbierke *Kam z kanapy* má každá báseň vlastné poslanstvo a základné ľudské smerovanie. Raz k vnútornému tajomstvu, inokedy k rozšantenej radosťi a k jemnej erotike. Vďaka otvorenosti a uvoľnenosti sú verše priamou výzvou k dialógu s čitateľom, čo môže byť dôsledok toho, že Benjamín je bloger. Do svojich námetov vkladá biografickú esenciu a prepája tak čas s prežitými situáciami od kolísky až po amen. Zjavne ide o rozpamätávanie sa na okamih 'vytisnutia' na tento svet

až po ľahučký tieň existenciálnej osudovosti. Prejavuje sa to napríklad v básňach *Curicullum vitae* alebo *Epitaf*. V básňach nájdeme vnútorné napätie, ale i ľahučkú sebaironiu, ktorá naplňa Benjamínovu poéziu,“ hovorí Zlata Matláková. A tieto myšlienky nielen cez zbierku *Kam z kanapy* potvrdzuje i Benjamín Škreko. „Pomyselný doterajší iný prístup k tvorbe vyplynul asi z toho, že som bol dlho mladý. Sedemdesiatka je časom, keď by človek mal uvažovať aj nad bilanciou a prísť na to, čo je v živote podstatné. Priťahuje ma však stále aj satira a humor. Jednoducho, mám oko, ktoré skúma javy z nadhľadu. To stále funguje. Sú témy, ktoré by iný autor poňal tradičným spôsobom. A tento aktuálny prechod k vážnejšej poézii vo viazanej i voľnej podobe veršov môžeme vnímať aj ako oddych vo forme zmeny činnosti a prostredia,“ hovorí Benjamín a dodáva: „Takáto bytostnejšia poézia je súčasťou môjho pohľadu na život. Na existenciálne témy sa viem pozrieť z nadhľadu. To je možné pri naplnení klasickej tézy,

že na báseň si musí autor nažiť. Ako mladý som si básňami hojil rozjatrené city, dnes sa však už neobzerám za každou brázdou, ale hľadím na úžitok celého poľa. Mám však, našťastie, ešte toľko sebakritickosti, že sa viem spamätať, aby som to pole života nezoral,“ hovorí Benjamín Škreko. Pripomeňme aj ďalšiu spoluautorsky vydanú knihu: Škrekov sonetový veniec o trnavských chrámových dominantách. Ich súčet pätnásť šťastnou náhodou zodpovedá aj stanovenému počtu

sonetov vo venci. So spoluautormi dostal nápad spočítať všetky katolícke kostoly v Trnave, evanjelický, dve židovské synagógy i svätyne aj v okrajových častiach. S fotografom Jozefom Šelestiakom, ktorý už v minulosti knihu o Trnave vydal, a bádateľom miestnej histórie Ladislavom Šebákom v Pätnástich chrámoch a jednej (mestskej) veži vzdávajú hold pamiatkovým aj duchovným hodnotám, ktorými starobylá Trnava pôsobí na svojich obyvateľov a návštevníkov. Náhodné stretnutie básnika s fotografom

a historikom na jednom z pravidelných podujatí v Knižnici Juraja Fándlyho v júni minulého roka vyústilo do tvaru príťažlivej knižky zloženej z formálne autonómnych dvojstrán, na každej s fotkou jedného chrámu, príslušnou historickou notickou a súvisiacim sonetom.

O oboch týchto dielach rozprával v knižnici nielen Benjamín Škreko, ale i Ladislav Šebák. Do života medzi čitateľov ju vypravdili skúsení autori i literárni teoretici Zlata Matláková a Pavol Tomašovič. ■

Jaroslav Lieskovský, foto: archív autora

Vianočný smeč v rézii vsetínských nohejbalistov.....

Celodenný turnaj s kvalitným obsadením bol zároveň Memoriálom Róberta Zwiržinu staršieho

Trnavský vianočný smeč zorganizoval skúsený štáb z NK Slávia pod vedením Petra Hlinku a Mikuláša Hanzlíka. Do mestskej športovej haly prišla na 23. ročník nohejbalová kvalita a nechýbali ani stúpenčí masovej odnože loptovej hry nad nízkou sieťou. Publikum sledovalo aj účinkovanie aktuálnych medailistov z majstrovstiev sveta v Rumunsku. Akcie sa súbežne odvíjali na dvoch ihriskách. Tucet družstiev mal spočiatku na zreteli postupový zisk štvrtfinálovej miestenky. Cez skupinové sito teda v prvej časti prepadli štyri družstvá.

Na palubovke išlo súčasne o Memoriál Róberta Zwiržinu staršieho. Pamiatku zakladateľa tejto koncoročnej súťaže v kráľovskej disciplíne trojíc si prítomní uctili pri príležitosti jeho nedožitého osemdesiatych narodenín. Víťazná trofej putovala za riekou Moravu. Favorizovaný NK Climax Vsetín odsunul v poslednom stretnutí usporiadajúci NK Slávia na rovnako cennú 2. priečku. Ešte predtým sledovali diváci trojsetovú drámu medzi Vsetínom a Košicami. Moravský tím uspel 2:1 (sety 11:10, 7:11, 11:6). Ich semifinálové meranie síl dostalo nádych predčasného finále. Východoslovenský KAC, obhajujúci prvenstvo spred roka, totiž pykal pri pavúkovom rozpise

Loptová hra nad nízkou sieťou má v našom meste vyše polstoročnú tradíciu.

za viaceré pobabrané okamihy v základnej časti. Najlepším hráčom celodenného turnaja sa stal košický smečiar Branislav Belko. V pozícii zapisovateľa pôsobil 81-ročný nestor trnavského športu Eduard Hiža. V mladosti sa venoval skoku do diaľky a do výšky, neskôr bol členom prvotrigového družstva vzpieračov pod záštitou trnavskej Lokomotívy. Hráčsky si vyskúšal aj rekreačný nohejbal.

Čerstvý triumf Vsetínčanov na trnavskej palubovke nebol prekvapením. V posledných dvoch sezónach českej extraligy sa totiž dominantne niesli na majstrovských

vlnách, ba dokonca v auguste 2018 vyhrali Svetový pohár klubových družstiev. Excelentnú formu potvrdili Moravania i v Trnave. NK Climax poslal do slovenského Ríma dva tímy a navyše mal zastúpenie v zostave pod názvom Česko-slovensko (4. miesto). Miešaným družstvom si aktéri pripomenuli 100. výročie spoločného štátu Čechov a Slovákov.

Po skončení turnaja sa súdržná nohejbalová partia presunula na Trojičné námestie, kde populárny country spevák Allan Mikušek dal v ten večer sympatickú bodku za vianočnými trhmi. ■

Jaroslav Lieskovský, foto Jozef Žitňanský

Do Trnavy opäť zavítalo olympijské karate....

Majstrovské medaily si vybojovali aj mladí súťažiaci z usporiadajúceho KK Slovsport

Prehupli sme sa teda do ďalšieho roku. Pretože Novinky z radnice vychádzajú s označením 2019 prvý raz, súčasne v nich mapujeme športové dianie z posledného mesiaca starého kalendára. Trnavské subjekty telesnej kultúry tradične organizovali podujatia aj s finančnou podporou mestského magistrátu. Hneď skraja decembra dostala priestor početná karatistická komunita. Mestská športová hala totiž privítala čitateľov úpolového športu, ktorý bude debutovať pod piatimi olympijskými kruhmi v Tokiu 2020.

Súťažné kimoná si v 37. ročníku trnavského Vianočného turnaja trojčlenných družstiev obliekli muži zo štyroch krajín. Diváci opäť raz sledovali kvalitné súboje v kumite. Víťaznú trofej si odniesol reprezentačný výber Slovenského zväzu karate. So striebornou priečkou sa tentoraz museli uspokojiť obhajcovia prvenstva, reprezentanti Srbska. Finálovému súboju favorizovaných tímov nechýbal dramatický náboj do posledných okamihov. O bronzový stupienok sa rozdelili hostia z Maďarska a zostava domáceho občianskeho združenia v kimonách Slovsportu.

Hlavné dianie však patrilo majstrovstvám Slovenska mladých adeptov. Hoci tej decembrovej noci sa nad Trnavou premiérovu roztrhla snehová perina aktuálneho ročného obdobia v chladnom rúchu, pretekárske absencie z pôvodne prihlásených sa nekonali. Na šiestich tatami súťažili takmer štyri stovky najlepších adeptov vo veku od dvanásť do dvadsať rokov. Na vrchole sezóny zastupovali štyridsaťosem klubov. Dievčatá a chlapci pricestovali zo všetkých častí karatisticky

Vianočný turnaj v karate, súborné cvičenie kata.

zasnúbennej krajiny pod Tatrami, od Bratislavy po Sabinov. Počas takmer jedenásťhodinového maratónu súťažili v kata a kumite. Celková medailová bilancia M-SR zahŕňala pódiové umiestnenia v hodnotení jednotlivcov aj družstiev. Na piedestál sa napokon posunula Športová škola karate z Tupolevovej ulice v bratislavskej Petržalke. Jej výprava nazbierala spolu osem zlatých, päť strieborných a šesť bronzových umiestení. Druhú priečku obsadil KK Iglow Spišská Nová Ves (8 – 3 – 2) a tretí skončil MŠK Žiar nad Hronom (8 – 2 – 6).

Riaditeľku turnaja Renátu Gašparovičovou tešila spokojnosť účastníkov s hladkým priebehom. Podľa jej slov to bolo najkrajšie vysvedčenie pre široký štáb. „Rada oceňujem aj viaceré medailové zásahy talentovaných pretekárov Slovsportu,“ dodala z pozície trénerky. Úvodné pódiové umiestnenie v to majstrovské

predpoludnie získala pre domáce farby nádejná juniorka Nicol Zvolenská, strieborná v súťaži kata. Tiež medaila Jaroslava Pištu vzišla z rovnakej konfrontácie juniorov. Športový zápas kumite sa v kategórii 12 a 13-ročných chlapcov vcelku vydaril Romanovi Geršicovi, bronzovému v kategórii +55 kg. Z ďalších výsledkov neobídme 2. miesta v hodnotení U21 (Martin Hačko, Pavol Bitto). A navyše, družstvo v zložení Hačko, Bitto, Stúpala obsadilo tretí stupienok.

Medzi hosťami nechýbal ani hviezdny Takedži Ogawa (* 24. 11. 1942, Čiba). Rodák z krajiny vychádzajúceho slnka žije v Rakúsku od svojich dvadsiatich siedmich rokov a výraznou mierou sa pričínal aj o rozvoj karate na Slovensku. Japonská ikona, už vlastniaca 10. dan, vystúpila so sólovou zostavou pri slávnostnom otvorení predsviatočného festivalu v trnavskej hale. ■

Jaroslav Lieskovský, foto Marián Bartoš

Bežecké sviatkovanie tradične s trilógiou .....

Dve časti pozvali pelotón na Sláviu, prostredná mala zelenú v historickom centre Trnavy

Džoging sa v našom meste teší veľkej obľube. Prvé litery boli do telovýchovnej kroniky vpísané v polovici decembra 1970, keď na asfaltovo-krosovom okruhu okolo pedagogickej fakulty sme s vysokoškolským kolegom Jánom Szabom pripravili premiéru Behu priateľstva. Víťazné trofeje si z Prednádražia odniesli atletické esá Anton Javorka (ŠK Piešťany) – Ľudmila Lovečková (Slávia Trnava) a v súťaži dvojčlenných tímov Miroslav Šišovský s Ankou Krihovou (obaja TJ VŠ Trnava). Najmä zásluhou Mariána Papiernika, odborného asistenta tamojšej katedry telesnej výchovy, sa metodike behu zdravia začala venovať i z celoslovenského hľadiska priekopnícka pozornosť. Spolu s Dušanom Slančíkom, dôstojníkom voľakedajšieho vojenského útvaru v Trnave, nás napadlo prichystať na 26. decembra 1980 ouvertúru Zimného behu zdravia. Rolu štartérky prijala viacnásobná reprezentantka našej vlasti Ľ. Hlaváčková-Lovečková. Na desaťkilometrovej trati bol vtedy najrýchlejší Jozef Stacho (Agrostav Trnava), kým rámcové preteky na 3 km vyhral Karel Venclík (VÚ Trnava). Pri ostatnom dejstve štefanského behu, už tridsiatom deviatom bez jedinej odmlky, bolo opäť vidieť spomínanú odchovankyňu skalickej atletiky v usporiadateľskom štábe. Jej oddanosť kráľovnej športov je obdivuhodná. A navyše, po trojkraľovom závere mala radosť z celkovej striebornej priečky svojho mladého zverenca Miroslava Šimlaštíka. Tiež stojí za povšimnutie Stachova bežecká dlhovekosť, veď mnohonásobný bezpríspevkový darca krvi úspešne absolvoval aj ZBZ

Trnavská bežecká trilógia bola opäť adresovaná záujemcom bez rozdielu veku či výkonnosti.

Kmečov memoriál ponúkol objektívu aj takéto podmanivé dotyky s trnavskou históriou.

2018. Čerstvý šesťdesiatnik priviedol do trilógiových pelotónov dvoch rodinných príslušníkov, manželku Idu a syna Viktora. Inak, v druhý vianočný sviatok vytvorilo účastnícku listinu 320 aktérov rôzneho veku a výkonnosti. Súčasne išlo o otvárací diel Trnavskej bežeckej trilógie. Tá pokračovala 1. januára 2019 v historickom centre pod názvom Memoriál Ladislava Kmeča. Bý-

valý riadiaci funkcionár TJ Slávia aj okresného výboru telovýchovy nám pomáhal so založením Novoročného behu 1988. Vstupnú kapitolu sme pripravili v Kamennom Mlyne. Kros na 8,5 km vtedy absolvovalo rovných sto bežcov a vyhral ho Karol Lipovský. Všestranný trnavský lodivod krúžil po lesoparkovom okruhu v drese Iskry Vrbové. O rok neskôr sa už pelotón presťahoval na Hlavnú ulicu.

Keď L. Kmeč podľahol 27. januára 1990 nevyliciteľnej chorobe, mal iba 42 rokov. Ďalšia edícia TNB sa teda bežala ako jeho memoriál. Tohtoročné úvodné popoludnie privábilo na štart 31 žiakov (1,5 km) a 315 dospelých (6 km). Kilometre zdravia si odkrútil aj primátor mesta Trnavy Peter Bročka. Záverečnou časťou obľúbeného sviatkovania v maratónkach bola Trojkráľová šestka, bežiaci sa dvadsiaty raz. Napriek nepríjemnému vetru sa na štarte 6,2 km previerky

zoradilo 315-členné pole. Tiež v tomto prípade dal džogingový masu do pohybu legendárny štartér Alexander Hrdlička (* 4. 5. 1945). Bodku za trilógiu položilo dekorovanie jej laureátov v areáli Slávie. Trofej za celkové prvenstvo v TBT 2018/19 si odniesol domáci Lukáš Záhorec súčtom umiestení 5 (2 + 1 + 2). Medzi ženami dosiahla maximálny úspech peziňská vytrvalkyňa Renáta Šikulová (1 + 1 + 1). Na druhé miesto odsunula obhajkyňu predošlého primátu

Dagmar Vargová z AK Bojničky (2 + 2 + 3).

V rámcových pretekoch zimnej série mala navrch Nina Sedgwick. Trinásťročná atlétka Slávie Trnava, piata v behu žiačok na michalovských majstrovstvách SR 2018, je dcérou anglicko-slovenských rodičov. Talentovaná zverenka Oľgy Hajmássyovej-Kubovičovej, bývalej reprezentantky v skoku do diaľky a šprinte, teda prichystala svojej pani trénerke originálny darček k januárovým narodeninám. ■

Jaroslav Lieskovský, foto Eva Charfreitagová st.

Silvestrovské bremeno s triumfom Lomnického

V súťažnom sektore sa predstavil aj Libor Charfreitag mladší, od novembra 2018 člen Siene slávy slovenskej atletiky

Bodku za pestrým decembrovým dňom na trnavských športoviskách dala tridsiata šiesta súťaž v hode bremenom. V novom vrhačskom sektore slávistického areálu Na rybníku bola určená výkonnostným a rekreačným záujemcom. Šiesty raz ju vyhral Marcel Lomnický (* 5. júl 1987, Nitra), okrem iného piaty kladivár z LOH 2016 v Riu de Janeiro. Favorizovaný atlét banskobystrickej Dukly poslal najdlhší pokus dvadsaťsedem centimetrov za štyridsať metrov. Druhý stupienok obsadil jeho klubový kolega Karol Končoš (33,94). Zasúťažil si prišiel aj domáci Libor Charfreitag (* 11. september 1977), hoci s vrcholovou atletikou sa už svojho času rozlúčil. Devätnásťnásobný víťaz Silvestrovskej ceny ukázal, že bremeno s hmotnosťou 10,5 kg ho ešte stále poslúcha. Náčinie hodil do vzdialenosti 33,63 m, znamenajúcej tretie miesto. Vo veteránskej kategórii rozšíril zbierku silvestrovských prvenstiev Trnavčan Roman Bachratý (20,28). Pri neúčasti víťazky ostatných dvoch ročníkov, banskobystrickej guliarskej špecialistky

Silvestrovská cena v hode bremenom 2018 (zľava): predseda AŠK Slávia Vladimír Gubrický, strieborný Karol Končoš, zlatý Marcel Lomnický, bronzový Libor Charfreitag mladší a riaditeľ súťaže Libor Charfreitag starší.

Patricie Slošárovej, získala ženský primát Liborova sestra Eva (Slávia Trnava, 14,16 m). Pódiové partnerky mala v striebornej klubovej kolegyňi Martine Obalovej (13,69) a bronzovej Nikole Ganobčíkovej (TJ Orava Dolný Kubín, 12,60).

V súvislosti s Charfreitagom neobídme ešte jednu pozoruhodnú skutočnosť. Informoval nás o nej generálny sekretár Slovenské-

ho atletického zväzu Vladimír Gubrický. Kladivárskeho majstra Európy 2010 z Barcelony (80,02 m) a bronzového z MS 2007 v japonskej Osake (81,60) totiž uviedli v polovici novembra na bratislavskom gala večere do Siene slávy. Niet pochýb, že 41-ročný kladivár Slávie Trnava si takúto poctu zaslúžil. Z nášho mesta ako tretí, po Jánovi Hajdócy a Antonovi Hajmássym. ■

Jaroslav Lieskovský, foto František Bako, archív Juraja Valu

Futbalový ostrostrelec odišiel na Štedrý deň .....

Vrbovský rodák Jozef Adamec žal úspechy s koženou loptou ako na bežiacom páse

Krutá zvesť o úmrtí ďalšieho bieleho anjela z majstrovského futbalového orchestra Spartaka TAZ Trnava sa rozletela zo slovenského Ríma počas najkrajších sviatkov roka. Jozef Adamec prehral na nemocničnom lôžku márný boj so zákernou chorobou. Na tento svet sa prihlásil 26. februára 1942 vo Vrbovom, navždy nás opustil 24. decembra 2018 v Trnave. Široká verejnosť sa so zosnulým rozlúčila 4. januára 2019 na Štadióne Antona Malatinského.

Talentovanému útočníkovi na poste ľavej spojky bolo od začiatku hráčskej kariéry zrejmé, že ak sa chce výraznejšie presadiť v spleti súperových tíl, musí ísť do toho naplno. Sekvencie jeho celoživotného filmu ponúkajú nepreberné množstvo zaujímavých okamihov. Z trávnikajaž zo súkromia. Strelecký apetít hviezdneho zakončovateľa bol korunovaný štyrmi kanonierskymi trofejami po skončení federálnej ligy. No a Adamcov reprezentačný hetrik do siete brazílskych kanárikov zostane natrvalo zvečnený v zbierke futbalových básní.

Na Jozefa si osobne spomínam najmä z môjho štvorročného pôsobenia na hovorcovskom poste Spartaka. Vtedy sme boli prakticky v každodennom kontakte. Ako športový redaktor mám však v pamäti uložené ďalšie interesantné momenty zo života výnimočného futbalistu. Niektoré som zhrnul v Novinkách z radnice v aprílovom vydaní 2012 pod titulkom Sedemdesiatiny Jozefa Adamca. Zaujímavosťou si ich môžu prostredníctvom internetu prečítať aj s odstupom času.

V spomienkach mi zostalo ešte množstvo ďalších stretnutí so vzácnym človekom s familiárnou prezývkou Hatrlo. Napríklad z môjho vysokoškolského štúdia v tamojšej pedagogickej fakulte, kde vtedy učila telocvik aj Anka Adamcová, pod dievčenským menom Gerháťová viacnásobná reprezentantka ČSSR v basketbale. Manžel občas prišiel v období majstrovskej éry Spartaka TAZ za svojou polovičkou na pracovisko v katedre telesnej výchovy a pre nás, poslucháčov PdF UK, bývalo

Na snímke pred polstoročia je spartakovská útočná formácia (zľava) Adam Farkaš, Valerián Švec, Ladislav Kuna, Jozef Adamec, Dušan Kabát.

December 2016: Jozef Adamec pri vianočnom večierku mládežníckej futbalovej akadémie, ktorá nesie jeho meno.

potešením zahrať si s ním rekreačný futbal. Keď sme vo veľkej aule našej alma mater pripravili verejnú nahrávku vtedy známej rozhlasovej relácie Na modrej vlne, beznádejne zaplnené hľadisko aplaudovalo interpretom Helene Vondráčkovej, Vlaste Ka-

hovcovej a Josefovi Lauferovi s kapelou Jiřího Vondráčka (speváčkin brat), kým dialógové libreto nám úsmevne vyšperkovala dvojica Ida Rapačiová (herečka) – Jozef Adamec.

V decembri 2016 zavítal Jozef, spolu s bratom Emilom, rovnako

bývalým ligovým hráčom Sparta-ka, na predvíanočný večerok do kultúrneho domu v Krakovanoch. Plnej sále som sprostredkoval rozhovor so svetoznámu futbalovou persónou. Nezabudnuteľný kanonier a neskôr tréner totiž tamojšiemu vidieckemu regiónu so sídlom v Trebaticiach prepožičal svoje meno pri zrode akadémie pod názvom Centrum futbalovej mládeže Jozefa Adamca. „Želám vám, aby ste to vo futbale dotiahli ďaleko. K tomu je treba veľmi veľa úsilia, odriekania a pevnej vôle v tréningoch aj zápasoch,“ povedal v ten večer desiatkam mladých obdivovateľov. Istý čas vykonával poslanceckú funkciu v Mestskom zastupiteľstve mesta Trnavy. Adamcove

GK

Hrajte kráľovskú hru s Novinkami z radnice

Záver šachovej partie: Šarmír – Puškáš, 4. liga A22, postavenie po ťahu 54. – Kf8

Kráľovská hra sa môže stať pre človeka záľubou na celý život, tak ako sa stalo v prípade známeho trnavského šachistu Miroslava Puškáša (* 21. 11. 1938). Zdá sa, že tejto náročnej logickej hre zostane verný až do konca svojho dlhého života. Šachu sa nevenoval len ako hráč praktického šachu (jeho max. Elo dosiahlo 2 220 bodov v januári 1998 a s pribúdajúcim vekom postupne klesalo pod hranicu 2 000), ale aj ako aktívny organizátor medzinárodných šachových turnajov alebo ich rozhodca. Bez jeho prítomnosti ako keby sa ani nemohli konať. Z mnohých medzinárodných turnajov spomenieme aspoň Šachové festivaly Tirnavia alebo Slovak Open v Hlohovci, kde sa dokonca niekoľkokrát zúčastnil aj na riešiteľskej súťaži šachových problémov organizovanej Gorazdom Kollárikom. Zostal nám nezmazateľne v pamäti, ako sa v spoločenskom obleku s viazankou na krku hrdo pomalým krokom prechádzal so

skúsenosti boli širokospektrálne a pre nás, pracovníkov MsÚ, veľmi cenné.

Jozef, vďaka za všetko, čo si urobil pre športovú a najmä futbalovú Trnavu.

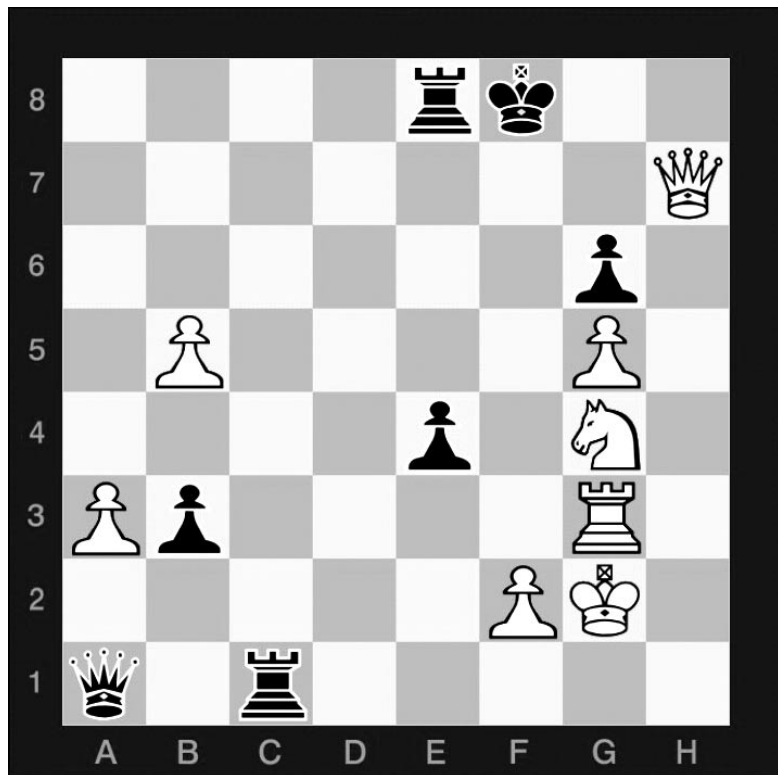
Futbalová vizitka Jozefa Adamca

■ Hráčska kariéra: Spartak Trnava, Dukla Praha – základná vojenská služba, Slovan Bratislava (celkovo 383 ligových zápasov / 170 gólov), Slovan Viedeň (hrajúci tréner), reprezentácia Československa (44 zápasov / 14 gólov)

■ Úspechy: dvojnásobný účastník majstrovstiev sveta (Čile 1962 – striebro, Mexiko 1970), sedemnásobný majster Československa – Dukla Praha (1962, 1963), Spartak Trnava (1968, 1969, 1971,

1972, 1973), semifinista Európskeho pohára majstrov 1969, víťaz Stredoeurópskeho pohára 1967, štyrikrát najlepší kanonier federálnej ligy (1967, 1968, 1970, 1971), sedemkrát medzi 10 najlepšími futbalistami roka ČSSR, štvornásobný víťaz Československého pohára (Dukla 1961, Spartak 1967, 1971, 1975)

■ Trénerská dráha: Spartak Trnava (asistent), Slovan Viedeň, Slovan Duslo Šaľa, Dukla Banská Bystrica, Vorwärts Steyr, Inter Bratislava, Dukla Banská Bystrica, Bohemians Praha, Tescoma Zlín, DAC Dunajská Streda, Spartak Trnava, Tatran Prešov, reprezentácia Slovenska, Slovan Bratislava, Artmedia Petržalka, športový riaditeľ Spartaka. ■

vztýčenou hlavou po hracej sále a na saku mal odznak s nápisom „Arbiter“, lebo tak to predpiso-

vali pravidlá, aby aj zahraniční šachisti vedeli, na koho sa majú obrátiť v prípade sporu so svojim

súperom. Keď zbadal niekoho známeho medzi divákmi, tak pristúpil k nemu a podal mu ruku na znak priateľstva, lebo sa tešil, že medzi obyvateľstvom je záujem aj o duševný šport. Snažil sa, aby každý šachový turnaj prebehol v duchu fair play, aby neboli porušené žiadne pravidlá. Ak sa vyskytla nejaká kritická situácia, kde vzniklo podozrenie z možného klamanja najmä v závere súťaže, tak neváhal pricestovať na vykonanie kontroly. Veľmi ho mrzelo, že po roku 1989 zanikli viaceré šachové turnaje pre nedostatok peňazí alebo, ako sa dnes moderne hovorí, sponzorov. V roku 2018 ho mohli pamätníci nečakane na krátky čas uvidieť aj na televíznej obrazovke v relácii Zlaté časy s moderátorkou Elenou Vacvalovou a jej stálym hosťom Milanom Lasicom, kde športový komentátor Marcel Merčiak a jeho kolega z pražskej televízie mali za úlohu komentovať priebeh šachovej partie. Komentár bol sprevádzaný čiernobielym videoklipom, ale podľa jeho kvality bolo vidieť, že je už poriadne starý, kde dvaja starší páni sedeli za šachovým stolíkom a hrali šach. V jednom z nich mohli pozorní diváci spoznať práve Mira. Jeho súperom v dueli bol Leopoldovčan Rudolf Marko, s ktorým spoločne organizovali súťaže v bývalom Západoslovenskom kraji ešte v období budovania základov socializmu v päťdesiatych i šesťdesiatych rokoch minulého storočia. Je neuveriteľné, čo všetko sa ešte dá nájsť vo filmových archívoch RTVS.

O šachistoch netreba len všeobecne písať, ale aj ukázať ich šachové majstrovstvo v praktickej partii. Vybrali sme jednu z jeho mnohých, kde duelanti hrali menej známy variant zo španielskej hry (C65). V partii s viacerými chybami na oboch stranách nakoniec zvíťazil ten, kto sa posledný nemýlil. O vý-

sledku duelu rozhodol 55. ťah, kde sa miska váh mohla prikloniť na stranu bieleho i čierneho. Ako mal správne hrať biely? Otázkou kladieme našim čitateľom – riešiteľom. Z víťazstva sa nakoniec tešil dnes už 80-ročný Miroslav Puškáš. Záhadou zostal 18. ťah, kde obaja vykonali hrubú chybu, ktorú nedokázali využiť vo svoj prospech.

Miloš Šarmír

– Miroslav Puškáš

4. liga A22 (26. 10. 2014)

1.e4 e5 2.Jf3 Jc6 3.Sb5 Jf6 4.d3 [4.0-0 Sc5 5.]e5 J:e4 6.De2 De7 7.D:e4 J:e5 8.d4 Jc6 9.Dg4 f5 10.Dh5+ g6 11.Dd1 J:d4 12.b4 Sb6 13.c4 0-0 14.Sb2 J:b5 15.c:b5 Df7 16.De1 h6 17.Dc3 Kh7 = (15. - D:b4?? 16.Dd5+ Vf7 17.De5!)] 4. - d6 (4. - Sc5 5.0-0 d6 6.Ja4 Sb6 7.J:b6 a:b6 8.c3 Sd7 9.Sa4 Je7 10.Sc2 Jg6 11.h3 0-0 12.0-0 h6 13.Ve1 Ve8 14.d4 Sc6! 15.d:e5 d:e5 = Carlsen vs. Anand, Londýn 2012) 5.c3 (5.0-0 g6 6.d4 Sd7 7.d5 Je7 8.S:d7+ J:d7 9.c4 Sg7 10.Jc3 0-0 11.Se3 h6 12.Je1 f5 13.f3 g5 14.Jd3 Jf6 15.c5 Kh8 16.Vc1 Dd7 Svidler vs. Aleksejev, Dagomys 2008) 5. - Sg4 (5. - Sd7 6.0-0 g6 7.Ve1 Sg7 8.Jbd2 0-0 9.Jf1 Ve8 10.Sa4 h6 11.Jg3 d5 12.h3 d:e4 13.d:e4 De7 14.Sc2 Vad8 15.De2 a6 Cabrilo vs. Portisch, Manila 1990) 6.h3 Sd7 7.Se3 Se7 8.Jbd2 0-0 9.Sa4 h6 10.0-0 Ja5 11.Sc2 c5 12.Ve1 Jc6 13.Jf1 Ve8 14.Jg3 Sf8 15.Jh2 b5 16.Dd2 Vc8 17.Vad1 Dc7 18.Jh5? (18.Jf3 a6 19.Ve2 d5 20.De1 Se6 21.a4 b4 22.Vc1 Vb8 23.Va1 b3 24.Sb1 Ved8 25.Sc1 Sd6 =/+) 18. - Jh7? (18. - J:h5!! 19.Sb3 Jf6 20.Jf1 Ja5 21.Sc2 d5 22.f3 Se6 23.e:d5 J:d5 24.Sf2 f6 -+) 19.g4 g6 20.Jg3 Se6 21.a3 De7 (21. - Jd4!? 22.c:d4 c:d4 23.S:d4 D:c2 24.Se3 D:d2 25.V:d2 a6 26.Jf3 Sb3 27.d4 Jf6 28.g5 h:g5 29.S:g5 Sg7 30.d:e5 d:e5 31.Vd6 Ve6 =) 22.Kg2 Sg7 23.De2 Df8 24.h4 De7 25.Vh1 Df8 26.Vdg1?! (26.Vhe1 Sf6 27.h5 Sg5 28.Vf1

Sf4 29.Dd2 S:e3 30.D:e3 Jf6 31.h:g6 f:g6 32.g5 h:g5 33.D:g5 Df7 34.f4 Jh7 35.Dh4 e:f4 36.D:f4 D:f4 37.V:f4 Je5 =) 26. - a5 27.Kf1 d5 28.Jf5 S:f5 29.e:f5 d4 30.S:h6 (30.f:g6 f:g6 31.Sc1 Df7 32.g5 h:g5 33.h:g5 b4 34.Df3 b:c3 35.D:f7+ K:f7 36.b:c3 d:c3 37.Sb3+ Ke7 38.Jg4 Jf8 39.Kg2 Ved8 40.Ve1 V:d3 41.Se3 Vd4 42.Kg3 Vb8 43.S:d4 c:d4 44.Sa4 Kd6 45.f3 Je7 46.Vb1 V:b1 47.V:b1 Jh7 48.Vb6+ Kc7 -/+) 30. - S:h6 31.g5 Sg7 32.f6 Sh8 33.Jg4 Dd6 34.h5 d:c3 35.b:c3 e4 36.h:g6 f:g6 37.f7+ K:f7 38.V:h7+ Sg7 39.De3 Kg8 40.Dh3 Df4 41.Sb3+ c4 42.d:c4 a4 43.Sa2 Ja5 44.c:b5+ Jb3 45.Je3 V:c3 46.Vg3 Vc1+ 47.Kg2 De5 48.Jg4 Da1 49.V:g7+? (49.Dh2! Vb8 50.Jf6+ S:f6 51.Va7 Sg7 52.Vh3 Sf8 53.V:a4 V:b5 54.S:b3+ V:b3 55.V:b3 Vc5 56.Dh4 De5 57.V:e4 D:g5+ 58.Dg4 Kg7 59.a4 Vf5 60.Vb7+ Kf6 61.D:g5+ V:g5+ 62.Kf3 Vf5+ 63.Vf4 V:f4+ 64.K:f4 +-) 49. - K:g7 50.Qh6+ Kf7 51.Qh7+ Kf8 52.Qh6+ Kf7 53.S:b3+ a:b3 54.Dh7+ Kf8 (Pozri diagram!) 55.D:g6?? Vg1+ 56.Kh3 Df1+ 57.Kh4 Vh1+ 58.Jh2 V:h2+ 59.Kg4 Dd1+ 60.f3 Dd7+ 61.Kf4 Vh4+ 62.Vg4 V:g4+ 63.f:g4 Df7+ 0-1 Pridávame ešte jednu jeho víťaznú partiu v sicílskej obrane (B88), ale bez hlbšieho komentára, na domácu analýzu. Prezradíme, že čierny urobil rozhodujúcu chybu vo svojom 43. ťahu.

Miroslav Puškáš – Peter Valach

4. liga A22 (7. 12. 2014)

1.e4 c5 2.Jf3 d6 3.Sc4 Jf6 4.Jc3 (4.d3 Jc6 5.c3 g6 6.Sb3 Sg7 7.0-0 0-0 8.Ve1 b6 9.Jbd2 Sa6 10.Jf1 Je5! 11.Sc2 Dc7 12.h3 e6 13.J3h2 Jc6 14.f4 e5 15.Jg4 J:g4 16.D:g4 f5!? 17.e:f5 g:f5 18.Df3 Je7 19.Jg3 Sb7 20.Df2 Kh8 Benjamin vs. Baklan, Moskva 2001) 4. - e6 5.0-0 Se7 6.d4 c:d4 7.J:d4 0-0 8.Sd3 e5 9.Jde2 Se6 10.Jg3 a6 11.Kh1 Jbd7 12.Jd5 S:d5 13.e:d5 g6 14.c4 Ve8 15.f4 e:f4 16.S:f4 Db6 17.Dc2 Sf8 18.Df2 D:f2 19.V:f2 Jg4 20.Ve2 V:e2 21.S:e2 Jge5

22.Vd1 Ve8 23.Kg1 Jc5 24.b3 Sg7
25.Kf1 Kf8 26.h3 f5 27.Sc1 Jed7
28.Sf3 Jf6 29.Sa3 b6 30.Ve1 V:e1+
31.K:e1 Ke7 32.Ke2 f4 33.Jh1 Jfd7
34.Jf2 Sd4 35.Jd3 J:d3 36.K:d3
Se5 37.Sg4 Jf6 38.Sc8 a5 39.b4 a:
b4 40. S:b4 g5 41. e1 Kd8 42.Sf5
h6 43.a4 Ke7?? 44.Sf2 Jd7 45.S:
d7 K:d7 46.S:b6 h5 47.Ke4 g4
48.h:g4 h:g4 49.a5 g3 50.Sg1 Kc7
51.a6 (51.- Kb8 52.c5 Ka8 53.c6
Kb8 54.Sb6 Sf6 55.a7+ Ka8 56.c7
Kb7 57.a8D+ K:b6 58.c8D Kb5
59.Daa6+ Kb4 60.Dcc4 mat, 57.
- K:a8 58.c8D mat) 1-0
Pri príležitosti vzácneho život-
ného jubilea želáme Mirovi Puš-
kášovi do ďalších rokov života

pevné zdravie, veľa víťazných
partii a nech ešte dlho zostane
medzi nami!

**Riešenie záveru partie Veselý
vs. Burg:** 32.Dh3+! Kb7 33.V:
f7+ Kb6 34.Vf6+ Ka7 35.Dh7+
Kb8 36.Dh2+ Kc8 37.Dh3+
Kb8 38.Dg3+Kc8 39.Vc6+ Kb7
40.Dc7+ D:c7 41.V:c7+ K:c7 42.S:
e4 V:d4 43.S:d3 Va4 44.Vd1 J:d3+
45.V:d3 b:c2 46.K:c2 Va5 47.Vg3
Kc6 +/=; 32. - Sf5? 33.V:d8+ D:d8
34.J:f5 b:c2 35.Jd4+ Kc7 36.Dg3+
Kc8 37.Dg4+ Kb8 38.Df4+ Dc7
39.Df6 Kc8 40.Vf2 Dd7 41.Db6
Dc7 42.Sh3+ Jd7 43.S:d7+ D:d7
44.Jb5 f5 45.g:f6 Dh7 46.Ja7+
Kd7 47.Dc6+ Kd8 48.Dc8 mat.

Niektorí praktickí šachisti zane-
vrelí na korešpondenčný šach,
lebo vraj v ňom hrajú proti sebe
len počítačové programy. Na
druhej strane sa dá oponovať,
že sa v ňom hrajú šachové par-
tie vysokej teoretickej úrovne,
tak ako bola táto, ktorú si doma
prehrávali naši čitatelia. Na 4.
šachovníci priateľského stretnutia
Slovensko – Holandsko hral aj
ďalší trnavský veľmajster v koreš-
pondenčnom šachu Alois Lanč
tiež s dvoma remízami; z mla-
dých šachistov hrali Rastislav
Kavoň (dve výhry) a Lukáš Bango
(dve prehry) na konci peletónu
zo ŠK Komplet Modranka. ■

ZÁPADOSLOVENSKÉ MÚZEUM

BUDOVA NA MÚZEJNOM NÁM. 3
tel.033/5512913, 033/5512 911, zsm-
zeum@zupa-tt.sk, www.zsmuzeum.sk
OTVÁRACIE HODINY:
Ut – pia 8.30 – 17.00 h
Víkend 11.00 – 17.00 h
V pondelok zatvorené

VÝSTAVY.....

■ 5. februára o 16.00 H FOTODIALÓG

Autorská výstava fotografa Ladisla-
va Szabóa
do 17. marca 2019

■ JOZEF BERNADIČ (1901 – 1989) Z CÍFERA A JEHO ZBIERKA KERAMIKY

Výstava k 30. výročiu úmrtia
do 17. marca 2019

■ AUGUST '68

Dokumentárna výstava k 50. výročiu
udalostí
predĺžená do 17. 3. 2019

■ MICHALEC, MOTULKO, FILÍ- PEK – FOTOGRAFI TRNAVY

Pri príležitosti 780. výročia udele-
nia výsad slobodného kráľovského
mesta Trnave
do 17. 3. 2019

■ MINERÁLY SVETA

geologická výstava doplnená foto-
grafiami
do konca februára 2019

■ ZBIERKOVÝ PREDMET MESIACA

Predmet z paleontologickej zbierky

SPOLUPRÁCA S NÁVŠTEVNÍKMI

■ CYKLUS PREDNÁŠOK NA OBJEDNANIE

Ludový odev trnavského regiónu
Sprievod expozíciou komentovaný
Mgr. Anetou Vlčkovou

■ KVÍZ O MÚZEU

Vedomostný kvíz pre žiakov II.
stupňa ZŠ, VI. – IX. ročník, rozší-
ruje informácie o činnosti múzea
ako pamäťovej inštitúcie
Sprievodné podujatie k návšteve
expozícií a výstav ZsM je v cene
vstupného – na požiadanie

DOM HUDBY

M. SCHNEIDERA TRNAVSKÉHO

Ul. M. Schneidera Trnavského 5, Tr-
nava

ZIMNÁ SEZÓNA 1. 11. – 28. 2.

Vstup len na objednávku, návštevy
prosíme ohlasovať cez pracovné dni
u lektorov v hlavnej budove na tel.č.
033/ 5512 913

Expozície .....

Pamätná izba Mikuláša Schneidera
Trnavského, Dvorana slávy dobra,
S láskou za pravdu, expozícia z cir-
kevných dejín Trnavy

VÝSTAVY.....

■ KAROL ELBERT – SKROMNÝ LYRIK SWINGU

Dokumentárna výstava o živote
a diele hudobného skladateľa
v spolupráci s Hudobným múzeom
SNM
do 24. 3. 2019

■ POZNÁTE HUDBNÉ NÁSTROJE?

výstava zo zbierok ZsM
do 24. 3. 2019

PODUJATIA .....

■ SPOLUPRÁCE SO ŠKOLOU

Mikuláš Schneider-Trnavský – ve-
domostný kvíz pre žiakov II. stupňa
ZŠ, VI. – IX. ročník, sprievodný
program k expozícií o živote a diele
hudobného skladateľa Mikuláša
Schneidera-Trnavského

MÚZEUM KNIŽNEJ KULTÚRY

Námestie sv. Mikuláša 10, tel. č. 033/
5514421

ZIMNÁ SEZÓNA 1. 11. – 28. 2.

Vstup len na objednávku, návštevy
prosíme ohlasovať cez pracovné dni
u lektorov v hlavnej budove na tel.č.
033/ 5512 913

EXPOZÍCIA

■ WILLIAM SCHIFFER

život a dielo sochára a medailéra

VÝSTAVY.....

■ ZACHRÁNENÉ POKLADY

Zreštaurované historické tlače z fondov ZsM do 25. 3. 2019

■ SLOVÁCI, PÍŠTE

PO SLOVENSKY!

Výstava k 250. výročiu narodenia A. Bernoláka do 31. 12. 2019

PODUJATIA .....

■ PROGRAM SPOLUPRÁCE SO ŠKOLOU

Tvorivé dielne pre 1. stupeň ZŠ: Knižné iniciály – kreslenie farebných iniciál podľa vzoru
Program pre 2. stupeň ZŠ: Čítanie z kníh Antoine de Saint-Exupéryho Malý princ a Richarda Bacha Čajka Jonathan Livingston

GALÉRIA J. KONIARKA

tel.: +421 33 55 11 659
imfogjk., www.gjk.sk

PRIPRAVOVANÉ VÝSTAVY:

■ 7. februára o 18.00 h v Kopplovej vile

Juraj Kollár: PRÍZEMIE

Vernisáž autorskej výstavy solitérneho predstaviteľa súčasnej slovenskej maľby (*1981). Na prevažne veľkoformátových obrazoch z obdobia posledných rokov zachytáva kontinuitu obsahu a dynamiku premeny formálneho prejavu. Kurátorka: Katarína Bajcurová do 24. 3. 2019

■ 14. februára o 18.00 h v Synagóge – Centre súčasného umenia

Erika Miklóšová:

ZÁTIŠIE S DRAPÉRIAMI II.

Vernisáž výstavy veľkoformátových kresieb mladej slovenskej maliarky (*1984), ktorých námetom sú výjavy z rodinného archívu. Ich prekresľovaním a zmenou mierky formátu vnáša do nich nové asociácie, ako aj širšie pole spoločenských a výtvarných postrehov. Kurátorka: Alexandra Hollá do 31. 3. 2019

AKTUÁLNE VÝSTAVY:

■ (ID)entity

Výstava komorných figurálnych objektov Ivety Tomanovej a veľkoformátových grafík – hĺbkotlačí Dušana Pacúcha

Kurátor: Roman Popelár do 3. 2. 2019 v Kopplovej vile

■ NO YESTERDAY

/ NO TOMORROW

Prierezová výstava tvorby manželskej a umeleckej dvojice z Ukrajiny (Vlad Yurashko – objekt / inštalácia, Vika Shumskaya – maľba) Kurátori: Roman Popelár, Peter Molari do 3. 2. 2019 v Synagóge – Centre súčasného umenia

■ Master's Eye Award 2018

– Lech Majewski (TPT 2018)

Výstava predĺžená do 3. 2. 2019

■ Yossi Lemel: Last Chasid of Radomsko (TPT 2018)

Výstava predĺžená do 3. 2. 2019
Synagóga – Centrum súčasného umenia

■ Shut up! Voice of democracy in danger (TPT 2018)

Výstava predĺžená do 3. 2. 2019
Záhrada Kopplovej vily

AKCIE / AKTIVITY.....

■ Komentovanú prehliadku k výstave NO YESTERDAY / NO TOMORROW v Synagóge – Centre súčasného umenia 3. februára 2019 za účasti autorov uvedú kurátori výstavy Roman Popelár a Peter Molari

■ ART Laboratórium 2019

Tvorivé dielne a výtvarná tvorba k aktuálnym výstavám pre MŠ, ZŠ, SŠ podľa záujmu škôl

KNIŽNICA J. FÁNDLYHO

Rázusova 1

Zákaznícka linka: 033/5513896

Mobil: 0911 098664 (do 14.30 h)

kniznica@kniznicatrnava.sk

www.kniznicatrnava.sk

■ 1. februára o 10.00 h

v oddelení pre deti

VEDOMOSTNÝ MILIONÁRIK

Polročné prázdniny v knižnici – zábavná súťaž pre prázdninujúce deti

■ 6. februára o 10.00 h v čitárni NOVÁ MATURITA

Z ANGLIČTINY

Prednáška pre študentov maturitných ročníkov SŠ. Rozbor vzorových cvičení, tipy, ako sa pripraviť na maturitu z anglického jazyka. Prednáša Jana Bérešová

■ 7. februára o 16.00 h

v čitárni

DÉMON CHLAST

Beseda s Johnym Peťkom, bývalým hercom martinského divadla a moderátorom Rádía Rebeca a Fun rádia

■ 14. februára o 14.00 h

v oddelení pre deti

KNIŽNÍČNÉ SRDIEČKO

Valentínska tvorivá dielňa pre deti

■ 14. februára o 17.00 h

v čitárni

CESTOU NECESTOU ZA PO-LÁRNYM SLNKOM

Stretnutie so Svetozárom Krnom, priekopníkom slovenskej expedičnej a diaľkovej turistiky

■ 19. februára o 9.00 h

v učebni

MOZGOVÝ JOGGING I.

Kurz tréovania pamäti pre seniorov. Pozývame všetkých, ktorí si chcú osvojiť techniky tréovania pamäti a ich využitie v každodennom živote. Na kurz sa môžete prihlásiť v knižnici osobne alebo telefonicky na čísle 033/55 11 782 alebo e-mailom na adrese bio@kniznicatrnava.sk. Počet účastníkov kurzu je limitovaný, preto sa prihláste včas

■ 21. februára o 17.00 h

v čitárni

TRNAVSKÉ ŽELEZNICE

Rozprávanie s Markom Englerom nielen o najnovšej knihe Bohuša Kráľoviča. Spomínanie na tohto neúnavného zberateľa a milovníka Trnavy. Moderuje Martin Jurčo

■ 28. februára o 17.00 h

v čitárni

POLYCHROMATICKÉ JABLKO

Prezentácia básnickej zbierky Simony Dolníkovej. Host: Ján Tazberík, hudba: Family Friend, umelecký prednes: Tomáš Mosný, moderuje Pavol Tomašovič

■ ZAŽEŇ NUDU S NAMI – ZÁBAVNÝMI SÚŤAŽAMI

Päť prázdninových dopoludní pre deti Trnavského kraja počas jar-
ných prázdnin

25. 2. o 10.00 h Milión vedomostí

26. 2. o 10.00 h Nehádaj sa, hádaj
s nami

27. 2. o 10.00 h Kufor plný vedomostí

28. 2. o 10.00 h Literárny vševedko

1. 3. o 10.00 h S abecedou do sveta

■ **27. februára o 10.00 h**

v učebni

VOJTECH

Kino pre nevidiacich a slabozra-
kých, premietanie s audio kome-
ntárom a obrazom

■ **FELIX MENDELSSOHN-
-BARTHOLDY**

Hudobno-slovné pásmo pri prí-
ležitosti 210. výročia narodenia
nemeckého hudobného skladateľa
obdobia romantizmu pre žiakov 2.
stupňa ZŠ a pre študentov SŠ v hu-
dobnom oddelení, Ul. M. Schnei-
dera Trnavského 5

■ **FAŠIANGY**

Hudobno-slovné pásmo o tradi-
ciách a zvykoch nášho ľudu pre
žiakov 1. stupňa ZŠ a pre školské
kluby v hudobnom oddelení, Ul.
M. Schneidera Trnavského 5. Zá-
ujemcovia o kolektívnu návštevu
si môžu dohodnúť termín osobne
v hudobnom oddelení, telefonicky
033/55 11 590 alebo e-mailom
hudobne_oddelenie@kniznicatr-
nava.sk

■ **SCRABBLE V KNIŽNICI**

Stretnutia seniorov pri súbojoch
v slovnej hre Scrabble v čitárni
každú stredu o 14.00 h

Aj v roku 2019 ponúkame pre no-
vých čitateľov rodinný preukaz za
výhodnú cenu. Bližšie informácie
na www.kniznicatrnava.sk
a v každom výpožičnom oddelení

DIVADLO JÁNA PALÁRIKA

Tel.: 033/551 11 25

email: pokladnaja.sk, www.djp.sk

■ 1. piatok 19.00 ACH TIE ŽENY,
ACH TÍ MUŽI

■ 2. sobota 15.30, 19.00 ČO SA
SNÍVA TRPASLÍKOM – Radošinské
naivné divadlo

■ 3. nedeľa 15.30, 19.00 ČO SA
SNÍVA TRPASLÍKOM – Radošinské
naivné divadlo

■ 5. utorok 19.00 TIMON ATÉNSKY
– derniéra

■ 6. streda 19.00 RODINNÝ PAR-
LAMENT

■ 8. piatok 19.00 NEPREBUDENÝ

■ 9. sobota 19.00 PRED OPONOU
– divadelná talkshow

■ 14. štvrtok 10.00 Francis Veber:
DRAHÝ ŠPÁS – verejná generálka
19.00 Francis Veber: DRAHÝ ŠPÁS
– predpremiéra

■ 15. piatok 19.00 Francis Veber:
DRAHÝ ŠPÁS – PREMIÉRA

■ 16. sobota 19.00 DRAHÝ ŠPÁS

■ 18. pondelok 10.00 MODRÝ
VTÁK

■ 19. utorok 10.00 OSTROV PO-
KLADOV

■ 20. streda 10.00 MLYNÁRKIN
PYTAČ

19.00 ĽAPÁKOVCI

■ 21. štvrtok 10.00 ZMIERENIE
ALEBO DOBRODRUŽSTVO PRI
OBŽINKOCH

■ 22. piatok 18.00 POCTA DU-
ŠANOVI NEBYLOVI – Súkromné
tanečné konzervatórium Dušana
Nebylu v Trnave

■ 23. sobota 19.00 GÁDŽO EX-
PRES – tanečné zoskupenie PAR-
TIA

■ 24. nedeľa 16.00 ČARODEJNICE
– ACTORES Rožňava

■ 26. utorok 10.00 MALÝ PRINC

■ 27. streda 19.00 SLUHA DVOCH
PÁNOV

■ 28. štvrtok 19.00 DRAHÝ ŠPÁS

Štúdio .....

■ 4. pondelok 19.00 KOPANEC

■ 7. štvrtok 10.00 PALÁRIK ALEBO
BESKYDOV

TRNAVSKÉ MATERSKÉ CENTRUM

Okružná 20, 917 01 Trnava, tel.

č.. 033/5341054, 0907 790 046,

www.trnavskemc.sk,

trnavske.mc@centrum.sk

■ **1. 2. / 10.00 ŠIKOVNÉ
RÚČKY** – Girlanda, vhodná deko-
rácia nielen na fašiangy, ale aj na
každú party

■ **4. 2. / 10.00 MONTESSORI
HERNÍČKY** – potrebné nahlásiť sa
vopred, vstupné 2 € pre rodinu
16.30 ENGLISH TEATIME – anglic-
ké konverzácie s Mackou, nahlaso-
vanie vanma@seznam.cz

■ **5. 2. / 9.00 HUDOBNÁ
ŠKOLA YAMAHA – Robík**
10.00 a 11.00 Prvé krôčiky k hudbe

■ **6. 2. / 10.00 ZDRAVÉ
NÔŽKY** – cvičenia na predchá-
dzanie plochým nôžkam

■ **10.30 HOVORTE O SVOJICH
NÁPADOCH** – Mesto Trnava rado
finančne podporí vaše zaujímavé
nápadky na aktivity. Ako? To sa
dozviete od Lenky Vančovej z kan-
celárie primátora

■ **7. 2. / 9.00 CVIČENIE PRE
ŽENY – účinná zostava cvikov
na chrbticu, brušné svalstvo
a dolné končatiny**

■ **10.00 RHYMES TIME** – anglické
rýmy a pesničky pre deti do 3 ro-
kov, vstupné 2,5 € vrátane herne

■ **8. 2. / 10.00 PODPORNÁ
SKUPINA NOSENIA DETÍ – na-
hlasovanie [nosime.deti.trnava-
va@gmail.com](mailto:nosime.deti.trnava@gmail.com)**

■ **11. 2. / 10.00 ŠIKOVNÉ RÚČ-
KY** – Karnevalová maska, tvori-
vé dielne pre rodičov s deťmi

■ **16.30 ENGLISH TEATIME** – ang-
lické konverzácie s Mackou, nahla-
sovanie vanma@seznam.cz

■ **12. 2. / 9.00 HUDOBNÁ ŠKO-
LA YAMAHA – Robík**
10.00 a 11.00 Prvé krôčiky k hudbe

■ **17.00 CVIČENIE PRE ŽENY
VLASTNOU VÁHOU**, nahlasova-
nie na 0911 088 078

■ **13. 2. / 10.00 SPIEVANKY**
– veselé detské pesničky
s gitaristom Ľubošom

■ **16.00 ZDRAVÉ NÔŽKY** – cvi-
čenia na predchádzanie plochým
nôžkam

■ **14. 2. / 9.00 CVIČENIE PRE
ŽENY – účinná zostava cvikov
na chrbticu, brušné svalstvo
a dolné končatiny**

■ **9.45 LIFE KOUČING** – Úspeš-
né myslenie, nahlasovanie na
0915 037 137, vstupné 5 €

■ **15. 2. / 10.00 RIZIKÁ OD-
MIEN A POCHVÁL** – moderova-
ná diskusia

■ **18. 2. / 10.00 MONTESSORI**

HERNÍČKY – potrebné nahlásiť sa vopred, vstupné 2 € pre rodinu

16.30 ENGLISH TEATIME – anglické konverzácie s Mackou, nahlasovanie vanma@seznam.cz

19. 2. / 9.00 HUDOBNÁ ŠKOLA YAMAHA – Robík

10.00 a 11.00 Prvé krôčiky k hudbe 17.00 CVIČENIE PRE ŽENY

VLASTNOU VÁHOU, nahlasovanie na 0911 088 078

■ **20. 2. / 10.00 ZDRAVÉ**

NÔŽKY – cvičenia na predchádzanie plochým nôžkam

16.00 KARNEVAL – rodinné podujatie plné zábavy, tanca, súťaží, odmien... O zábavu sa postarajú Jaja a Daďa, vstup len na vopred zakúpené lístky v predpredaji do 19. 2., 3 € /osoba, pri viacdetných rodinách zľava

■ **21. 2. / 10.00 RHYMES TIME**

– anglické rýmy a pesničky pre deti do 3 rokov, vstupné 2,5 € vrátane herne

■ **22. 2. / 10.00 PODPORNÁ SKUPINA DOJČIACICH MATIEK**, vstupné 2,5 €

■ **25. 2. / 9.00 – 12.00 ŠITIE PRE MAMY** – šijeme deťom, kurz šitia na stroji, potrebné nahlásiť sa vopred do 18. 2., úvodné informačné stretnutie bude s prihlásenými v stredu 20. 2. o 9.30 h

■ **26. 2. / 9.00 HUDOBNÁ ŠKOLA YAMAHA – Robík**

10.00 a 11.00 Prvé krôčiky k hudbe

■ **27. 2. / 10.00 SPIEVANKY** – veselé detské pesničky s gitaristom Ľubošom

16.00 ZDRAVÉ NÔŽKY – cvičenia na predchádzanie plochým nôžkam

■ **28. 2. / 9.45 LIFE KOUČING** – Ako byť šťastný, nahlasovanie na 0915 037 137, vstupné 5 €

KINO HVIEZDA

■ 1. 2. / 16.00 ĽADOVÁ SEZÓNA 2 18.00 ŽENY V BEHU

20.00 SERENITY: TICHÉ PRED BÚRKOU

■ 2. 2. / 15.30 ĽADOVÁ SEZÓNA 2 17.30 ŽENY V BEHU 19.30 KURSK

21.30 SERENITY: TICHÉ PRED

BÚRKOU

■ 3. 2. / 18.30 ŽENY V BEHU 20.15 KURSK

■ 4. 2. / 19.30 ŽENY V BEHU

■ 5. 2. / 16.00 ŽENY V BEHU

18.00 STUDENÁ VOJNA (FK NAOKO)

20.00 VŠECHNO BUDE (FK NAOKO)

■ 6. 2. / 16.30 ŽENY V BEHU

18.30 ŽENY V BEHU

20.30 KURSK

■ 7. 2. / 16.30 LEGO® PRÍBEH 2 – slovenská premiéra

18.30 NA STRECHE – slovenská premiéra

20.30 TRHLINA

■ 8. 2. / 16.00 LEGO® PRÍBEH 2

18.00 NA STRECHE

20.00 POTOMOK

■ 9. 2. / 15.30 LEGO® PRÍBEH 2

17.30 TRHLINA

19.30 NA STRECHE

21.30 POTOMOK

■ 10. 2. / 13.30 LEGO® PRÍBEH 2 3D

15.30 LEGO® PRÍBEH 2

17.30 NA STRECHE

19.30 TRHLINA

■ 11. 2. / 16.30 NA STRECHE

18.30 TRHLINA

20.30 POTOMOK

■ 12. 2. / 16.00 LEGO® PRÍBEH 2

18.00 TIESŇOVÉ VOLANIE (FK NAOKO)

20.00 STRIEĐAVÁ STAROSTLIVOSŤ (FK NAOKO)

■ 13. 2. / 16.30 Smejko a

Tanculienka – Kuk, ani muk!

20.00 Cestovateľské kino: KANADA

■ 14. 2. / 16.30 LETO S

GENTLEMANOM – slovenská

premiéra

18.20 ALITA: BOJOVÝ ANJEL

– slovenská premiéra

20.30 ZRODILA SA HVIEZDA

■ 15. 2. / 16.00 LETO S

GENTLEMANOM

17.50 NEDOTKNUTEĽNÍ

20.00 ALITA: BOJOVÝ ANJEL

■ 16. 2. / 15.30 LEGO® PRÍBEH 2

17.30 LETO S GENTLEMANOM

19.20 NEDOTKNUTEĽNÍ

21.30 ALITA: BOJOVÝ ANJEL

■ 17. 2. / 13.30 LEGO®

PRÍBEH 2 3D

15.30 LEGO® PRÍBEH 2

17.30 LETO S GENTLEMANOM

19.30 ALITA: BOJOVÝ ANJEL

■ 18. 2. / 16.30 NEDOTKNUTEĽNÍ

18.40 LETO S GENTLEMANOM

20.30 ALITA: BOJOVÝ ANJEL

■ 19. 2. / 16.00 LETO S

GENTLEMANOM

18.00 GOLIÁŠ (FK NAOKO)

20.00 SCHINDLEROV ZOZNAM (FK NAOKO)

■ 20. 2. / 19.00 DUO JAMAHA

■ 21. 2. / 16.30 AKO SI VYCVIČIŤ

DRAKA 3 – slovenská premiéra

18.30 OSTRÝM NOŽOM –

slovenská premiéra

20.30 MRAZIVÁ POMSTA –

slovenská premiéra

■ 22. 2. / 16.00 AKO SI VYCVIČIŤ

DRAKA 3

18.00 OSTRÝM NOŽOM

20.00 MRAZIVÁ POMSTA

■ 23. 2. / 15.30 AKO SI VYCVIČIŤ

DRAKA 3

17.20 OSTRÝM NOŽOM

19.20 NEDOTKNUTEĽNÍ

21.30 MRAZIVÁ POMSTA

■ 24. 2. / 13.30 AKO SI VYCVIČIŤ

DRAKA 3 3D

15.30 AKO SI VYCVIČIŤ DRAKA 3

17.30 LETO S GENTLEMANOM

19.30 OSTRÝM NOŽOM

■ 25. 2. / 16.30 AKO SI VYCVIČIŤ

DRAKA 3

18.30 MRAZIVÁ POMSTA

20.30 OSTRÝM NOŽOM

■ 26. 2. / 16.00 OSTRÝM NOŽOM

18.00 KAFARNAUM (FK NAOKO)

20.00 DOGMAN (FK NAOKO)

■ 27. 2. / 16.15 NEDOTKNUTEĽNÍ

18.30 OSTRÝM NOŽOM

20.30 MRAZIVÁ POMSTA

■ 28. 2. / 16.30 COLETTE: PRÍBEH

VÁŠNE – slovenská premiéra

18.30 ČO SME KOMU ZASE

UROBILI – slovenská premiéra

20.30 VŠETKO NAJHORŠIE 2

– slovenská premiéra

■ 1. 3. / 16.00 COLETTE: PRÍBEH

VÁŠNE

18.00 TRHLINA

20.10 VŠETKO NAJHORŠIE 2

■ 2. 3. / 15.30 AKO SI VYCVIČIŤ

DRAKA 3

17.30 COLETTE: PRÍBEH VÁŠNE

19.30 ČO SME KOMU ZASE

UROBILI

21.30 VŠETKO NAJHORŠIE 2

■ 3. 3. / 13.30 AKO SI VYCVIČIŤ

DRAKA 3 3D

15.30 AKO SI VYCVIČIŤ DRAKA 3
17.30 TRHLINA
19.30 ČO SME KOMU ZASE
UROBILI
■ 4. 3. / 16.00 ČO SME KOMU
ZASE UROBILI

17.45 VŠETKO NAJHORŠIE 2
20.00 Silné reči
■ 5. 3. / 16.00 COLETTE: PRÍBEH
VÁŠNE
18.00 FK NAKO
20.00 FK NAKO

■ 6. 3. / 16.30 TRHLINA
18.30 COLETTE: PRÍBEH VÁŠNE
20.30 ČO SME KOMU ZASE
UROBILI ■

Kalendár kultúrnospoločenských podujatí

■ do 27. februára v kaplnke západného krídla radnice VÝSTAVA VÝTVARNÉHO KRÚŽKU RYBIČKA

pod vedením grafičky a ilustrátorky Oksany Lukomskej
Vstup voľný, výstava je otvorená do 27. februára každú stredu a nedeľu od 15.00 do 18.00 h
Organizátori: Združenie umelcov BonArt a Mesto Trnava

■ 2. februára o 19.00 h v Malom Berlíne Seriš & Teller: ČECHÁČCI A ČOBOLÁCI

Inscenácia na pomedzí stand-up comedy a divadla využíva charakteristické prvky oboch: slovnú i pohybovú komiku, tanec, spev či improvizáciu. Autobiografické výpovede sa tu stretávajú s etudami, ktoré rozoberajú vzťahy Čechov a Slovákov

■ 2. februára o 19.00 h v Holiday Inn FAŠIANGOVÁ ZÁBAVA SENIOROV

Do tanca bude hrať skupina Exil
Vstupné: 20 € – tombola, prípitok, 2 večere, citrónová voda, zákusok, káva, 0,4l vína

■ 3. februára o 15.00 h v Malom Berlíne Divadlo Kapor na scéne: ŠKAREDÉ KÁČATKO

Nezáleží na tom, ako vyzeráš – dôležité je, aké máš srdce. Uvedomia si to aj zvieratká

■ 5. februára o 16.00 h v Záposlovenskom múzeu FOTODIALÓG

Vernisáž autorskej výstavy fotografa Ladislava Szabóa

■ 7. februára o 18.00 h v Galérii Jána Koniarka Juraj Kollár: PRÍZEMIE

Vernisáž autorskej výstavy solitérneho predstaviteľa súčasnej slovenskej maľby

■ 8. februára o 19.00 h v Malom Berlíne

WINTER JAZZFEST TRNAVA

IV. ročník zimného jazzového festivalu

Anabela Mollová Band (SK)
Gypsy Jazz SK (SK)
Juraj Griglák Company ft. Yoran Vroom (SK/CZ/NL)
Predpredaj vstupeniiek:
Ticketportal
<http://winterjazzfest.sk>

■ 9. februára o 13.00 h na Nádvori LABEL FEST

Festival malých hudobných vydavateľstiev vzdáva hold nekomerčnému vydávaniu hudby. Počas dňa hudba na nosičoch, večer hudba naživo, vegánske jedlo, kamarátstvo...

Organizátor: Kubík nápadov

■ 9. februára o 19.00 h v Divadle Jána Palárika I. DIVADELNÝ PLES

Podujatie obnovuje tradíciu plesov v trnavskom divadle
Program: Otvorenie plesu a predtancovanie, slávnostná večera, herecké hviezdy DJP v sprievode divadelnej kapely, škola tanca, zábavný fotokútik, vyhlásenie kráľovnej a kráľa plesu, tombola,

párty až do rána
Moderátorom večera bude Michal Jánoš

Vstupné: 59 € pre 1 osobu
Dress code: Black tie optional

■ 10. februára od 16.00 do 20.00 h v Trnavskom dvore na Zelenečskej ulici 16 TANČIARENĚ PRE SENIOROV

Do tanca hrá Duo Expres, vstup je voľný

■ 10. februára o 17.00 a 19.00 h v Malom Berlíne

Kino: PAVÚK + BEAUTIFUL BOY

Pavúk – Pavel Pochylý (1945 – 2000) žil v zlatej ére horolezectva. V každej ťažkej tatranskej stene urobil ten najťažší horolezecký výstup. Napriek sláve, ktorú dosiahol, si narobil aj veľa neprajníkov. Dve tváre človeka, ktorý žil na hrane. Oslavovaná a odmietaná. Beautiful boy – Osemnášročný Nic má skvelú rodinu, krásu, talent, a práve ho prijali na univerzitu. Napriek tomu je v jeho živote trhlina, ktorú vyplňa drogami

■ 20. februára o 17.00 h v Malom Berlíne

50 ROKOV DISKOTÉK V TRNAVE

Spomienka na prvú diskotéku v Trnave, spojená s ukážkami dobových hitov. Účastníci: Peter Horváth, Peter Bonzo Radványi, Pavol Opatovský a riaditeľ Trnavského rádia Dušan Vančo
Vstup voľný

■ 14. februára o 17.00 h v Knižnici Juraja Fándlyho CESTOU NECESTOU ZA POLÁRNYM SLNKOM

Stretnutie so Svetozárom Krnom, priekopníkom slovenskej expedičnej a diaľkovej turistiky

■ **14. februára o 18.00 h**

v Synagóge

– **Centre súčasného umenia**

Erika Miklóšová: ZÁTIŠIE S DRAPÉRIAMI II.

Vernisáž výstavy veľkoformátových kresieb mladej slovenskej maliarky

■ **15. februára o 19.00 h**

v Divadle Jána Palárika

Francis Veber: DRAHÝ ŠPÁS

Francis Veber je výnimočný francúzsky filmár a divadelník. Ako režisér sa podpísal pod mnohé úspešné filmy ako napríklad Hračka, Kopyto alebo Blbec na večeru. Podľa jeho scenárov vzniklo veľa slávnych francúzskych komédií: Veľký blondín s čiernou topánkou, Muž z Acapulca, Klietka bláznov, Bezva finta a mnohé ďalšie

■ **15. – 17. februára**

v Mestskej športovej hale

FESTHRY 2019 – víkend plný spoločenských hier, atrakcií, súťaží a turnajov o zaujímavé ceny, kde si prídu na svoje všetky vekové kategórie

15. 2 od 15.00 do 20.00 h,

vstupné 3 €

16. 2 od 10.00 do 20.00 h,

vstupné 4 €

17. 2 od 13.00 do 18.00 h,

vstupné 3 €

■ **16. februára o 20.00 h**

v Malom Berlíne

AKUSTIKA/Zastavme svet tour 2019/Trnava

Prešovská kapela Akustika je známa svojím netradičným letným Street tour, kde zabáva ľudí hudbou priamo na uliciach slovenských miest

■ **20. februára o 18.00 h**

v sieni Marianum na Hollého 9

ĎAKOVNÝ GALAPROGRAM

pri príležitosti desiateho výročia činnosti Centra pomoci pre rodinu v Trnave

■ **21. februára o 17.00 h**

v Knižnici Juraja Fándlyho

TRNAVSKÉ ŽELEZNICE

Rozprávanie s Markom Englerom nielen o najnovšej knihe Bohuša Kráľoviča. Spomínanie na tohto neúnavného zberateľa a milovníka Trnavy. Moderuje Martin Jurčo

■ **23. februára o 20.00 h**

v Divadelnom štúdiu DISK

Blaho Uhlár a kolektív DISK:

CHODNÍK

Hrajú: Monika Babicová, Jozef Belica, Daniel Duban, Missi Chudá, Silvia Ištoková, Zuzana Jankovská, Braňo Mosný, Ján Rampák a Alžbeta Sersenová. Réžia: Blaho Uhlár
Chodníkom kráčajú ľudia k sebe i od seba. Približovanie a vzdalovanie sa ľudí, variácie na partnerský život sú základným motívom predstavenia. Vzťahy sú agresívne až brutálne, ale aj krehké a povznášajúce. Postavy hľadajú harmóniu a naplnenie svojho života. Málokedy sa im to darí, načierajú do detských spomienok, hľadajú ho v religiozite. Náhle porozumenie až súzvuk duší vystrieda bolestný rozchod. Tragédia a grotesko sa spájajú v ucelený komunikatívny tvar. Projekt finančne podporili z verejných zdrojov Fond na podporu umenia, Mesto Trnava a PwC Nadačný fond v Nadácii Pontis
Vstupné: 4 eurá, študenti 3,50 eura. Predpredaj v mestskej veži, rezervácie na daniel@duban.sk

■ **24. februára**

od 16.00 do 20.00 h

v Trnavskom dvore

na Zelenečskej ulici 16

TANČIARENĚ PRE SENIOROV

Do tanca hrá Duo Expres, vstup je voľný

■ **28. februára o 17.00 h**

v Knižnici Juraja Fándlyho

POLYCHROMATICKÉ JABLKO

Prezentácia básnickej zbierky Simony Dolníkovej. Host: Ján Tazberík, hudba: Family Friend, umelecký prednes: Tomáš Mosný, moderuje Pavol Tomašovič

■ **28. februára o 19.00 h**

v Malom Berlíne

Cestovateľský večer: BRAZÍLIA

Najväčšia a najľudnatejšia krajina juhoamerického kontinentu patrí medzi najnavštevovanejšie krajiny západnej pologule. Premietat a rozprávať bude Peter Koutný, ktorý sa do Brazílie pravidelne vracia už od roku 1996

■ **2. marca od 10.00 h**

na Hlavnej ulici pred radnicou

TRNAVSKÉ FAŠANGI

10.00 h FAŠANGOVÉ HODY

Zabýjačkové dobroty od majstra mäsiara

10.00 – 12.00 h, 14.00 – 16.00 h

na radnici

MAŠKARI SA CHYSTAJÚ

Tvorivé dielne – výroba masiek a maľovanie na tvár

FAŠANGOVICA

14.00 h Karpatská kapela – dychovka

15.00 h Sprievod masiek – detské folklórne súbory Trnavčiek a Drienka, folklórny súbor Trnafačan

16.00 h folklórny súbor Karpatskí valaškári a ľudová hudba Picúchovci

■ **8. marca o 19.00 h**

v Malom Berlíne

WINTER JAZZFEST TRNAVA

IV. ročník zimného jazzového festivalu

Miloš Biháry JazzFunk Brothers Orchestra (SK)

Marko Churnchetz Trio ft. Jonathan Hoard, Joe Sanders & Kweku Sumbry (SLO/USA)

Predpredaj vstupeniek:

Ticketportal

<http://winterjazzfest.sk> ■

